

aium iudic. & in l. 2. C. vbi & apud quem, & in cap. si clericus laicum, & in cap. cum sit generale, de foro competenti, & si debitor plures iudices habuerit quod contingere potest iuxta ea quæ resoluimus in prima parte huius primi tom. primo tempore à num. 75. vel casus fit curæ tunc datur electio actoris adeundi quem maluerit, vt ibi diximus. Quinimo plures vias executiis simul competentes aduersus eundem intentare poterit simul vel successiue coram eodem iudice, & etiam coram diuersis iudicibus competetibus eiusdem debitoris, & huiusmodi coram vno non impedit executionem coram alio petitam, ita firmat Anto. Galleus in tract. ad formulam cameræ obliq. particula. 7. quæst. 2. num. 2. citans Iasonem in l. nulli, C. de indic. num. 8. sed Iasibi hoc cogitandum reliquit: tamen hanc opinionem ipse Ias. à Galleo non reatus, tenet asserens esse meram veritatem sicut Euangelium in consil. 9. volu. 1. vers. tertio, nu. 2. & in consil. 28. num. 3. volum. 1. (& post hanc secundam editionem vidi Quintilianum Mandosium in tractat. de inhibitionibus quæst. 121. num. 6. eandem opinionem tenentem auctoritate Ias. vbi supra & Ioannis de Newizancis in consil. 4. incipiente de vultu, colum. vlti. nume. 13. & vide Lancelotum in tractat. de attentatis 2. part. cap. 4. de attent. litpend. limit. 3. numer. 76. pag. 118. & pag. 119. numer. 50. & Azouedum in l. 1. titu. 2. libr. 4. recopilat. glol. verb. Que no sea admitida, nu. 255.) Tamen si sententia à iudice vnus locilata exequenda sit extra eius territorium, puta quia reus ibidem commoratur, vel bona eius sita sint interterritorio alterius iudicis, tunc petita executione prædictæ sententiæ coram iudice qui eam protulit, index proferens debet requirere iudicem alterius territorij, vt exequatur eius sententiam, & decretum: & sic per literas requisitorias, quas vulgo Carta de iusticia y requisitoria dicimus, executio fiet. Nam vnus index potest sententiam alterius exequi ab eo pro eius executionem fuerit requisitus iuxta tex. in l. à Diuo Pio. §. sententiam, ff. de re iudic. & in Authentico, de exhibendis reit, §. si verò, & in Authentico, vt differentes sint iudices, & notatur in cap. Romana, §. contrahentes, de foro competenti, libr. 6. & tenent plures relati ab Afinsio in sua præci. §. 31. cap. 9. numer. 2. & probatur in l. 1. tit. 7. part. 3. Parimo-

do si executio petenda fuerit virtute alicuius instrumenti publici, vel privati habentis executionem paratam, & ratione celebrati contractus (ob quæ quis fortitur forum, vt in l. hæres absens, §. proinde, & ibi glol. verbo, Debebit, ff. de iud. & in capitulo final. de foro competenti.) Ad hoc velit eam petere coram iudice loci contra-ctus, vtique poterit, si reus illo in loco inueniatur: nam licet ratione contractus quis fortitur forum, conueniri tamen non poterit apud iudicem illius loci, vbi contractus, nisi ibi inueniatur, iuxta text. in cap. Romana, §. contrahentes de foro compet. glo. & Doctor. in dist. 1. hæres absens, §. 1. & communiter omnes ex Couarr. in præf. quæstionib. cap. 10. num. 3. Nec ad requisitionem iudicis loci, contractus reus remittendus est per iudicem sui domicilij, nisi in dicto contractu reus se submisisset foro illius loco contractus, renuntians expresse proprij domicilij foro: vel nisi renuntians proprio foro destinasset solutionem in certo loco faciendam, aut nisi in alijs casibus, in quibus locus esset remissioni, quos optime congerit & resoluit Couarr. vbi supra. Nam tunc quando locus esset remissioni ad iudicem loci contractus, coram eo peti poterit executio illius contractus: qui tamen index non poterit etiam verbaliter citare, & ad suum iurisdictional vocare reum commorantem extra eius territorium, sed poterit requirere iudicem loci, vbi reus domicilium habuerit, vt reum sibi remittat, & executione faciat in eius persona & bonis. Qui index requisitus erit tunc executor sententiæ, & decreti iudicis requirentis, sicuti in executione latæ sententiæ fieri debet, dist. 1. à Diuo Pio, §. sententiam, & resoluit Couar. vbi supra numer. 7. tenebiturque requisitionem adimplere, & eidem consentire, & decretum requirentis exequi, alioquin eius superior aduandus erit, petendumque ab eo, compellat iudicem requisitum adimplere literas requisitorias iudicis requirentis, qui superior cogere debet iudicem requisitum ad prædictam executionem faciendam, vt probatur in dist. 1. à Diuo Pio, §. sententiam, iuxta litteram Florentinam, in qua legitur. Si hoc infusi fuerint, &c. & ita ex illo text. tenent Barbo. Ias. colum. 1. & communiter omnes ibi. Filine index requirens, vel pars cuius interest, quotidie suas que-re

las proponunt eorū auditoribus Regijs aduersus iudices reuētes executioni mā dare ſequentis iudicem requireptum, aut eorum mandata de exequendis contractibus: qui auditores Regij mandata decernunt uōmine Regio aduersus iudices requiſitos, quibus præcipiunt eiſdem, vt ad impleant requiſitionem, & executionem faciant: & quandoque inferiores potius puniuntur arbitrio auditorum, ſe in dolo & malitia fuerint. Si verò iudices requiſitiſſe denegauerint ſuum auxilium, requirentibus, tunc querelæ aduersus eos in audientibus non admittuntur, nec ſupradicta mandata Regij eiſdem diriguntur, quam proximè reſoluit Couarr. vbi ſu-

- 12 præ. num. 2. in fin. Hodie verò circa executionem contractuum faciendam, in quibus contrahentes ſe ſubmiſſerunt foro aliorum iudicem, renuntiantes proprii domicilij foro obſeruandum erit quod diſpoſitum extat per quandam Pragmaticam ſanctionem noſtri inuidiſſimi Regij Philippi Secundi, promulgatam Martij, die 21. menſis Februarij. Anni 1773. quæ habetur in nona impreſſione recopilatio. in l. 10. tit. 2. l. 1. libr. 4. recopilat. quæ diſponitur, quod ſi in contractibus, & ſcripturis cenſuum, aut alterius rei, contrahentes renuntiauerint proprio foro, & domicilio, & ſe ſubmiſerint iuriſdictioni iudicij criminum reſidentium in Cancellarij & audientij Regij, executio in perſona contrahentis ab vno ex diſtis iudicibus fieri poſſit, ſi intra circuitum quinquæ leucarum vbi audientia reſidet perſona contrahentis inueniatur, quamvis in illo circuitu bona non habeat: & idem iudex, coram quo petita fuerit executio, in illo caſu poterit procedere ad executionem faciendam in bonis contrahentis exiſtentibus extra dictum circuitum quinquæ leucarum: dummodo hanc executionem bonorum faciat per literas requiſitorias dirigendas ad iudicem illius loci in quo ſita ſint bona. Similiter vov ex diſtis iudicibus poterit prædictam executionem facere in bonis contrahentis exiſtentibus in illo diſtrictu quinquæ leucarum, quamvis ibi contrahens non inueniatur: & ſi bona non fuerint ſatis pro creditoribus ſatisfacientis, executio meliorari poterit ab eodem iudice in bonis, quæ contrahens habuerit extra illum circuitum, dummodo prædictam meliorationem iudex ille faciat per literas requiſi-

torias, dirigendas ad iudicem loci bonorum. Pacimodo diſponitur, quod vntes diſtis iudicibus, quo caſu contrahens proprio foro renuntiauerit, & ſe ſubmiſerint eorum iuriſdictioni, poſſit prædictam executionem facere in perſona, & bonis contrahentis per literas requiſitorias, quæ ſunt contrahens in illo diſtrictu quinquæ leucarum non inueniatur, nec bona ibi habere: & quod in nullo ex diſtis caſibus talis iudex poſſit mittere executionem præ illa executione faciendâ: nec promiſſio regia ſubſcripta manu omnium iudicum illius Cancellarij, vel Audientij præ illa executione faciendâ detur: nam hoc fieri omnino prohibetur in illa pragmatica. Statuitur etiam in dicta pragmatica, quod ſi contrahentes renuntiauerint proprio foro, & ſe ſubmiſerint iuriſdictioni Præſidentis & Auditorum Cancellariarum, & Audientiarum, & ipſi contrahentes vel res, ſuper quibus contraxerunt, fuerit tales, de quibus tanquam de caſibus curiæ Auditores in prima inſtancia cognoscere poſſint, quod in tali caſu Præſes & Auditores poſſint mittere executionem expenſis debitoris pro illa executione faciendâ, vel concedere promiſſionem Regiæ manu omnium ſubſcriptam, cuius virtute executio fiat in loco contrahentis, & quod idem obſeruetur in Regno Galliciæ à Re gente & à iudicibus maioribus illius Audientiarum prædictis caſibus curiæ. Cæterum extra diſtos caſus curiæ Regent & iudices maiores Galliciæ, extra circuitum quinquæ leucarum vbi Audientia fuerit, non poſſint in executione procedere, quamvis contrahentes ſe ſubmiſerint eorum iuriſdictioni, & quod iuxta hanc limitationem ſit obſeruanda l. 27. tit. 1. libr. 3. recopilat. Ordinatur iſuper quod 13 Regens & Auditores Hiſpalenſis Audientiarum circa executionem contractuum, in quibus renuntiatio fori, & ſubmiſſio fuerit, obſeruet idem, quod ſupra diſpoſitum eſt in indiſtribus & Auditoribus Cancellariarum. Diſponitur præterea in dicta pragmatica, quæ los Alcaldes de los adelantamientos extra circuitum quinquæ leucarum, vbi ipſi reſidentes fuerint, non poſſint executionem facere, non obſtante quacunque ſubmiſſione eiſdem factâ, quæ perſonæ, aut bona contrahentium intra illum diſtrictum quinquæ leucarum inueniantur: aut aſi contrahentes fuerint domini alicuius iuriſdictionis, aut iudices, aut con-

aut concilium alicuius loci nam tunc procedere poterunt ad executionem intra districtum iurisdictionis de su adelanta miento. Rursus disponitur in dicta pragmatica, quod iudices ordinarii tribunaliū inferiorum Regni non possint procedere ad executionem contra aliquem, qui proprio foro renuntiavit, & eorum iurisdictioni se submisit, nisi persona contrahentis, aut eius bona inveniuntur intra iurisdictionem talium iudicum, aut nisi contrahens ratione contractus, quem celebravit, in loco illius iudicis, aut ratione destinatz solutionis in tali loco faciendæ, vel alia ex causa sortitus esset forum illius loci: nam tunc talis iudex ad executionem poterit procedere per literas requisitorias, quando nec persona contrahentis, nec eius bona inveniuntur in iurisdictione illius iudicis. Et denique in prædicta pragmatica præcipitur, quod vigore submissionum generalium, quæ in contractibus fieri solent, quibus contrahentes se submitunt cuiuscunque foro iurisdictioni, & iudici coram quo conventi fuerint, quomvis renuntiatio proprii fori adsit, & aliz quæcunque clausulæ à tabellionibus ponantur, ad executionem procedi non possit, nisi tantummodo quando persona, aut bona contrahentis inveniuntur intra iurisdictionem illius iudicis, coram quo executio petita fuerit. Ex quibus verbis constat quod si bona, aut persona conventi reperiantur intra iurisdictionem eius coram quo productum fuit instrumentum, quod executio ab eodem fieri poterit virtute generalis submissionis in instrumento contentæ, & ita per hanc pragmaticam approbatur opinio Iasonis in l. si continent, num. 39. quem sequitur ibi Orosius, ff. de iurisdictione. omnium iudic. per text. in l. Titium, §. 2. ibi, neque Romæ prædicta habeat, ff. de administ. tutor. & improbat opinio contraria Roderic. Suarez. Et tandem præcipitur, dispositum in dicta pragmatica omnino observari, non obstantibus quibuscunque pactis, conditionibus & renuntiationibus etiam prædictæ pragmaticæ in contractu appositis: & quod aliter nec alio modo procedatur ad executionem contractuum, in quibus contrahentes renuntiaverint proprio foro, & se submiserint foro alterius iudicis. Ex quibus supra resolutis constat coram quo iudice executio peti debeat, unde habens scripturam privatam

contra aliquem, comparere debet coram eius iudice, petereque ab eo virtute illius scripturæ, quod iustum & suum mandatum eidem concedat ad hoc quod reus quantitatem in scriptura privata contentam solvat, vel compareat ad illam, recognoscendam: & si solvere noluerit & in termino comparuerit, & prædictam scripturam recognoverit, tunc actor petet quod iudex eam executioni mandet, quam index facere mandavit, sicut de instrumento publico dicendum erit. Si vero reus scripturam privatam neget, via ordinaria agendum erit, vt supra in capitulo corollario. 6. resolvimus. Ceterum si reus in districtu illius iudicis non inveniatur, nec sit suæ iurisdictionis, si tamen ratione contractus in loco iudicis celebrati, vel ratione destinatz solutionis ibi faciendæ, vel alia de causa sortitus fuerit eius forum, seque submiserit suæ iurisdictioni renuntiaveritque proprio foro in prædicta scriptura privata, nec persona debitoris, nec eius bona ibi inveniuntur, tunc actor comparere poterit coram iudice loci ei contractus celebrati, vel destinatz solutionis, petereque ab eo literas requisitorias dirigendas ad iudicem loci, in quo reus commoratur, vt ipse mandet reo quantitatem solvere, vel scripturam privatam recognoscere: eaque recognita, pro quantitate & expensis executione in faciat in persona & bonis debitoris: & tunc iudex visa privata, scriptura, & quod iuxta supradictam pragmaticam ad executionem procedere possit, concedit prædictas literas requisitorias, vt supra diximus. Idemque observandum erit, quando similis casus contigerit circa executionem faciendam virtute alicuius sententiæ, vel instrumenti publici. Aduertendum etiam erit, quod quando quis habuerit instrumentum publicum, vel privatam conditionale, vel non liquidum, volueritque eius executionem petere contra debitorem in eo nominatum, vel prius comparebit coram iudice, petetque ab eo reum citari ad purificandam conditionem, vel liquidandam quantitatem, vt supra diximus in capitulo. 1. in versiculo. Quarto dicendum est, &c. quo summarie factis, statim actor petere executionem fieri. Pari modo quando aduersus heredem debitoris petere voluerit executionem, comparebit, actor coram iudice, petens, quod reus prius citetur, & liquidetur quod est

hæres

hæres, & quod hæreditatem adcat, vel re-
pudiet: & si eam adierit, tunc actor execu-
tionem petet, vt supra resoluimus in dict.
cap. i. versic. octauo. At verò si hæredita-
tem repudiet, actor petere debet,
quod hæredes sequentes in gradu ad idem
citantur, quibus omnibus repudiantibus,
actor tunc petet, quod bonis curator vel
defensor detur, aduersus quem via execu-
tius intentanda erit. Obseruandam etiam cre-
ditor quod personam suam & debitoris
prius legitime iuxta ea quæ resoluimus
supra in i. part. huius primi tom. secundo
Tempore. à numer. 4. si quis in primis legiti-
munda est persona agens in iudicio, secun-
dum gloss. & la. in rubric. C. qui admittit
gloss. 1. C. de edict. Diui Adriani, nam si
creditor sit minor, aut hamitus, aut ex-
communicatus, aut filius familias, aut mul-
lier coniugata, aut alia persona inhabilis
ad eius petitionem instrumentum non
erit exequendum, vt post Bartol. in l. 6.
parui refert numer. 6. si quod vi aut clam,
tradunt Aenenda in declaratione dict. l. 4.
& 5. numer. 23. Antonius Canarius in tra-
cta. executionum, quæst. 15. & Antonius
Galleus in tract. ad formulam cameralis
38 obli. 4. particula. questio. 1. numer. 3. Cæ-
terum quando quis instrumentum pu-
blicum purum & liquidum, vel senten-
tiam transactam in auctoritatem rei iudi-
cate habuerit contra aliquem, & eius exe-
cutionem petere voluerit coram iudice,
in cuius territorio reus domiciliu, vel bona
habuerit, tunc actor coram iudice
in præsentia tabellionis producat senten-
tiam, vel instrumentum illud: & per viam
actus petet, quod executioni mandetur
contra personam & bona debitoris pro
quantitate sibi debita, & non soluta, &
pro expensis protestis, separatim esse in
solutionem debiti recipere quicquid so-
lutum esse apparuerit, & in fine petiti-
onis petit iustitiam sibi exhiberi, iurabit
que prædictam quantitatem sibi debita-
m, & non solutam esse, & executionem
illam de malicia non petere. Quam peti-
tionem executionis formabis, vt habetur
infra in processu executius sermonē
19 Hispano fulminato. Et est aduertendum,
quod ideo in prædicta petitione apponi-
tur illa protestatio, quia per eam petiti-
o executionis restringitur ad id quod verè
debui apparuerit, quando probata fuerit sen-
tentia vltimæ executionis quæ vulgo
20 de trance y renate, dicitur, & etiam per

eam evitatur perna imposita contra peten-
tes executionem pro quantitate plus sibi
debita, quæ est, quod illud amplius soluit
eum duplo, iuxta tex. in l. 9. tit. 2. l. 1. d. 1. a.
recopilat. apponitur etiam in dicta petiti-
o iuramentum de malicia, quia illud exi-
gi debet à iudice, vt disponitur in d. l. 9.
praxis tamen hodie obseruat, quod in ipsa
petitione executionis à creditore præste-
tur.

22 Et facta prædicta petitione execu-
tionis à creditore, tunc iudex inspicere de-
bet, an executionem petens habeat perso-
nam legitimam standi in iudicio, & an
qui petit inepte petat, & excludat execu-
tionem, & an ipse iudex sit competens de-
bitoris, & an petens iuramentum præste-
rit in ipsa petitione executionis quod quæ-
ritas est sibi debita & non soluta, & si exe-
cutio petita fuerit à procuratore nomine
creditoris inspicere debet an mandatum
sit sufficiens, & de eo in processu constet
nam donec iudici constet de mandatis;
præceptum executorium dare non debet,
in iudicio enim quantumcumque summa
rio requiritur plena legitimatio personæ,
si petatur, secundum Bald. in l. 2. C. de edi-
cto Diui Adriani & in terminis tenet
Doctor Caffellus in l. 64. Tauri, glo. verbi
De los acreedores, numer. 31. Roderie. Sua-
rez dict. l. post rem iudicatam, quæstio. 33
Didac. Perez in l. 4. tit. 8. lib. 3. Ordinam
col. mihi 1085. versic. vtrum executio, de in
de inspicere debet iudex instrumentum
an sit ruptum, rasum, cancellatum, vel in
aliqua parte vitiosum & absque suspicio-
ne, & an qui executionem petit, & ille con-
tra quem petitur sint in eo contenti, ita
quod tale instrumentum executionem pa-
ratum habeat: & si tale illud reperit obli-
ga præcedente citatione debitoris, & elec-
to suo mandatum, quod præcipit alguaz-
celo, vel alicui executori, quod executionem
faciat in personam, & bonis ipsius de-
bitoris pro quantitate debiti, & expensa-
rum, prius in bonis mobilibus, & in eorum
defectu in immobilibus, & quod fideius-
sore de emissionem a debitore recipiant, quo-
cautam sit, bona executioni mandata tem-
pore vltimæ executionis sufficere pro so-
lutione debiti, & expensarum: & quod in
defectu fideiussoris personam debitoris
realiter capiat: præcipit que iudex in eodē
præcepto quod executor auct debitorum
ad videndum prætoris publicæ subastigati-
onis dari. Quod præceptum manu iudicis,
& ta-

& tabellionis subscribitur, & absque citatione debitoris datæ ipsi creditori, ut cotatur quoties voluerit, & de manu creditoris executor recipere debet, quæ praxis colligitur ex l. 1. C. de fide instrumen. iure bastæ fiscalis, lib. 9. & ex l. 19. tit. 27. lib. 4. recopil. & tam dicta in isto regao com-

munitur obseruari Roderi. Suar. in dist. 1. post rem iudicatam, lim. 12. & Couar. lib. 3. variar. c. 11. num. 3. & Didac. Perez in l. 4. tit. 8. lib. 3. Ordin. col. 1070. Quod præceptum erit concipiendum: ut infra habetur in processu executiuo sermone Hispal. no fulminato.

Expositio supradicti præcepti executorij.

Diximus, ad præceptum executorium concedendum prius iudicem debere inspicere, an instrumentum esset tale quod executionem paratam haberet, iuxta resoluta suprà in cap. 1. huius tractatus, hoc enim iudex prius quam præceptum decernat, facere debet, ut probat l. 19. tit. 21. lib. 4. recopil. debet reliqua inspicere, ut diximus suprà in isto cap. num. 21. & ea explicat Auend. in declaratione d. l. 4. & 5. à nu. 23. ac proinde ea non explico.

Diximus deinde, prædictum præceptum à iudice decernendum fore absq; vlla citatione debitoris, quia praxis huius Regni ita obseruat, ex eo quod postmodum debitor citari debet ad vltimam executionem, id est, para tranc y remate. Ideoque debitori non tollitur defensio, cum illud tempus sibi referretur, quam proximam notant Auend. in tracta. ad l. 4. & 5. tit. de las excepciones, lib. 3. Ordinam. num. 16. versicul. constituto ergo. Dueñas in regul. 94. limit. 4. & Didac. Perez in l. 4. titulo 8. lib. 3. Ordin. col. 1074. quamuis Bald. in l. ab executore colu. 2. C. quorum appellat. non recip. & alij plures relati à Didaco Perez, vbi suprà teneant, de iure necessariam esse citationem debitoris ad decernendum præceptum executionis faciendæ. Sed iam hodie prædicta praxis huius regni approbata est per l. Regiam. 19. tit. 27. lib. 4. recopil. vbi statuitur, quod index viso instrumento habenti executionem paratam, præceptum executorium decernat, sine citatione debitoris, & quando statutum ita dispositio citatio non erit necessaria, ut docet Antonius Canarius in tract. de executione instrum.

Diximus, executorem debere executionem facere in persona & bonis debitoris, ad denotandum ita fieri debere, quando debitor esset contentus in instrumento, vel esset hæres debitoris principalis contenti in instrumento, vel aliter obligatio-

ne personali teneretur, alioquin si intentaretur hypothecaria, executio faciendæ esset in re hypothecæ tradita, & eius possessor citandus ad vltimam executionem; iuxta ea quæ suprà in isto tractat. resoluimus in cap. 1. versicul. 8. auo, & in versicul. nono, & tradit Roder. Suarez in l. quoniam in prioribus ampliatio 7. num. 8. C. de in offic. testam. & in dist. l. post rem in declar. l. regni. limit. 1. num. 14.

Diximus, executorem debere executionem facere pro quantitate debiti & expensarum, quia creditori, facta executione virtute alicuius instrumenti executionem paratam habentis, solutio debiti & expensarum prius fieri debet, iuxta text. in

l. 7. & 8. tit. 21. lib. 4. recopil. & appellatio- nem expensarum in dicto præcepto contentarum, veniunt etiam sportulæ & salariæ, quæ secundum consuetudinem vniuersi- iusque loci executori debeantur, dummodo decimam partem debiti principalis non excedant, iuxta text. in l. 7. tit. 21. lib. 4. recopil. & explicat Auend. in cc. pratorum 1. p. c. 17. per totum, quæ sportulæ execu-

tori non debeantur, donec integre satisfactum sit creditori de debito principali, & de suis expensis, ut probatur in d. l. 7. & 8. & in l. 10. tit. 6. lib. 3. recopil. Et de istis sportulis executori soluendis agit l. 7. & 8. cum alijs sequentibus tit. 21. lib. 4. recopil. & l. 13. tit. 13. lib. 2. recopil. & l. 10. 31. & 32. tit. 6. lib. 3. recopil. & in tit. 19. cap. 8. cum nonnullis sequentibus, lib. 4. recopil. Auiles in cc. pratorum. c. 10. in glos. verbo, Derechos, & latus Auend. vbi supra in d. c. 17. & Didac. Perez in l. 21. gl. 1. tit. 14. lib. 2. Ordin. Aduertendum tamen est, quod si debitor tempore quo executor cum requiritur præcepto executorio, vel in conventu solvere creditori in pecunia numerata, vel ostendat scripturam solutionis factæ etiam post decretum præceptum, sportulæ executori non debeantur, nisi in runere factæ, vel

in ex-

in expeditione precepti, iuxta text. in l. si fideiussor. ff. de doli except. tradit Aules in cc. praxo. c. 9. in glos. verb. Derechos, & est text. in l. 8. tit. 1. lib. 4. recop.

Et quid debeat habere executor tunc pro sportulis ratione iugiteris, & etiam tabellio pre scribit l. 6. tit. 4. lib. 3. recopil. Et quando in continenti dicatur solvere, colligitur a glo. & ibi Decio in cap. an sit, verbo, in continenti, de appellatio, hodie vero per pragmaticam Philippi II. promulgatam Madriti; anno 73. petitio. 31. quæ hodie habetur in l. 1. tit. 21. lib. 4. recopil. in nova editione statuitur, quod si intra spatium 24. horarum debitor soluerit, sportula executioni non debeantur, quæ decima executioni debetur post executionem factam, licet terminus solutionis propter debitorum a creditoribus, iuxta d. l. 7. tit. 1. lib. 4. recopil. Facit etiam l. 10. tit. 6. libro 3. recopil. ibi: Oportet partes se concertare, & tradit Didac. Peram d. 2. r. in gl. 1.

32 Diximus, & executionem in bonis mobilibus, & in deficientibus in immobilibus cum fideiussore de evictione faciendam fore per l. 1. Dico Pio. §. in venditione, ff. de re iud. l. 3. tit. 27. part. 3. d. 1. 9. tit. 1. 2. lib. 4. recop. & si executio facta esset prius id immobilibus esset nulla tuncquam contra foenum legis facta. (* Quo ordo procedendi censetur introductus in statu et in ipsius debitoris, ut scilicet glo. in d. §. in venditione, verbo, Animalia, ibi: quæ minus debitori nocent, & Bart. num. 7. ff. de re iudicata, & firmat Pandem. in capitulo quoad consultationem, numer. 17. de re iud. & hinc est, quod si debitor maluerit, quod prius executio fiat in rebus immobilibus in eis fieri debebit, ut resoluit Grege. Lup. in l. 3. tit. 17. par. 3. glo. 6. §. 1. 2.

Diximus, quod deficientibus bonis, &

33 fideiussore de evictione, debitorem realiter capiendum esse, quæ paxi ortum habuit a glo. in l. 2. §. tutores, verb. videatis, ff. de suspect. tutor. quam dicis memorabili Conar. lib. 2. variat. c. 1. n. 2. & etiam ponit text. in d. l. 9. tit. 1. lib. 4. recopil. ubi dicitur, personas privilegatas capiendas non esse, ut puta nobiles, iuxta text. in l. 3. tit. 2. lib. 6. recopil. Et tradit Duesius in regul. 279. §. item. Et Oulora de nobilitate, par. 2. cap. 1. num. 2. & Baeca de inope debitorum, cap. 16. numer. 7. Quo privilegio gaudent etiam Doctores, vel Licentia gradui Salmantice, Vallisole, Comptuti, vel collegiales gradui in collegio

Bononiensi examine riguroso, & non ad huc, cum tales debeant gaudere privilegio militibus armate militum concessis, ut res soluit Didac. Peres in l. 1. tit. 1. hbr. 4. Orad. in glo. verbo, En los Doctores, &c. & in l. 2. tit. 4. lib. 4. Orad. in gl. 1. in versicul. ex quibus inferitur. Similiter nec mulieres coniugate pro aliqua executione realiter erunt capiendæ, iuxta textum l. 8. & 10. tit. 3. lib. 5. recop. Quinimo nec mulier soluta capi potest pro debito civili, iuxta text. in l. 1. C. de offic. diuer. ord. ind. & in l. 70. tit. 3. libro 5. recopilationis. & late tradit Ios. Baptif. Casalp. in tracta de debitoribus suspectis, question. 5. à numer. 22. Rursus prædicta executio fieri non debet in rebus contentis in l. 3. tit. 27. part. 3. & in l. 3. tit. 2. r. p. 2. & in l. 1. 6. tit. 2. 1. lib. 4. recop. & in l. 7. & 6. tit. 17. lib. 5. recopil. & in l. 1. 2. eodem tit. & hb. (* Et cummulat in ista bona Quintilianus Mandosius in tracta de inhibitionibus, q. 7. n. 1. 5. & Asinius in praxi iudiciorum, §. 32. capit. 2. ampliatione 38. limitatione 32. cum pluribus sequentibus.) Et prædictæ rei exemptæ, in quibus executio fieri non debet, sunt bonæ & animalia, & instrumenta aratorum, iuxta text. in l. executoribus, C. quæ res pignori, etiam si alia bona, in quibus executio fiat non reperiantur: nam etiam tunc capi non possunt, ut resoluit Marant. de ord. iudic. par. acti. 3. & ubi aliter, 28. præterquam pro debitis fisci, & dominorum prædiorum, nam tunc si alia bona non inveniuntur, in eis executio fieri poterit pro soluendis debitis fisci, & dominorum prædiorum, quod attento iure Regio pro credit. per. textum in l. 5. & 6. tit. 17. lib. 5. recop. Adverò de iure communi, si alia bona non reperiantur in eis executio fieri posset, etiam pro quibuslibet debitis priuatis, ut cum pluribus resoluit Duesius in Regu. 275. limit. 1. cum quatuor sequentibus. Similiter arma militum, & libri bibliothecarum capi non possunt, secundum glo. in l. nec pro Procuro. verb. dignitate, ff. de verb. signifi. & in l. 1. 3. tit. 27. par. 2. & l. 3. tit. 27. par. 3. & in l. 9. tit. 1. & in l. 3. tit. 2. & in l. 1. vers. 6. tit. 6. lib. 6. recopil. & in l. 27. tit. 13. lib. 8. recopil. & in l. 6. tit. 17. lib. 5. recopilationis. ubi dicitur, Eodem privilegio equos nobilitum gaudere, quod etiam explicat Duesius in dicta regula 275. limitatione 3. & r. ubi constituit regulam generalem cum limitationibus, scilicet, quod executio contra omnes, & in omni-

bus rebus, regulariter fieri potest: quod privilegium procedit etiam si alia bona non inveniuntur, & ita praticatur secundum Didericum Perez in l. 3. tit. 2. lib. 2. & Ordinam. per text. in l. 23. tit. 2. part. 2. & per quandam pragmaticam quam citat Perez, ubi supra que pragmatica habetur in l. 5. & 6. tit. 17. lib. 5. recopilat. & facit etiam l. 1. versicul. 6. tit. 6. libro 6. Recopilatio. quæ expresse loquitur in armis, & ita est tenendum, etsi oppositum teneat Baeza tract. de inope debitor. cap. 16. ousa 19. Quinimo nec in domo nobilis in qua habitat executio fiet, ut in l. 5. tit. 2. lib. 6. recopilatio. notat Baeza, ubi supra, numer. 1. h. Otalora de nobilitate, cap. ult. 5. part. numer. 3. resolut in executione faciendi, nobilibus pro debito, cit. n. ligon esse penitus: eis omnia bona auferenda, sed esse eis relinquenda arma, vestes, equum lectum, quotidianum, & domum habitationis, citans ad hoc leges regias, quæ eius opinionem probant, asserensque hoc ratio praticari, quo ad domum habitationis, quoniam fuerit valde dubitatum in Cancellaria Vallisoletana. Ceterum quantum ad arma, equum siue mulam, vestes, & lectum quotidianum testatur omnino observari quotidianum, quæ esse. Quæ omnia procedunt, nisi pro debito fisco debitis, ut in dictis. 11. dicitur, vel nisi debitum ex delicto descendat, argum. ex in l. 6. tit. 1. libro 6. recopilatio. Et in casibus in quibus huiusmodi nobiles possunt in ea carcerari, debet illis assignari honestus & decens locus, veluti palatium potestati, vel tota ciuitas, secundum Angelum. qui in ea carcerem, si quod metus causa, l. 14. in fin. tit. 29. part. 2. tradit Otalora ubi supra, nu. 2. & Baeza, ubi supra, c. 16. num. 27. Pari modo iudicibus scholarium executio fieri, nequit secundum glossam, d. l. nepos Proculo, quam sequuntur plures quos refert & sequitur Dueñas in Reg. 285. limit. 5. quod verum esse intelligi, nisi alia bona non inveniuntur secundum Gomezium in §. item de re. niana, numer. 30. Instit. de act. tenet etiam Aulies de pratorum, cap. 1. numer. 13. & 14. contra Rebuff. de privileg. schol. prim. 113. & quod in pr. dictis rebus executio fieri non debeat observari etiam apud Lusitanos, lib. 3. Ordin. tit. 71. §. 1. & lib. 5. tit. 67. in prin. In officiis publicis tabellionatus, decurionatus, & similium executio fieri potest, & quotidie fit, &

possessor compellitur eis renuntiare: quia huiusmodi officia publica vendi & pignori dari posse, resolut. Couarrua libro 2. Variar. capitul. 19. num. 61. A venditarius in responso 38. & Ioannes Garcia vir singulari eruditione prædictus in tract. de expensis & meliorat. cap. 4. a num. 14. & vna nimirum hoc ab omnibus teneri, & in pr. 1. torio. Granatensis fuisse. fit indicatum testatur Tellus Fernandez in l. 26. Tauri, numero 12. qui tamen ab hac opinione, recedit, contendens executionem fieri, non posse in istis officiis publicis, & eandem opinionem sentit Rojas in capitulo 1. me succel. capitul. 7. numero 3. praxis vero observat, executionem fieri posse. 1. 38. Adverte insuper, quod prædictum præceptum executionis ipsi creditoribus dari debet, ut eo utatur, quoties voluerit, & deinde de manu ipsius creditoris executor illud recipere debet: alioquin si prius executori datus, executor nulla ratione, ut decisum extat in l. 17. tit. 1. lib. 4. recopilat. Rursus adverte quod ab isto modo dato de exequendo debitor appellare non potest secundum glossam in l. cum exceptione, §. hæc autem, ff. quod metus causa, & sequuntur plures alij quos refert & sequitur Felinus in cap. quod ad consulationem, colum. 8. de re iudi. & est communis opinio secundum Alexandrum consil. 95. num. 4. volum. 2. & in consil. 181. num. 12. volum. 6. sequitur Bernardus Diaz de Lugo in Regul. 45. Rodericus Suarez, in dist. 4. post rem indicatam. In declaratione Regni quest. 6. numer. 3. & Didacus Perez in l. 5. titulo 2. lib. 3. Ordin. gloss. 2. colum. mibi. 1. 1. 1. & Dominicus Franciscus à Sarmiento, libro 3. Se lect. cap. 8. numero 4. Hanc tamen communem opinionem tribus limitat Egidius ubi supra, quem sequuntur Bernardus Diaz de Lugo, & Rodericus ubi supra: Limitabis etiam quando negotium pronuntiatum esset à iudice, ut puta sententiam, vel instrumentum non esse exequendum nisi huiusmodi gravamen: reparsi non potest per appellationem interpositam à diffinitiva, quia nulla alia sententia speratur, ita tenet Rodericus Suarez ubi supra d. q. 6. num. 4. post Angelum in l. quisquis, C. quorum appellat. non recip. & ita est tenendum quantumvis glossa in l. ab executoribus, C. quorum appellat. & in l. ab executione, ff. de appellat. & plures relati à supradictis contrarium teneant, optima tamen erit sententia

teſa Angeli, quam ſequuntur Capola ca-
tela 44. & Socinus in regula 26. fallentia 5.
& Roderic. Snar. in diſta quæ ſt. 6. nûmer.
3. nempe, quod iudex realiſſet mader executi-
oni ſententiæ, vel inſtrumentum ſi
ne pronuntiatione ſuper executione, præ-
cipiendo, quod mandatum detur actori ad
hoc vt aliquid alicui & miniſtri iudicis capi-
pignora & perſonam debitoris pro quan-
titate debita & expenſis, & conſulo iudi-
cibus, quod ita obſeruent ad evitaodam di-
ſtam ſpellationem, & ſed opinas opiniones
Doctorem.

- 39 Executio facta ordine ſupra dicto, bo-
na executioni mandata publice debent
ſubſtaſti ſub tribus, præconijs in re-
bus mobilibus tertio quoque die, in re-
bus vero immobilibus decimo. Quorū die
& licet hæc præconia ex conſenſu debi-
toris remittantur, & pro emiſſis habeantur,
quod vulgo dicitur. Auer por dados
los pregonos, adhuc tamen dies præconio-
rum à lege conceſſi tranſire debeant, vt lo-
cus ſit vltimæ executioni, cum pro for-
ma ad l. 19. concedatur, ſi vero præconia
emittantur in termino breuiori vel abſ-
que conſenſu partiū non dentur, & omittantur,
executio erit nulla, cum contra for-
mam legis fiat, vt tradit Couar. lib. 2. Va-
riarum, c. 1. n. 3. ita quod tranſactis decē
diebus in rebus mobilibus: & in rebus
immobilibus elapſis triginta diebus præ-
coniorum, debitor citandus erit ad vlti-
mam executionem, id eſt. Para ver hazer
trance y remate en los bienes executados,
&c. quæ praxis oritur ex l. 1. tit. 20. libro
3. Fori, & ex l. 19. tit. 2. lib. 4. recopilat. &
tradit Couar. lib. 2. Variaz. capit. 21. n. 3. &
Didac. Perez in 4. tit. 8. lib. 3. Ordina. col.
mihi 7070. At vero ſi executio pro de-
bitis ſiſcalibus fiat, tria præconia in tribus
dieb⁹ celebrari debent in reb⁹ mobilibus, &
in reb⁹ immobilib⁹ in nouē dieb⁹, vt diſpo-
nit text. in l. 1. 8. tit. 7. lib. 9. recopil. & præ-
dicti dies præconiorum currunt à die cap-
tionis pignorum, ſecundum gloſ. fin. in l.
debitoribus, ff. de re iudic. receptum à Bar-
to. ibi, & à Montaluo in l. 1. titu 20. lib. 3.
fori, verbo o, ſaſta nueue dias: & ita termi-
nus duorum menſium, quod de iure cōmū-
ni poſt capti onem pignorum debitoribus
dabatur ad ſolū: nūdū, per tex. in d. l. debi-
torib⁹, hodie reſtringitur ad decē dies in re-
bus mobilibus, & ad triginta dies in rebus
immobilibus.

- 43 Aduerte præterea, quod citatio quæ de-
bitori fit ad videndam vltimam executionem,
nempe, id eſt, de trance y remate in perſona
ipſi⁹ debitoris fieri debet, ſi inueniri poſ-
ſit, alioquin ſi latet, aut contumaciter
abſit, ita quod inueniri nequeat, tunc cita-
tio ad domum ſufficiet, iuxta text. in d. l.
19. tit. 2. lib. 4. Recopil. Explicat Auerd.
in d. declaratione ad l. 4. & 5. num. 27. ſic
intelligens text. in l. 6. part. 3. & in l. fin. 20.
de tit. Cæterum ſi debitor à loco abſens
ſit, vel abſque hærede defunctus, ad hoc
vt executio in bonis ſuis pro debito pati
poſſit, dandus erit defenſor bonis ſuis,
cum quo acta iudicij celebrentur, vt ſupra
diximus.

- 45 Qua citatione præmiſſa ad vltimam exe-
cutionem, debitor tenetur comparere
intra tres dies, obijciendo ſuas exceptio-
nes ad impediendam prædictam execu-
tionem, & ſi nō comparuerit, tunc iudex
proſert ſuam ſententiam vltimæ executioni
ipſi, inbetque ſolutionem creditori fieri,
iuxta text. in diſt. l. 19. tit. 2. lib. 4. recopil.
At vero, ſi intra prædictos tres dies com-
paruerit, ſuas exceptiones obijciendo, iudex
præcipit copiam libelli oppoſitionis
creditori exhiberi, imponitq; debitori decē
dies, vt prædictas exceptiones probet,

- 46 quod omnino ſacere tenetur, iuxta text. in
d. l. 19. tit. 2. lib. 4. recopil. Qui decem dies
currunt à die, quo porreſtus fuit libellus
47 oppoſitionis, iuxta text. in l. 3. tit. 2. lib.
4. recopil. Et ita ſi reus antea quam præconia
ſubſtaſtionis ſiant, vel antea quam
ad vltimam executionem citetur, compa-
ruerit ſe opponēdo executioni, & ſuas ex-
ceptiones contra eam allegando, prædicti
decem dies currunt à die prædictæ op-
poſitionis, & non gaudebit terminis præconio-
rum, & citationis ad vltimam execu-
tionem. Et cum prædictus terminus decē
dierum probatorius ſit debet eſſe cōmū-
nis vtrique parti: in Luſtania vero ſolū-
modo ſex dies cōceduntur debitori ad op-
ponendas ſuas exceptiones contra execu-
tionem, quæ exceptiones legitimæ debet
eſſe, iuxta text. in l. 1. cum duabus ſequen-
tibus, tit. 2. lib. 4. recopil. quo circa oppor-
tune videndum erit quæ nam exce-
ptiones executionem im-
pediant.

(P)

N 3

Ex cap.

Ex cap. tertio.

S V M M A R I A.

Exceptio solutionis, pacti de non petendo, usurarum, quod metus, aut vi contractus fuit celebratus, aut exceptio falsitatis contra substantiam instrumenti, executionem impediunt.

2 Exceptio nullitatis instrumenti executionem impedit.

3 Exceptio nullitatis etiam proveniens ex defectu solemnitatis contractus impedit executionem, ut in pluribus hic positis exemplis.

4 Exceptiones que iuris sunt, sufficere quod allegentur, et si intra decem dies non probentur, velati exceptio nullitatis proveniens ex defectu solemnitatis contractus.

5 Exceptio non numerata pecunie impedit executionem oppositam infra biennium.

6 Exceptio rei non tradite contra executionem admittitur.

7 Exceptio reconventionis executionem impedit: et quomodo intelligendus sit Avenarius, qui contrarium substat.

8 Exceptio compensationis impedit executionem.

9 Restitutionis in integrum petitio executionem impedit contra Avenarium.

10 Exceptio quod causa debiti in instrumento non continetur impedit executionem.

11 Exceptio elapsi decennij à die contractus pure celebrati, vel alias à

die solutionis impedit eius executionem.

12 Debitum peti potest via ordinaria etiam transacto decennio, licet per eius lapsum executiva precludatur.

13 Lapsus decennij à die celebrati contractus, vel solutionis non tollit eius vim ad probandum debitum, sed vim executivam amouet.

14 Actio personalis indistincte 20. annis durat contra Pala. Rub. Gom. Couar. et Menchacam.

15 Lex 3. tit. 13. lib. 3. Ordina. ver. expresse abrogatur per l. 6. tit. 15. lib. 4. Recopil.

16 Instrumentum quod de falso redarguitur, si intra decem dies non comprobatur, impeditur eius executio.

17 Impedit executionem exceptio, quod dies solutionis nondum cessit.

18 Iudex ex officio petentem ante diem solutionis repellere potest, si id ex instrumento sibi constet.

19 Contra creditorem suspectum de fuga, vel ob aliam iustam causam creditor ante diem agere valet.

20 Propter pendentiam compromissi impeditur sententia, aut instrumenti executio.

21 Executione peritam virtute alicuius sententie arbitrarie, que exceptiones impediunt.

22 Quae necessaria sint, ut arbitrarie sententie executioni mandari valeant, remissive.

23 Exceptio quod summa de qua executio petitur non comprehensa reperitur in instrumento, executionem impedit, ut in tacita reconductione.

24 Con-

- 24 Contra executionem sententiae criminalis omnes exceptiones legitimae admittenda etiam si non sint ex consensu in dicta l. 1. §. 2. tit. 2. libro 4. Recopil.
- 25 Exceptio appositae iuramenti in contractu alia et valido inter laicos celebrato executionem impedit.
- 26 Exceptio quae oriri potest in ipsa executione secundum mentem iudicis proferentis mandatum, executionem impedit.
- 27 Si principale instrumentum non praesentetur licet de eo, et eius testibus deponant etiam per te citata non fiet executio.
- 28 Quilibet exceptio, quae in aliqua provincia contra instrumentum, aut sententiam opponi solet, impedit executionem.
- 29 Sygus Castella quoad ordinem executionis faciendae inspiciendus, sed quoad causae decisionem inspicendum iuxta regionis, civitatis, aut loci, ubi contractus celebratus, aut sententia lata fuit.
- 30 Litis pendentiam coram iudice Ecclesiastico super relaxatione iuramenti in contractu appositae, eius executionem coram laico non impedire verius resolvitur.
- 31 Litis pendentiam coram iudice Ecclesiastico super validitate contraetus usurarii executionem eius coram laico petram impedire cum Alexandro, et Suarez verius resolvitur actor.
- 32 Quilibet exceptio quae de iure communis obijci potest, executionem impedit, si regiarum legum expref-

- sa renuntiatio facta sit a traditore.
- 33 Quidquid evidenter appareat, quod instrumentum reddat inefficax contra ipsum opponi poterit, et eius executionem impediat.
- 34 Quaecunque aliae exceptiones legitime quae intra decem dies probentur, opponi possunt contra instrumentum legibus Regis, et Auend. non obstantibus, quibus per auctorem factis sit.
- 35 Exceptiones quae contra executionem sententiae admittenda sunt, admitti non debent, si ante probationem ipsius sententiae in negotio principis obiectae sunt, et eis non obstantibus sequuta fuit condemnatio.
- 36 Porrecti libelli oppositionis copia creditoris danda, et uterque debitor et creditor articulos instrumenti producere possunt.
- 37 Exceptiones in executione oppositae intra decem dies probandae: nec sufficere intra illos decem dies testes iuratos esse, sed intra eos examinari esse debent.
- 38 Si culpa iudicis, aut notarii testes in termino examinationis non fuerint, post eum examinari poterunt, si a parte tamen eis fuit facta protestatio super examine eorum intra terminum.
- 39 Debitor etiam elapso termino potest suas exceptiones probare per confessionem partis adversae secundum Roderic. et Didac. Perex sed contrarium cum Auend. defendit auctor.
- 40 Si testes (quibus reus executioni datus intendit suas exceptiones probare) sint extra diocesim, vel regnum quid agendum praescribitur.

- 41 Si reus suas exceptiones probauerit intra decem dies, annullada erit executio, & creditor in expensis condemnandus.
- 42 Reo executione data intra decem dies exceptionem non probante cõfirmanda erit executio principali, & expensis, & dandũ quartum pro eonũ, & bona licitanti adiudicada, & inde creditori solvendum, etiam si reus appellauerit, tã cautionem legis Toceli præstet creditor.
- 43 Si causa executionis ad superiore per appellacionẽ delata fuerit, & inuentum quod actio non fuit facta iuxta legis formam, aut more regionis, reuocatur pronunciatio, & bona absque ullis expensis debitori restituentur, & ipse creditori soluat quod in instrumento continetur, & creditor cautionem præstet de iudicio sistendo, quam aliquando iudicis remittunt.
- 44 Praxis que obseruatur apud supreme tribunalia circa causas executionis ad ea deuolutas, etiã seruanda per decuriones ciuitatis, quando ad eos causa executionis nõ excedens decem millia marapedino rum deuolueretur.
- 45 Auditores Regij quando negotiũ, executionum ad eos per appellacionẽ deuoluitur, qualiter procedant remissive.
- 46 Iudex coram quo executio petitur recusari potest ante quam vltima executionis sententiam proferat.
- 47 Si bona rei nõ sufficiant ad solutionẽ debiti, & expensarum, tunc si-

deiuissor eius de euictione soluere adstringendus erit.

48 Debitor ex consuetudine huius regionis mouilia subhastata in triennium, immobilia intra nouem dies retrahere valet: sed iudices supremi longiorem retrahendi terminũ ex causa concedere solent, absque fructuum restitutione.

49 Terminus quatuor annorum, quã credunt vulgares habere ad retrahendam rem subhastatam, nec de iure, nec de consuetudine procedis.

50 Creditori satis est licitatorem nõ subrogare, vbi fraudis presumptio euicetur: & tunc sibi bona sine circũuicũ applicentur.

Caput tertium, De exceptionibus impedienci bus executionem.

EXECUTIONEM impedit exceptio solutionis debiti, vel pacti de non petendo, vel exceptio vfurarium, id est, quod contractus est vfurarius, vel exceptio, quæ metu, aut vi contractus fuit celebratus, vel exceptio falsitatis, dummodo falsitas sit contra substantiam instrumenti, secus vero si contra accessoria instrumenti, nempe contra hypothecam, vel poenam, iuxta textum in l. satis apertè, iuncta glossa verbo, Obijciunt, C. ad l. Corneliam, de falsis, & tradit Iaso in l. falsam, §. condemnatum, ff. de re iudicata, num. 9. vel si exceptio falsitatis opponeretur contra instrumentum, cuius virtute lata fuit sententia, & ante sententiam de illa falsitate non fuisset actum: nam tunc talis exceptio non impediret executionem sententiæ in auctoritatem rei iudicatæ transfactæ, iuxta textum in l. fin. in fine, C. de fide instrumenti, cap. accepimus eodem tractatu, l. satis aperte

petere, C. ad leg. Cornel. de fals. nam exceptiones requirentes altiore indaginem non impediunt executionem sententiarum, iuxta text. in l. si. in fin. C. de ordin. cogn. notat Bart. in dict. l. 4. §. condemnatum, numer. 3. unde si hic contenti offeratur probatio falsitatis, tunc executio sententiarum suspenditur, ut probat text. in l. si. C. si ex falsis instrum. & tenet Panorm. in cap. suscitata de in integrum restitut. & in cap. super eo, de officio delegati, Deci. in cap. ex parte, col. 2. eod. tractatu, & C. uar. in practi. quæstionib. capit. 16. numer. 2. & quod in prædictis exceptiones executionem impediunt, probat text. in l. 1. & 2. titulo 2. lib. 3. recopilation. & eas explicat Auendanius in declaratione l. 4. & 5. à numero 29. Item exceptio nullitatis instrumenti admittitur, & executionem impedit: nam annullatio contractu principali censetur clausula in eo contenta, annullata, & sic clausula guarantee, secundum gloss. in l. 3. verbo, Fabiana, ff. si quid in fraudem patroni, quam notat Palacius Rubius in repetitione rubricæ, §. 76. numer. 6. & l. si. in §. fuerat, numer. 76. in l. si. de actionibus, & firmat expresse Bartol. in l. Divus Traianus, ff. de testamentis, numero 1. receptus ab Hippolyto in l. vnus, §. cogniturum, numer. 5. ff. de quæstionibus, & Ripa in l. 1. §. si quis ita, numer. 39. ff. de verborum obligatio. & Aules in capitulis prætor. cap. 10. gloss. verbo, Executio, numer. 61. instrumentum enim inualidum executioni mandari non potest, ut probatur in dicta l. 4. §. condemnatum, & in l. 1. ff. quædammodum testamenta aperiuntur, & ita consuluit Romanus in consilio 42. & tradit Rebuffus in tractatu de literis obligat. artic. 1. gloss. 9. numer. 4. Quinimo exceptio nullitatis proveniens ex defectu solennitatis ipsius contractus executionem impedit, ut putatur in obligatione facta à filio familias, vel ab alio constituta sub potestate alterius: autoritas patris, vel curatoris interuenit, vel cum solutio destinatur in tempus quod debitor steterit hæres alicuius, aut videretur duxerit, iuxta text. in l. 12. tit. 1. libro 5. recopilation. vel si in obligatio ne ab scolaris facta, non interuenit autoritas patris, vel eius sub cuius custodia in vniuersitate esset, iuxta text. in l. 1. tit. 7. lib. 1. Recopil. vel si obligatio debiti ex ludo procederet, iuxta text. in l. 8. tit. 7. lib. 2. recopil. vel si in obligatione facta à

muliere coniugata licentia mariti non interuenit, iuxta textum in l. 2. tit. 3. lib. 5. recopilat. Quod confirmatur ex consensibus ab Hippolyto in rubrica, C. de prouocationibus, numer. 159. vers. & ideo dixit, & in Lwnica, C. de raptu virgi. numer. 167. & probat Auend. in declaratione d. l. 4. & 5. à numero 39. & Aules in cc. prætorum, c. 101. in gl. verb. Executio, numer. 68. & aduertit, quod huiusmodi vltimæ exceptiones necesse non est, quod intra decem dies probentur, sed sufficit illas allegare intra illum terminum, dummodo notorium sit, contrahentes esse filios familias: vel minores, seu scho-lares, aut mulieres coniugatas: quia prædictæ sunt exceptiones inris, ut resoluit Roder. Snares in d. l. post rem iudicatam, in 2. p. declarationis 1. regni, in §. sed proceidens, n. 49. & 50. Quinimo iudex ex officio in supra dictis casibus potest repellere actorem absque eo quod debitor petat qui aduersus agentem absque actione iudex poterit impetiri officium suum ad vilitatem priuatam, secundum glo. in l. vbi pactum, verbo, paria, C. de transact. communiter recepta ex Tiraquel. in l. si vnquam, verbo, reuertatur, n. 28. C. de reuoc. donatio. & Rebuff. tract. 2. de literis obligat. artic. 1. gloss. 9. nu. 28. Item executionem impedit exceptio quo is qui eam petit, vel is contra quem petitur non est nominatus, nec contentus in instrumento, tunc enim repellitur, ut probatur in l. ad probationem, l. C. de probatio. l. Iulian. & ibi l. si. ff. de verbo, oblig. quod intellige, iuxta ea quæ resoluimus sup. in hac 4. p. c. 1. à n. 32. Item executione impedit exceptio, quando res, in qua fuit facta executio est penes tertium singularem possessorem, ut resoluimus, supra in hac eadem 4. p. c. 1. numer. 50. & iuxta ibi resoluta intelligi debet. Item exceptio non numerate pecunie executionem impedit, ut resoluit Rod. in d. §. sed pro euidencia, numer. 12. vbi à numero 1. illi articulum late disputat, & idem tenet (* Anton. Gom. 2. tomo Variar. c. 6. n. 3.) Didac. Perez in l. 4. tit. 8. lib. 3. Ordin. in gloss. 1. col. mihi 2085. Quod tamen intelligi debet, si infra biennium opponatur, quoniam casu probatio contrarij incumbit creditori, secundum Auend. de exeq. mand. l. p. c. 16. nu. 11. & afferentem, ita accipienda esse notata à Roder. Snares in prædicto artic. sed ipse Rod. & reliqui Doctores supra citati in eisdem terminis expresse loquuntur, & eandem opinionem plures alios referunt, tenet Petrus

trus Duchas regul. 26. n. 7. Et de illo articulo est videndus Rebus in tract. de chirographorum, & schedularum recognitione art. 2. n. 10. pag. 208. *Item exceptio rei non tradit executionem impedit, secundum Bald. in l. ex prædictis, C. de cunctationibus, Dec. in consil. 142. n. 2. & Pal. Rub. in l. 64. Tauri, & Didac. Perez vbi supra columna 1081. & Rebus. vbi supra, num. 35.*

7 *Item exceptio reconventionis executionem impedit, si durante iudicio executorio de ea iudici constare possit: nam omnis exceptio probabilis in eo continetur contra executionem admitti debet, secundum Pal. Rub. in l. 64. Tauri in finalibus verbis, & in specie firmat Did. Perez vbi sup. co. m. h. 1081. Et iuxta hanc modificationem intelligi potest Auend. qui in cc. praxo. 2. p. c. 30. n. 6. & in declaratione ad l. 4. & 5. n. 51. tenet; executionem reconventionis non impedire executionem. Cuius opinio procedere potest quando durante iudicio executorio de reconventionem non constaret, vel altioris indaginem requirerent.*

8 *Item exceptio compensationis executionem impedit, quia compensatio solutio est; & loco solutionis habetur, ut in l. amplius non peti. ff. rem ratam haberi, & in l. si cum militi, §. cum intra diem, ff. de compensationibus, in specie tractat. Roma. consil. 76. col. 3. & firmat Cifuentes in l. 64. Tauri, q. 10. Auiles in cc. pratorum, cap. 10. verbo, Executionis, n. 7. Gregor. Lup. in l. 2. tit. 14. par. 5. Is. in l. si vnus, §. pactus; ne peteret, hum. 18. ff. de pactis, Castellus d. l. 64. Tauri, verbo, La dicha exceptio; Rebu. in tract. de liter. obl. art. 1. gloss. 9. n. 39. & Auend. in tract. seu declaratione ad l. 4. & 5. num. 30. vers. item compensatio; & nouissime Petrus de Salazar in tractat. de vsu & consuetud. c. 1. n. 77. *Item petitio restitutionis in integrum per minorem facta contra instrumentum, vel sententia executionem impedit, quia executio sententiæ per petitionem in integrum restitutionis impeditur, vt probatur in rubro, & nigro, C. de in petito ressi. postulat. est communis opinio secundum Alex. & Is. nn. 26. in l. 4. §. condemnatum, ff. de re iud. & facit text. in l. 1. vers. otro si dezimos, & c. ait. 25. par. 3. & in specie firmat Cifuentes in l. 64. Tauri quæst. 28. & resolu. Rodericus in d. 6. sed pro euidentiis, numer. 44. in fine, Coaruius in pract. quæstionibus, capitul. 25. numero 7. & Didacus Perez vbi supra; col. m. h. 1011.**

tamen si oppositum tenet Auend. in Capitibus pratorum, 2. part. capit. 36. n. 7. & in declaratione ad l. 4. & 5. numer. 41. & Rebus in tract. de liter. civil. art. vnico gl. 6. n. numero 13. *Item exceptio, quod causa debiti in instrumento non continetur, impedit executionem, vt resoluunt Auend. danios in capitibus pratorum, 2. part. cap. 30. num. 5. vers. 7. requiritur, & Didac. Perez in l. 1. titulo 3. libr. 3. Ordinamenti, columna 1019. Nam adhuc vt quis obligatus censetur per promissionem, vel pactum requiritur, quod causa apponatur iuxta text. in l. 1. §. circa, ff. de doli exceptione, & in generaliter, iuxta gloss. verbo, causam, C. de oon. numerata pecunia; & glossa in l. nunquam nuda, ff. de acquiritendo rerum dominio, & tradit Pahrmitanus in capiti cautio, de fide instrumentorum, Felix. num. 15. & Fortun. Gratia. num. 34. in cap. 1. extra de pactis, & Rebus in tractatu de chirogra. & sched. in summa num. 66. & vide Anton. Galleffum in tractat. od. formulas oblig. camera 4. particula, quæst. 1. num. 12. & tenet plures alij, quos refert & sequitur Coar. in capiti quæsumus pactum, 2. par. §. 4. num. 14. de pactis, in 6. & Ioannes Matienzo in l. 2. tract. 16. lib. 5. Recop. gloss. 1. n. 8.*

11 *Item exceptio elapsi decennij a die celebrati instrumenti puri, quo statim agi potuit, alioquin si instrumentum fuit sub conditione, vel in diem, decennium currere incipit a die impletæ conditionis, vel quando dies venit, & in iudicio agi potest, vt resolu. Doctor Castellus in l. 63. Tauri in glossa, verbo, Diez años, & ibi Pal. Rub. num. 16. executionem impedit, quia per transcursum decem annorum ius exequendi extinguitur, iuxta textum in l. 63. Tauri, & ibi Anton. Gomez, quæ lex habetur in l. 6. tit. 1. §. libr. 4. recipilationis, & facit, quia virtus, quæ a legni, conceditur instrumentis publicis, & priuatis recognitis bene tolli potest per alias leges regis, si intra certum tempus non agitur, vt docet Bartolin. l. plane, ff. quod cum falso tutore. Imola in cap. fin. de prescriptionibus, Balbus in Tractatu de prescriptionibus, 2. part. 3. part. fol. 47. & hanc opinionem tenet Auiles in cc. pratorum, cap. 10. in gloss. verbo, Executor numero 69. vbi hanc conclusionem tripliciter limitat. Quo circa transacto decennio debet peti poterit via ordinaria ex actione personali, quæ du-*

- per spatium aliorum decem annorum
 13 & instrumentum illud poterit produci ad
 probandum debitum: nam licet lapsus
 primi decenniij impediat executionem;
 non tamen impedit quod instrumentum
 illud producat in modum probationis
 ita in specie docet Bald. in d. l. plane
 cuius omnino recipitur à Roderie. in dicta l.
 post rem iudicatam limitatione 6. nota.
 3. asserente meliorem determinationem
 in toto mundo haberi non posse; idem
 tenent Castellus, Cifuentes, & Antonio
 Gomez in l. 63. Tauri, Comarr. in regulis
 possessor. 2. part. §. 11. numer. 4. & idem
 consensit Didacus Perez in l. 4. titulo 8.
 libro 3. Ordinar. in glo. 2. dubio ultimo
 14 Brevitatio, quia actio personalis durat
 per spatium 20. annorum, siue continetur
 in instrumento garantigio, siue sola
 de per se absque instrumento, vt expresse
 deciditur in l. 6. titulo 13. lib. 4. recopil. &
 ita iam cessat distinctio Palatii Rubi. num.
 13. & Antonio Gomez in l. 63. Tauri, &
 Comarr. in Regula possessor. 2. parte,
 §. 11. numero 2. de regalis iuris in 6. &
 Menchacensis in libro 1. de successio-
 num creatione, §. 10. numero 22. qui om-
 nes asserunt, quod quando actio per-
 sonalis contineretur in instrumento gua-
 rentigio elapso vno decennio, quo ius
 exequendi præscribitur, intra alium de-
 cennium via ordinaria intentari possit.
 At vero quando actio personalis com-
 peteret de per se absque instrumento,
 tunc elapso primo decennio actio illa ex-
 tinguetur, per text. in l. 3. tit. 13. lib. 3.
 15 Ordina. vbi disponitur, quod actio per-
 sonalis per lapsum decenniij præscribitur: nam
 hodie illa lex. 3. ordinamenti expresse ab-
 rogata est per text. in dict. l. 6. tit. 13. lib.
 4. recopil. qua decisum extat, actionem
 personalem spatio viginti annorum præ-
 scribi, & ita observandum esse, non ob-
 stante dispositione Regis Alphonsi coo-
 ditoris d. l. 3. quam interpretationem ad
 dict. l. 6. tit. 13. libro 4. recopilationis, ita
 summarie, & resolutiue dum publice Sal-
 mantice hunc tractatum dictarem, an-
 no 1572. assignavi, & in voce pluribus
 fundamentis corroboravi, postmodum
 eadem singulari commento à Parlado-
 rio illustrati inveni in suo libr. rerum
 quotidianarum cap. 1. §. 12. cū alijs qui-
 bus sequentibus, quem omnino consule
 pro illius intellectus, qui in §. 12. nu. 41.
 contendit præscriptionem iuris exequen-

di per decennium inducam habere et-
 iam locum in annis redditibus debitis
 ex contractu census, vel ex alia causa, ita
 quod si nullam annua pensio per totum de-
 cennium esset soluta quod ius exequen-
 di conferretur præscriptum nedum quo-
 ad exigendos via executionis annuos red-
 ditus præteritos, verum etiam quoad red-
 ditus futurorum annorum: nam amphi-
 bus illud instrumentum exequi non possit,
 ad idque mouetur ex resoluta à glof. Bal-
 do, & ab alijs quos refert, & sequitur An-
 tonius Gomez in Tomo secundo Varia-
 rum, capit. 11. numero 44. versic. quartus
 effectus. Ego vero oppositam verius esse
 credo, & semper prædicari vidi, nam li-
 cet redditus annuos præteritos via ordi-
 naria potantur, sequentes futuros via ex-
 ecutionis peti poterant, longe enim diuer-
 sa est hæc species ab ea de qua loquuntur
 glossa Antonio Gomez, & reliqui: nam
 contractus annui redditus habet tractum
 successuum, & quolibet anno debetur,
 ac ideo pendente dilatione conventio-
 nali cum ante diem solutionis exigi non
 possit, præscriptio non procedit, ita
 terminis tenet Doctor Castellus in dict.
 l. 63. Tauri in glof. verbo, Diez años, be-
 ne verum esset, quod ad hanc difficulta-
 tem effugiendam, & vt ius exequendi
 præscribi non possit, quod tutius erit
 in similibus contractibus opponere clausu-
 las & cautelas quas notant, Castellus, &
 Cifuentes in dict. l. 63. Tauri, & Parlado-
 rius, vbi supra, in §. 13. quæ præscriptio
 iuris exequendi per decennium inducitur
 procedit etiam contra Ecclesiam, aut cle-
 ricum, vt cum Bald. in l. de quibus quæ-
 stion. 6. ff. de ill. & Francisco Bald. Tra-
 ctat. præscript. charta 42. colum. 1. versic.
 quigito fallit, resoluti Gregorius Lopez
 16 in l. 12. titulo 29. par. 3. in glossa 1. (* Et
 cum eis Auselius, vbi supra, quo in loco
 resoluti aduersus minorem 25. annis hanc
 præscriptionem decenniij non currere, &
 sequitur Parladior in dict. §. 13. num. 46.)
 poteris tamen vti quadam cautela, vt de-
 bitum via executionis possit elapso exigi de
 cennio, nempe quod creditor in iudicio
 petat, quod cum iuramento debitor de-
 claret, se illam quantitatem debere cre-
 ditori, qui si confiteatur debitum, vir-
 tute huius confessionis executio fieri po-
 terit, iuxta l. 5. Tract. 21. lib. 4. recopilatio,
 & ita in specie tenet Aniles in capitul. Præ-
 tor. cap. 10. numer. 69. & Ioan. Gutierrez
 in re-

in repet. l. nemo potest, numer. 482. ff. de legat. 1. (* Et si contrariam opinionem, defendat Azuendo in l. 6. tit. 5. libr. 4. recopilat. numero 42.) Item executionem impedit exceptio, quod instrumentum non est publicum, nec authenticum, sed falsum, nec intra decem dies producens illud comprobavit, iuxta text. in l. 115. tit. 18. part. 3. & tradit Suarez in dict. post rem in declaratione l. regni 2. parte, versic. sed pro evidentia, num. 34. nisi ageretur de modico præiudicio, ut ibi notat Suarez.

Item executionem impedit exceptio, quod dies solutionis nondum celsit, ut probatur in l. 2. tit. 21. libro 4. recopilationis, ibi: Seyendo passados los plazos de las pagas. Quibus verbis constat executionis locum esse termino soluendi elapsosidem etiam probatur in l. 1. C. de conditione ex lege, & in l. si manducro in princ. ff. mandati, & in l. cum qui calendis, ff. de verborum obligationibus. Quinimo etiam si hæc exceptio à Reo, non opponeretur, iudex ex officio repellere posset creditorem ante diem agentem, si ex instrumento sibi constaret, diem nondum venisse, secundum Ange. in dict. l. 1. C. de conditione ex lege, & Bart. in l. lecta, col. 4. ff. si certum petat. Et pro hac opinione facit, quia ipso iure non competit potentia exigendi ante diem, iuxta text. in l. 1. C. vt actiones ab hæred. & contra hæred. Quæ resolutio vera est, nisi debitor suspectus esset de fuga vel alia iusta causa interveniret. Nam tunc ante diem creditori agere poterit, argum. text. in l. quæstam iuncta gloss. verbo, Quia inter est, ff. de pignor. & in l. 17. tit. 13. part. 5. & in specie resoluti Roderic. in d. l. post rem iudicatam, limitatio 7. numer. 2. Item exceptio pendente compromissi impedit executionem, quæ petita fuerit virtute alicuius sententiæ, vel contractus habentis executionem paratam, ut constat ex text. in l. 4. tit. 2. libr. 4. recopil. ibi: Y las sentencias dadas en juyzio ordinario en favor de las partes, quedam frustradas, y no se executan. Et firmat Auendao. in Tract. ad l. 4. & 5. num. 24. & pro hac opinione faciunt notata à Paulo Cast. in l. 3. §. si ff. de iure iurand. Item executionem petitam virtute alicuius compromissi, vel sententiæ arbitrarie (quod fieri potest per text. in dict. l. 4. tit. 21. libro 4. re compilation.) impediunt exceptiones, quæ

colligi possunt ex contextura, dict. l. 4. titulo 21. libro 4. Cuius forma obseruari debet: alioquin sententia arbitraria exequi non poterit: nam si omittuntur aliquid, quod ex forma actus requiritur, in contrarium factum esse nullius momenti, ut in l. cum hi, §. prætor, ff. de transactio nibus: Et quæ requirantur pro forma, ad hoc vt sententia arbitraria exequi possit, notat Auend. in d. Tract. ad l. 4. & 5. a numer. 35. Item executionem impedit exceptio, quod summa de qua executio petitur, non est comprehensa in instrumento, ut supra, si contractus conductionis expirasset, & alius taritus in eiusdem locum subrogaretur, & sic conductor tacite pro eadem summa videtur reconduxisse, ut in l. item quæritur, §. qui impleto, ff. locati, nam virtute primi contractus conductionis non poterit procedi pro summa & pretio tacite reconductionis, quia secunda pensio non est inclusa in primo instrumento executio, secundum Bald. in l. etiam, C. de fidei commissis, & sequitur Montalius in l. 20. titulo 8. part. 5. & Auenda. in dict. Tract. ad l. 4. & 5. numer. 46. & communiter omnes secundum Ias. in l. certitudo, numero 21. ff. si certum petat, & Anton. Gomez in l. 46. Tauri, num. 6. & Didac. Perez in l. 4. tit. 8. lib. 3. Ordin. col. 1080. versic. est tamen dubium. Itæ contra executionem alicuius sententiæ criminalis quælibet exceptio legitima, opponi potest, & admitti debet licet non sit ex contentis in l. 1. & 2. tit. 21. libr. 4. recopilat. nam prædictæ leges non loquuntur de executione sententiæ criminalis, quæ cum irretractabilis sit, ideo eam impedit quælibet exceptio legitima, ut notant Paul. & Doctor. in l. 4. §. condemnatum, ff. de re iudicata. Item executionem impedit exceptio iuramenti apppositi in contractu abas de se valido inter laicos celebrato, iuxta text. in l. 11. tit. 1. libr. 4. re. compilatio. & in specie firmat Didacus Perez in l. 4. tit. 8. lib. 3. Ordina. col. mhi 1089. versic. vtrum autem impediatur, & de iusticia illius, l. diximus in 2. Tomo huius operis præludio 2. num. 52. in fin. ceterum in curia Ecclesiastica, & in casibus in quibus iuramentum potest apponi hæc exceptio non impedit executionem, imo ius exequendi perpetuaret, nec decennio præscriberetur, secundum Castellum in l. 63. Tauri. Item executionem

nem impedit exceptio quæ omni potest in ipsa executione, secundum mentem iudicis proferentis mandatum, ut puta si minister, vel alguacelus excessit, vel quando preconiis non fuerint debitis temporibus facta, vel Stylus tribunalis non fuit servatus; nec forma à lege tradita circa executionem faciendam fuit adimpleta, nam tunc prædictæ exceptiones non opponuntur contra contractum, aut sententiam, sed contra ipsammet factum executionis, id est quæ admitti debent, secundum Baldum, in l. ab executione in fi. C. quorum appellationes non recipiantur.

Item executionem impedit exceptio, quod illud instrumentum (quod præsentatur non est principale instrumentum) quod inter partes celebratum fuit, quamvis de eius tenore testes deponant: quia talis depositio non habet executionem, præstatam, sicut principale instrumentum, ut notat Bartolus in l. i. ff. de ijs, qui in testamento delentur, & Rodericus in dist. l. post rem iudicatam, & Hypolyt in Rubric. C. de probationibus, num. 338. quod procedit etiam testes de tenore instrumenti citati parte deponant, quod ipse partes potestatem exequendi iudicibus dederunt, cum solummodo ea exequi possint quæ numentur in l. i. 2. 4. & 5. tit. 21. lib. 4. recopil. & de quibus supra mentionem fecimus, tametsi oppositum tenet Rodericus in dicta limitatione 3. & cum eo transeat Aulles, ubi supra num. 59.

Item executionem impedit quælibet exceptio quæ obijci poterat in illa provincia, in qua celebratum fuit instrumentum, vel sententia lata de qua petitur executio in hisce regnibus Castellæ: nam licet quoad ordinem executionis faciendæ servari debeat forma & stylus Castellæ, tamē quoad decisivem causæ inspicitur ius illius provincie, in qua instrumentum fuit confectum, aut sententia lata, pro qua opinione facit communis doctrina omnium Doctorum in l. eundem populos, C. de Summa Trinit. & in specie ita concludit Roder. in d. l. post rem, in declaratione l. Regni, q. 5. & Hippolyt. in l. fin. ff. de iurisd. omni. iud. fo. 32.

Item executionem impedit litespendentia coram iudice Ecclesiastico super relaxatione iuramenti in contractu de se invalido appositam secundum Federicum in consil. 126. & in alijs locis, ut refert Alexan. in l. 4. §. condemnatum, n. 17. ff. de re iud. Oppositam tamen sententiam resoluit Matthæus

de Afflict. in decis. Neapolit. decis. 30. per doctrinam Angeli in d. §. condemnatum, & Auend. in d. declaratione l. 4. & 5. num. 31. versic. quarto fallit, in fine. Pro qua ultima opinione facit quod sæpissime in praxi iudices sæculares rescindunt contractus iuratos de se nullus, nulla præmissa absolutione iuramenti, secundum Panor. in e. cum contingat, col. 2. de iur. iur. & refert Couar. lib. 1. variar. cap. 4. numer. 7. Hinc etiam fit, quod litespendentia coram iudice Ecclesiastico super contractu vfurario, & validitate eius non impedit executionem petitam coram iudice seculari, secundum Angelum in dicto §. condemnatum, cuius contrarium tenet Alexan. ubi sup. & eius opinionem dicit verioiorem nostrum propositum, Roder. Suar. in dicta l. post rem iud. in declaratione l. Regni, in q. 5. nu. 15. (* & vide Azunedum in l. 1. tit. 21. lib. 4. recopil. num. 185. & an cognitio vfurarii contractus spectet ad iudicem Ecclesiasticum, vel secularem, vide quæ resoluisti infra in 2. tomo 2. præludii, num. 15. & 26.)

Item executionem impedit exceptio litespendentiaæ viz ordinariæ intentatæ ab actore, ut puta si actor habens duas vias agendi, ordinariam scilicet, & executivam, prius viam ordinariæ intenterit, & deinde voluerit redire ad executivam, & opposita fuerit exceptio liti capte in via ordinaria: tunc enim talis exceptio executivam impedit, quia intendendo ordinariæ censetur actor renunciasse executivæ, ita resoluit Marantæ in disputatione 6. num. 24. post tractatum de ordine iudiciorum ex glof. fin. in l. proinde, §. notandum, ff. ad l. Aquil. & ex notatis à Romano in v. con silio 133. & idē Marantæ de ordin. iud. in 2. p. §. par. iudicii, actu 8. de instrumentorum productione. n. 14. ex doctrina Bald. in l. 2. eolum. 5. versic. decimo quæro, C. de seu. & aqua. (* Ecce novissime hanc opinionem defendit Causalcamus in decisio. 1. & Burgo de Paz in consil. 39. num. 7. & Moli. de Hispanorum primogen. in additionibus positis ad finem operis in annotatio. ad cap. 13. libro 3. numer. 31.) Nihilominus tamen oppositam sententiam verioiorem esse resolvimus supra in ista 4. par. capit. 2. par. 2. cap. 1. Rebuffio, si actor à via ordinaria discesset expensis reficiendis partiadversæ, tunc enim ad viam executivam redire poterit, quia ex eo solo quod ordinariam intenterit, non fuit visus renunciare

execu-

executioz privilegiat, argum. eorū quæ notat Bal. in l. 3. ff. de testam. milit. vi-
nim ordinaria, & executiva sunt diuerſæ,
& non contrariæ, cum ad eundem finē ten-
dant, & donec satisfactum sit creditori eli-
gere poterit viam per quam magis sibi cō-
ſultum sit, ac ideo per electionem vnus al-
tera non tollitur, iuxta ea quæ tradunt
Alexan. l. af. Ripa, & omnes in l. natura-
liter, §. nihil commune probatur in l. cum
quæritur, ff. de excep. rei indic. Decius in
conſil. 460. vol. 2. n. 6. cum ſequenti, quod
in loco multa adducit ex quibus plane
hæc noſtra opinio probatur: faciunt etiam
exprefſe quæ in terminis viæ executionis
tradunt Alexan. in conſil. 130. num. 15. &
26. lib. 4. conſiliorum, & exprefſius laſ.
idē reſoluit in conſil. 9. in 2. reſponſione
ad motua. num. 2. & 3. prima parte conſil.
& in conſil. 28. in eadem prima part. quæ
omnino videt & in terminis tenet Carol.
Molin. in conſuetudinib. Præſenſibus, §.
166. prout ipſe ſe ipſum reſert in additi-
onib. ad Alexand. in d. conſil. 130 ſuper Li-
ter. E. Et hæc opinio probatur ex eo, quod
renunciatio ad ſtricti iuris, & in ea non
veniunt, niſi quæ exprimuntur, vt docet
Calderin. in conſil. 5. in titul. de præben-
dis, & Cardin. in conſil. 210. in fine, &
in dubio non præſumitur quis iure ſuo re-
nunciare, vt in cap. ſuper eo, de renuncia-
tis, & notat Bald. in l. 1. notabil. c. de edic-
to Diui Adria. & Decius in dicto conſil-
io 460. num. 6. & in noſtra ſpecie nullū
verbum ſit de renuntiatione exprefſa, præ-
ſertim, quod in materia prorogationis iu-
riſdictionis, requiritur exprefſus, conſen-
ſus ambarum partium, nec ſufficit tacitus,
vt putari non opponatur exceptio, ita
nec ſufficeret exprefſus conſenſus vnus
partis, iuxta tex. innata gloſſa, verbo. Ex
preſſus, in c. ſtatutum, §. in nullo. quoque,
de reſcriptis, in 6. Ergo ex eo ſolo quod
creditor cōparuit, & intentauit viam or-
dinariam viſus non eſt exprefſe conſenti-
re illi viæ, & renunciare viæ executionis,
nam per talem actum ſolummodo induci-
tur tacitus conſenſus, iuxta gloſſa d. c. ſtatut-
um, §. in nullo. Ex quibus conſtat pro hæc
noſtra opinione facere doctrinam gloſſ.
in Clem. ſape, de verb. ſignifi. verbo.
partibus, quæ po recontraria parte ſolet ad-
ducere, nam gloſſa illa tenet, neceſſarium eſſe
exprefſum cōſenſum ambarum partiu,
vt viſum ſit renunciari viæ ſummariæ, &
ita etiam tradit Romanus in d. conſil. 133.

ergo non ſufficit tacitus, & ad hæc ſunt
reducenda quæ in iſto articulo adducit An-
tonius Gallieſus, tractatu ad formul. oblig-
camera. 3. parit. ul. q. 2. num. 4.

- 32 Item executionem impedit quilibet ex-
ceptio quæ de iure communi opponi po-
terat, quando renunciatio beneficij dicta,
ſum legum Regni facta fuit à creditore tō
poſe quo contraxit, nā propter talem re-
nunciacionem quilibet exceptio opponi
poterit, cum quilibet poſſit ſauori ſuo re-
nunciare, vt in l. ſi quis in cōſcribendo, c.
de pactis: nam quod lege fieri poteſt, par-
ito etiam partium fieri poterit, vt in l. ſine
c. de fideiſſoribus, & notat gloſſa in rubrica
c. de decretis ab ordine faciendis, lib. 1. 1.
ſed per lege induci poteſt, quod vltra ex-
ceptiones in prædictis legibus contentas
alia quilibet obijci poſſunt, ergo & per pactū
partium. Et facit etiam, quod ſi aliquis
euidenter ex iſtrumento appareat, quod
illud reddat inefficax, poterit contra in-
ſtrumento opponi, & executionem im-
pediet, vt cum planius reſoluit Roderic.
in d. l. poſt rem iudicatam, in declaratione
l. Regni, §. ſed pro euidencia, numer. 5. 16.
- 34 Item executionem impedit exceptio of-
ferendi rationes, quando tutor, vel cura-
tor iſtrumento publico promiſit redde-
re rationes cum conſignatione reliquorū,
quod vulgo dicitur, dar cuenta con pago,
ptout quotidie in iſtrumento tutelar, vel
curar à tabellionibus apponitur, ita con-
ſult Alexander in conſil. 191. lib. 7. Sequi-
tur Baſca in tractatu de decima tutoris, c.
2. num. 168. (* Item executionem impe-
dit exceptio, ſcilicet, quod à tabellione
non fuit appoſita hora in qua facta fuit e-
xecutio, quod requiritur, alioquin execu-
tio nulla iudicatur, iuxta l. 2. tit. 2. l. lib. 5.
compilationis.) Item executionem im-
pediunt, nedum exceptiones ſuprà relate,
verum etiam quæcunque alie exceptio-
nes legitimæ intra decem dies probatur,
quæ colligi poterunt ex Roderic. vbi ſuprà
à Caſtell. Ciſuentes, Ant. Gom. l. 64. Tau-
ri, Cour. d. c. 1. Didac. Perez vbi ſup. cap.
ual. vbi ſup. & Galeſio vbi ſup. parte 4. q.
1. Nam per prædictas leges. l. 2. tit. 2. l. lib.
4. recopil. non remouentur exceptiones
legitimæ, ſed ſolummodo ſrimolæ, vt conſtat
ex verbis dictæ l. 1. libi: Tal que de dere-
cho ſe deua recebir, &c. & ex verbis dictæ
l. 2. libi: O legitima excepcion, & ita plane
apparet in prædictis legibus legitimæ ex-
ceptiones non reijci, ſed tantum reſtrin-
giter.

- gi terminum, intra quem probari debeat, secund. Roder. in d. 6. pro evidentijs. n. 23. & 44. Didac. Perez in l. 4. tit. 2. libro. 3. Ordin. in glo. verb. Que de derecho se de ua recibir, &c. Et in l. 5. eodem tit. & libr. in glo. verb. No leyendo legitimas las excepciones quidquid contra dicat Auend. in Capitibus pratorum. 1. par. cap. 26. nu. 4. & in tractatu ad l. 4. & 5. num. 27. Cuius opinio confunditur ex verbis dictarum legum supra expensis, quibus non satisfacit, cum alie plures exceptiones prater contentas in dicta l. 1. & 2. cognate sint & legibus Castellanorum, & satis ex supra resolutis constat. Aduerte tamen, quod supra
- 35 dicta, & alie legitime exceptiones contra executionem admitti debent, nisi antequam aliqua proferretur sententia, (cuius virtute executio petita fuit) fuerint allegatæ per reum in processu, & eis non obstantibus sequuta fuit condemnatio: nam postmodum, si in executione prædictæ sententiæ oppositæ fuerint, admitti non debent: nam obliabit res iudicata, & repulsus agendo debet repelli excipiendo, secundum Innocentium in c. si de ordine cognitionum, & Pan. Cast. in l. 1. C. de ordine cognitionum, col. 4. & Alex. in l. 1. ex diuerso, §. si. foluto matri. quos refert & sequitur Auend. in tract. ad l. 4. & 5. n. 39. (*) Et refert Cauceanus in decisione §. 5. num. 64. & 65. & Io. Gutierrez de iuram. confirm. 1. par. c. 2. n. 9. & Azuero in l. 4. tit. 2. lib. 4. recopil. n. 152.) & de exceptionibus impediens executionem sat dictum est pro instructione iuuenum.
- 36 Porrecto libello oppositionis à debito re oram indice, modo & forma, vt habes in processu executio infra sermone Hispano fulminato, iudex præcipit copia eius creditri exhiberi: cui creditor satisfaciatur, & deinde debitor debet producere articulos super suis exceptionibus probandis, & testes instrumenta: idemque faciet creditor, si sibi necesse fuerit aliquid probare. Teneturque debitor intra illos decem dies suas exceptiones probare, nec sufficiet testes iuratos esse intra terminum decem dierum, sed requiritur intra illud terminum examinatos esse: nam termino illo elapso examinari non poterunt, vt cum Baldo & Dominico, resoluit Auend. in capitibus pratorum 1. p. c. 16. ante numerum primum, Pal. Rub. num. 4. & Castellus, verbo, passidos, in l. 64. Tauri. Et ratio est
- 37

quia terminus ille absque ministerio indicis concessus est à iure, & quia tamen est in termino probatorio à iudice concessio, iuxta quæ regulum sup. in 1. p. huius tomi in 8. tempore circa declarationem sententiæ interlocutoriarum in versic. con plazo y termino, & in specie ita resoluit Dida. Perez in l. 5. tit. 8. lib. 3. Ordin. col. 1210. quæ tamen opinionem veram esse opinor alia ratione, nempe, quia terminus ille decem dierum pro forma à d. l. 19. assignatur, & est ita brevis, quod nulla ex causa breuiari, & restringi possit, quod est verum quando culpa debitoris intra decem dies testes non fuerunt producti, & examinati, secus vero esset, quando culpa iudicis, vel notarii intra terminum non fuerunt examinati: nam tunc elapso termino examinari poterunt, secundum Palae. Rub. Castellum, & reliquos Doctores. vbi sup. requiritur tamen adhuc vt præsumatur culpa iudicis, vel tabellionis id contigisse, quod fuerit eis à parte protestatum, alioqui absque protestatione in termino facta non præsumitur culpa in iudicio, vel notario, secundum Bald in l. 1. propterandum, §. si autem aliter, C. de iudicijs, Arz. num. 51. & Felin. n. 3. in c. licet causam, de probationibus, prædicam Ferraricem in rubrica, de forma apponendi cetera testes, §. sunt quæ, n. 16. At vero si debitor suas exceptiones probare velit per confessionem partis aduersæ, elapso termino decem dierum, bene poterit id facere, vt late resoluit Roderie. in d. l. post rem, §. sed pulchrum dubium est, & Did. Per. in l. 5. tit. 8. lib. 3. ordin. col. 1107. Oppositam tamen sententiam eruditè optimis fundamentis defendit Auend. in capitibus pratorum 1. p. c. 16. num. 2. & ibi satisfacit fundamentis in contrarium adductis, & in suis responsis in respon. 18. Cuius opinioni consentio, & vitra eam pro hac vera opinione expendo verba text. in d. l. 2. tit. 2. lib. 4. recopil. (Saluo si de retro diebus mostrare la tal paja, o legitima excepciõ por otoral eferitara, o por aluala, que haga feo, o por confession de parte; o por testigos, &c.) quibus verbis satis conuincitur elapso termino decem dierum, iudex aliud genus probationis exclusum, verum etiam confessionem partis aduersæ, præsertim, quod in actis iudicialibus confessio attenditur tanquam probatio, vt tradidimus sup. in 1. p. huius 2. Tomi, 10. Tempore, n. 17. quam legem in prædictis verbis post primam huius operis editionem vidi

38

39

40

ad istam sententiam prædicta nostra opinione
 ab Aucudantio in suis responsis, responso
 18. in. y. in fine. Et hæc nostra opinio præ
 batur ex doctrina Pauli Castrensis in l. in
 cōtra libris, §. alio, videlicet o. 4. C. de non
 numerat. pecuni. cum docet, quod si datus
 fuerit terminus alicui ad probandum, & in
 transgressu non probauerit, postea non erit
 audiendus, prædictis positiones aduersario,
 sicut non esset audiendus, qui post termi
 num afferret testes, quia confessio illa est
 quædam species probationis, & huiusmo
 di positiones admittendas non esse post
 lapsum termini assignati ad producē
 di quasque probationes, resolutio la
 cobus Menochius lib. 1. de arbitrarijs, q.
 45. in l. 2. §. tēterus Argel. Geminianū,
 Bald. Curtium Seniore, idem tenentes.
 * Hæc tamen resolutio repugnat tex.
 in l. 72. tit. 4. lib. 3. Compilationis, ubi dis
 ponitur, quod si debitor petierit in quacū
 que parte litæ, etiam post lapsum decem dierū,
 quod creditor præstet iuramentum calū
 niæ, compellendus erit iudice ad illud præ
 standū. Quæ obiectio omnia fuit in hac
 secunda editione ex obliuione Typogra
 phi, & subsilendo nostram opinionem præ
 dictam l. 72. non satis fecit dicere, dictam l.
 siam esse sub titulo speciali de los adelan
 tados, & per consequens non extendi ad
 illos iudices. Corruit enim hæc interpre
 tatio ex his quæ annotati infra huius 4.
 p. cap. 4. num. 2. Dispicit etiam alia inter
 pretatio, scilicet illam 72. correctam esse
 per prædictam l. 2. tit. 2. lib. 4. Compila
 tionis: nam licet d. l. 72. prior sit in situa
 tione, est tamen posterior in promulga
 tione. Quare defendendo nostram opi
 nionem ad d. l. 72. erit dicendum, quod li
 cet actor possit compelli ad præstandum
 iuramentum calumniæ ad instantiam rei
 executæ, quamuis pretium sit post lapsum
 decem dierum, non tamen erit superfluen
 dum executioni, licet executio rei per al
 iud probetur, nec executio impeditur, eū
 iam reus probat suas exceptiones per cō
 fessionem actoris extra debitum tempus
 factam, quia l. 72. hoc non dicit, & tamen
 d. l. 2. expresse prohibet, exceptiones rei
 contra executionem obiectas probari non
 posse post lapsum decem dierum, etiā per
 confessionem actoris præsertim, quod mel
 ius esset tale iuramentum calumniæ tolli
 propter pericula vitanda, ut cum iudicio
 consilii Maran. de ordi. ind. 2. p. 6. partis
 acto 1. n. 11. Sed si reus dixerit, testes, qui

bis suis exceptiones probare debet, ex
 tra decem dies, vel regum esse, tenetur fla
 tin exprimeret hoc cum in quo testes præ
 dicti sunt, eos nominando, & inamentum
 calumniæ præstado, & si adfuerint extra
 decem dies, quæ de los pueros, concedatur
 ei terminus unius mēsis, vero ad fuerint
 allende los pueros, infra regum tamen,
 concedatur terminus duorum mēsiū.
 Sed si adfuerint extra regum, & tunc ter
 minus sex mēsiū præstare debet cau
 tionem de soluendo tantum debiti prin
 cipalis, si intra dictum terminum præfixū
 suas exceptiones non probauerit, nihilominus
 tū interim, quia prædictæ excep
 tiones probatz non fuerint intra termi
 num decem dierum, sed ex præcepto vlti
 mæ executionis de trans. y. c. mte, &
 quod creditor soluat per lapsum cautio
 nem, quod si debitor probauerit suas ex
 ceptiones intra terminum præfixum in
 sententia vltimæ executionis, solutum de
 bitum reddet cum duplo nomine interese.
 Hæc praxis præscribitur in l. 2. tit. 3. lib.
 4. recopil. & notat Ioan. Gut. in repe.
 l. nemo potest, n. 437. ff. de delegat. nec in
 telligitur, quod si debitor contentum sit in
 strumento publico, quod debitor teneat
 eius solutionem probare per aliud in
 strumentum publicum, vel per quicunq;
 testes, iuxta speciem tex. in l. testium, C.
 de test. & in l. 32. tit. 16. part. 1. nam dicta l.
 2. tit. 2. lib. 4. recopil. disunctiue, requirit,
 quod solutio debiti probetur, vel per
 aliud instrumentum, vel per confessionem
 vel per testes, qui duo sufficiunt, ut in cap.
 in omni negotio, de testibus. Ceterum, si
 debitor suas exceptiones intra decem dies
 probauerit, iudex proferet sententiam an
 nullando executionem factam, condemn
 andoque creditores in expensis, cuius sen
 tentiæ absolutoriæ formam habes in
 fra in processu executiuo sermone Hispa
 no fulminato. Si vero debitor intra decem
 dies exceptiones non probauerit, iudex,
 proferet sententiam vltimæ executionis,
 confirmando executionem factam, con
 demnandoque debitorem ad solutionem do
 biti principalem & expensarum. Cuius sen
 tentiæ condemnatoriæ formam habes in
 d. processu sermone Hispano fulminato.
 Et tunc datur quartum præconium, & bō
 na sic vendita adiudicantur licitanti, & ex
 corum pretio creditori soluitur, & si debi
 tor à tali sententia appellauerit, non obsta
 nte appellatione, iudex præcipit, solutio
 nem

tionem creditori fieri, dummodo creditor
præstet cautionem secundum formam l.
Toleti, id est, quod si apud suprema tribu-
nalia sententia executionis reuocata fue-
rit, restituet debitori bona executioni ma-
data cum duplo, quæ lex Toleti habetur,
in l. 2. tit. 2. l. lib. 4. recopil. nam appellatio
interposita à sententia vltimæ execu-
tionis, id est, de trance y remate, non habet ef-
fectum suspensum, sed deuolutiuum tan-
tum. Et ita si causa executionis delata fue-
rit, ad suprema tribunaia per viam appel-
lationis post solutionem em creditori factam,
& ibi inuentum fuerit, quod auctio publi-
ca non fuit facta secundum formam præ-
scriptam, in l. 1. §. tit. 2. l. lib. 4. recopil. vel se-
cundum aliam formam more regionis re-
ceptam, quæ iure optimo executio fa-
cta fuit, tunc reuocat ipsa iudicis pronun-
ciatio, & tota executio facta, madata & omnia
bona iure executionis capta debitori res-
titui absque vllis expensis, dummodo de-
bitor prius soluat creditori quantitatem
nominatim expressam in instrumeto,
præstita cautione fideiussoria ab ipso cre-
ditore de iudicio sistendo, & iudicato so-
luendo, quoad receptionem in debita pecu-
nia, iuxta formam d. l. Toleti. Aliquan-
do tamen omitti solet illa clausula de fide
iussoribus, quod ius suprema iudices suspi-
cantur nullam defensionem aduersus in-
strumentum competeret debitori, & ista pra-
xis ortum habuit à l. f. §. f. ff. de eo, quod
metus causa, quam ad hoc citant Alex. &
Ias. n. 12. in l. à Dño Pio. §. in vraditio-
ne, ff. de re iudi. & eam agnoscit Cou. lib.
2. Variar. c. 1. h. §. & transcribit Dida. Pe-
rez in l. 4. tit. 8. lib. 3. Ord. glof. 1. col. mihi
1061, vbi in col. sequen. resoluit eandem pra-
xim obseruandam fore, quod ius ad consi-
storia cinctum causa executionis deferret
per appellationem in causis non exce-
dentibus decem millia marapetinarum, iux-
ta tex. in l. 7. tit. 18. lib. 4. recopil. Et quali-
ter in gradu appellationis auditores Regi
procedant quando ad eos deferret proces-
sus executiuus, ponit Monterrosus in sua
præct. tract. 5. c. 5. fol. 85. pag. 2. Solet etiam
index coram qua executio petita fuit, an-
tequàm proferat sententiam vltimæ execu-
tionis, tanquam suspectus recusari: quæ re-
cusatio de iure fieri potest, quia huiusmo-
di index est plus quàm merus & nudus exe-
cutor, cum habeat facultatem pronuncian-
di, & per consequens iuris cognitionem,
ideoque recusari poterit, secundum glo. in cap.

46 nouit, de appellatio. ver. Debeuisset, & ibi
norant Imola, Panor. & Præposit. n. 7. Ar-
chi. & Razpin. §. ab executore. 2. q. 6. quæ
recusatio erit formata eo modo quo dixi-
mus in 1. p. huius 1. tom. in 10. Tempore
1. Aduerte etiam, quod si bona executioni ma-
data in publica subhastatione distracta,
47 non sufficiant ad solutionem debiti, tunc
datur præceptum iudicis contra fideiussio-
nem de euisione, id est, de saneamento, vt
debitum cum expensis soluat, alias in car-
cerem detrudatur, quod præceptum ablati
dari non debet, quia fideiussor de euisione
ne datus fuit in subsidium.
48 2. Aduerte insuper, quod debitor poterit
ex consuetudine huius regni bona mobi-
lia distracta in publica subhastatione ad
instantiam creditoris retrahere intra tri-
dum, bona vero immobilia intra novem
dies, secundum Dida. del Castillo, in l. 70.
Tau. ver. el remate. Tamen suprema iudi-
ces solent longiorem dilationem debito-
ribus concedere ad extrahendam rem legiti-
time venditam in publica subhastatione
absque fructuum restitutione, cum id po-
tius ex gratia, quam ex iuris rigore fa-
ciant, secundum Conarrob. in libro 2.
49 Variarum, cap. 1. §. numero 3. Vnde
de constat, quod terminus quatuor annorū
quæ vulgares solent dicere se habere ad
retrahendam rem in publica subhastatione
venditam non procedit, nec de iure, nec
de consuetudine, quia talis retractus fieri
nō potest, nisi iudicibus supremis ex aliqua
iusta causa visum fuerit, aliquam dilationē
debitori concedendam fore, vt puta quan-
do res distracta sunt non iusto pretio, vel
quando illa venditio pignorum facta fuit ali-
cui licitatori, vt statim pignora traderet
creditori, secundum Conarrob. vbi sup. & se-
quitur Dida. Perez in d. l. 4. tit. 8. lib. 3. Or-
din. col. mihi 1072. vbi in col. sequen. in-
terrogat hac specie melius cautum esse cre-
ditori, quod non subroget licitatore, vt
50 præsumptio fraudis euectur, & vt sibi bo-
na distracta sine circuitu applicentur, si
vtatur consilio Iuriscoosulti, vt in l. à Dño
Pio, §. sed si emptor, ff. de re iudi. oempe,
quod petat additionem bonorum, &
non supponat tertium licitatore, mihi
autem videtur magis cautū fore creditori,
si ipsimet emat pignora capta pro execu-
tione, iuxta tex. in l. 2. C. si in causa iudi-
cati pignus capta sit, & ita consulti Pau-
Castren. in l. à Dño Pio, §. si pignora, nu.
1. ff. de re iudi. & sic fieri posse patet glof.
in d.

in d. §. si pignora, & ibi Bartol. & ceteri, Bald. in l.ordo, n. 7. C. de exec. rei indi. sic enim evitatur illud inconueniens, ut si pignus ex simplici additione pignoris pro re debita facta à iudice, quod si minus valet, residuum petere non poterit victor, iuxta glo. Bartol. & reliquos in d. §. si pignora, si autem pignus sit maioris estimationis, & simpliciter adiudicetur victori, in totum adiudicatio vicabitur, secundum Bart. in l. si non sortem, §. si centum, n. 6. ff. de cond. iudic. debet. & ibi Iaf. nu. 1. & in l. si in ad quem, n. 17. ff. de acquir. hzred. idcirco cum tunc erit emere pignus publice, quam petere illud sibi dari in solutum: si tamen quis remedio ad indicationis maluerit uti, eam petere debet, vel à iudice factam acceptam sub protestatione Iafonis in l. non solum, §. morte. n. 48. ff. de operis novi renuncia. nempe, quod protestetur, quod si pignus minus valebit, residuum possit petere, vel si sibi ab alio emittatur, quod non discedit à prima obligatione. Ordo supra dictus obseruatur quando proceditur via executionis inter ipsum creditorem & debitorem principalem, vel eius hzredem, & tamen proceditur, quando alius tertius cõparet pro suo interesse, ideo oportet ne agendum erit, qualiter in tali casu procedi debeat.

Ex cap. quarto.

SUMMARIA.

Tertius oppositor, qui alicui ex executioni pro suo interesse opponitur, ad probationem sui iuris cum termino ordinario admittendus erit, & executioni interim superse-

detur. **Tertius oppositor de iure communi** summarim, de iure suo docere debet, sed iure Regio non adstringitur statim de iure suo docere, sed via ordinaria.

Qua habent locum in tertio oppositore qui sententia executionis mandata se opponit, habent etiam locum in eo qui instrumenti executioni se opponit.

Vxor habet specialem hypothecam in aliqua re, & in aliquibus generalibus, non potest impedire executionem posterioris creditoris factam in alijs bonis ab illa speciali, nisi eam ad solutionem dotis non sufficere prius confiteretur.

Executio in hypothecis de qua in Authen. hoc si debitor, habet etiam locum in hypotheca dotali.

Tertius oppositor non impedit executionem a posteriore creditore petitam, quando debitor habet bona sufficientia ad solutionem prioribus & posterioribus creditoribus faciendam, si petens, id prober.

Creditor prior in obligatione, & posterior in solutione preferendus est ei, qui posterior est in obligatione, licet posterior in solutione.

Creditor ex iusta causa ante diem agere valet.

Caput quartum, De tertio oppositore.

Nota Caaler. de iudic. titulo 3. dig. 12. §. si mihi 162

V pradietus modos procedendi in executionis instrumentis publicis, & priuatis recognitis obseruatur inter ipsum creditorem petentem executionem, & inter debitorem principalem, vel eius hzredem: ceterum, quando alius tertius cõparet pro suo interesse, asserens bona executioni mandata sibi competere, & in eis ius efficacius habere, sequi preferendum esse ceteris creditoribus in pradietis bonis executioni mandatis, ut puta, si vxor pro sua dote, vel alij creditores magis privilegiati cõpareant, statim, & in cõcurrenti index admitti oppositionem, teneturque causam ad probationem cum termino ordinario recipere, & via executionis efficitur ordinaria: copiamque oppositionis primo creditori, & alijs datur, articuli porrigantur testes,

flor. & instrumenta producantur, executione interim superfedetur. Et licet de iure communi tertius oppositor summationis, & intra breue tempus de iure suo docere deberet, & quod ex praedicta executione damnum subiret, iuxta text. in c. venias secundo, de testibus, & ibi Panor. & Felin. communiter omnes, ex Couar. in praedictis questionibus, c. 16. n. 1. hodie tamen de iure Regio tertius oppositor compellendus non erit statim docere de iure suo, sed causa recipienda erit incontinenti ad probationem cum termino ordinario, & de via executiva ordinaria efficitur, iuxta text. in l. 4. tit. 4. lib. 3. Recopi. quod licet si tuetur sub titulo speciali de los adelantamientos, eius tamen dispositio extenditur ad quoscunque alios iudices, cum nulla alia maior specialitas versatur in illis, quam in alijs: praesertim quod quando Rex rescriptis vniuersi iudices, omnibus eorum rescriptisset, secundum Bart. in l. legatorum, ff. de interd. & re leg. §. interdicere, num. 3. & ita praedictam l. Regiam intelligit Ioannes Gutierrez in repetit. l. nemo potest, n. 391. ff. de leg. 1. & quando iste tertius oppositor admitti debeat, tradit eleganter & copiose Doctor Castellus in l. 64. Tauri, in verbo, Appellation, & resolut Couar. in Practica questionibus, c. 16. vbi num. 4. firmat hanc tertium oppositorum impedire executionem ab alio petiti, & pignorum venditionem, vel possessionem, in quibus facta fuit executio, quamuis se opposuerit post sententiam ultimae executionis latam, & hanc opinionem non prius tenuit Gregorius Lupus in l. 1. tit. 14. part. 5. in gloss. 1. qui satisfacit text. in l. 1. §. quod, ff. de reuendi. & in l. penultima, ff. de petitione heredit. & latius tradit Castellus in dicta l. 64. Tauri, glossa verbo, Apelacion, versicul. Se alegue, & iuxta hanc opinionem respondendum de illo articulo Madridi fuisse interrogatus a quodam peritissimo causidico eum in praedicta habente, quidam eorum iudex criminum curiae volebat admittere oppositionem cuiusdam coniugatae factam pro sua dote exigenda contra executionem in bonis mariti factam virtute instrumenti publici, ex eo quod se opposuit illa coniugata post sententiam ultimae executionis ante venditionem pignorum, & solutionem factam petenti executionem, causidico uxoris allegabat iudici dictam l. 4. tit. 4. lib. 3. recipiatur iudex vero allerebat,

l. item intelligendam esse quando tertius se opponeret ante sententiam ultimae executionis, deinde allerebat legem praedictam procedere solummodo in executione facta virtute sententiae, non vero quando virtute instrumenti. Respondit causidico, quod satisfaceret primae difficultati iudicis per notata a Gregorio Lopez in dict. l. 11. & a Couar. in dict. cap. 16. ex cuius doctrina posset etiam satisfacere secundae difficultati: nam in dict. cap. 16. in fin. inquit, omnia contenta in illo capitulo procedere, quando tertius se opponit executioni instrumentorum: nam executio instrumenti si equiparatur executioni sententiae, secundum Bart. in l. cum vnus, in fine, ff. de bonis antor. iudic. possid. & Bald. in l. fin. column. 2. eod. tit. quod esse notandum dicit Rebuffus in tractat. de literis obligat. 1. gloss. 9. num. 42. Et quando vxor pro dote praefertenda, vt reliquis creditoribus traditur in l. absiduis, & in l. fin. C. qui potiores in pignore habeantur, quibus si uenit l. 33. tit. 13. part. 5. & latissime resoluit Couar. omnino videndus in libr. 1. variarum resolutionum, cap. 7. Circa quem articulum aduerte, quod si vxor habuerit specialem hypothecam in vna re mariti pro dote, & generalem in reliquis bonis mariti, non poterit impedire executionem posterioris creditoris factam in alijs bonis, sed tantum factam in illa re specialiter sibi hypothecata, nisi prius constituerit illam speciali hypotheca obligata ad solutionem dotis non sufficere, iuxta text. in l. 2. C. de pignoribus, quem text. etiam in hac specie hypothecae dotalis procedere, firmat Bald. ibi, & Romanus in consil. 178. Ripa in l. priuilegia, numer. 19. ff. de priuilegiis creditorum, & Aymon Crauet. in consil. 77. num. 15. Nam discussio re quiescit in alijs hypothecis, de qua in Authentica hoc si debitor, C. de pignoribus, necessarium etiam est in hypotheca dotali, secundum glo. in l. vbi adhuc, verbo, Qui potiora, C. de iure dotum, quam testatur communiter receptam, l. si in l. si constanter, numer. 201. & 208. ff. soluto matrimonio, & ita fuisse pronuntiatum in Granatensi praetorio semel, & iterum concordandi indicium suffragio dicit Couarr. lib. 3. variarum, cap. 18. num. 3. omnino addendum, d. l. 2. C. de pignoribus, ex quibus fit quod si debitor contra suam petita fuit executio habeat bona sufficientia ad satisfactionem prioribus creditoribus, & etiam petenti

Q petenti

petens executionem, & ille petens executionem hoc probet, quod tunc exceptio tertij oppositoris tanquam malitiose opposita non erit admettenda, ita cum glossa & communis in cap. suscitata, de officio de legat. tradit Conarr. in pract. quæstionibus. cap. 16. num. 2.

Adverte etiam singularem speciem facti de isto tertio oppositore quotidie in praxi contingentem, ut puta vnus habebat obligationem contra aliquem cum hypotheca bonorum, quæ fuit celebrata vltima die mensis Ianuarij, anni 1581. & solutio eius destinata fuit in diem Paschatis Resurrectionis eiusdem anni 1582. & refert dies solutionis, debitorque petij executionem aduersus debitorem, & facta fuit in bonis eiusdem, & in isto debito consumebatur totum patrimonium debitoris. & alter tanquam tertius se opposuit executioni, asserens se præferri debere in istis bonis, quia contra debitorem alia obligatione habebat cum hypotheca bonorum celebratam prima die mensis Ianuarij, anni 1581. cuius solutio destinata fuerat in diem Ascensionis Dei Optim. Maxi. eiusdem anni 1581. ac idco cum eius obligatio esset prior in tempore, & per consequens posterior in iure, asserere se præferendum esse in prædictis bonis. Ex aduerso tamen obijciatur ei, quod non erat audiendus: nam licet eis obligatio esset prior in tempore, tamen dies solutionis nondum cesserat, quo circa audiri non debeat, iuxta text. in l. 1. C. de conditione ex lege, & in l. qui mandauero, in princip. & in l. cum qui calendis, ff. de verbo. oblig. Vnde pro resolutione huius articuli dicendum est, quod in proposita specie, qui prior fuit in obligatione quamvis posterior in solutione præferendus est ei, qui posterior fuit in obligatione, licet prior in solutione, per text. notabilem in l. 1. ff. qui potiores in pignore habeantur, ibi, non utique solutionum seruando sunt tempora, sed dies contrariæ obligationis, cui text. addendus est Ripa in l. priuilegia, ff. de priuilegijs creditorum. Ad idem est melior text. in l. qui balneum, §. 1. ff. qui potiores, facit etiam text. in l. potior, §. videamus, & in l. nonius, ff. qui potiores. Neque huic veræ resolutioni obstat, quod dies solutionis nondum cesserat, & sic videbitur ante diem non posse agnam respondere, quod data legitur in causis, puta quia debitor erat suspectus de fuga, vel quia eius patrimon-

nium consumebatur in debito posteriori, tunc enim ante diem agi potest, iuxta text. in l. quæsitum ff. de pign. oribus, & in propria specie ita resoluit Rodrie. asserens se semper ita obtinuisse in dicta l. post rem iudicatam, limitatione 7. num. 5. & Fanus de pignor. 4. part. num. 15. tametsi oppositum teneat Didac. del. Castillo in l. 64. Tauri, in glo. si aduertendum tamen est, quod licet quando tertius se opponit pro suo interesse executioni, facta in bonis debitoris, de via executiua efficiatur ordinaria quoad ordinem procedendi iuxta dictam l. 41. tit. 4. lib. 3. recopilat. tamen quoad decisionem causæ his qui petit executionem fuerit præferendus, index inuenit, quod in executione petita procedatur pronuntiando sententiam vltimæ executionis de trance y remate, & idem obseruandum erit in quocunque loco, in quo inter creditores qui se opposuerunt fuerit positus ille qui executionem petit, nam respectu eius, & quo ad solutionem sui debiti semper iudex pronuntiare debet, quod in executione procedatur, & sibi soluantur, nec appellatio ab alijs creditoribus interposita impedit executionem vltimæ, sed ei erit satisfaciendum: nec obstat doctrina Pano rmit. in cap. super eo, de officio delegat. quæ docet statutum remouens appellationem quoad instrumentum guarantee non censi remouere quoad tertium oppositorem: nam dict. l. 4. i. tit. 4. lib. 3. recopilat. loquitur tantum quoad ordinem procedendi, ut supra diximus. Aduerte etiam quod ille tertius oppositor poterit se opponere coram iudice requisiti pro executione alienius instrumenti, vel sententiæ faciendi, ab alio iudice requirente, vel coram mero executore, & erit admittendus nec debet admitti ad iudicem requirentem, vt coram eo se opponat, ita resoluit Couar. in pract. qq. c. 16. numer. 5. & iam ego sic semel, & iterum in praxi obtinui.

Contingit aliquando, aliquem plures creditores habere, nec bona sibi suppetere ad satisfaciendam omnibus, & pro debitis est in carcere detentus tunc enim est proditum sibi quoddam remedium allegare, ut dimittatur à carceribus, nempe cessio bonorum, de qua oportune erit videndum.

Ex cap. Quinto.

S V M M A R I A.

- 1 **L** Ex duodecim tabularum lege Petilia fablata est, & ea cau-
ta, libet u hominē ob creditā pecu-
niam in vinculis proprii detineri.
- 2 Homines liberos non dando in ser-
uitium, aut pignus creditoribus.
- 3 Debitor bona possidens nunquam
ad carcerem ducitur, eis tamen ca-
rens vinculis detinendus.
- 4 Debitor reddituum regalium, & si
bona possideat in carcerem man-
cipandus erit: nec cessione bonorum
uti poterit.
- 5 Debitor nisi in carcere detentus bo-
nis cedere non potest.
- 6 Cessio bonorum illius qui ad unius
creditoris instantiam carcere de-
tentus est, ceteris omnibus credi-
toribus nocet, qui nec iuncturandi
erunt.
- 7 Cessio bonorum absque aliquo igno-
minioso actu fieri debet.
- 8 Debitor re bonis cedere valeat,
debitum prius confiteri, aut de eo
condemnari debet.
- 9 Cedens bonis ea omnia creditoribus
dimittere tenetur prae ter quotidiana
nas vestes, & instrumenta ne-
cessaria suae artis.
- 10 Cedens bonis cautionē iuratoriā
praestet de soluēdo ere alieno, quā-
do ad pinguorem deuenit for-
tunam.
- 11 Effectus cessionis bonorum est,
quod deueniens ad pinguorē for-
tunā soluat debitum, alimentis

- necessarijs prius sibi seruatis.
- 12 Debitor qui cedit bonis nec nati-
rali, nec civili obligatione libera-
tur, sed exceptione sibi parat.
- 13 L. 3. titul. 15. part. 5. qualiter in-
telligenda.
- 14 Cedens bonis licet actibus ignomi-
niosis in anima iudicio soluere te-
neatur cum potuerit.
- 15 Beneficio cessionis bonorum renun-
ciari non potest, etiam si cum iura-
mento renuntiatio fiat.
- 16 Beneficio cessionis bonorum non gau-
det cedentis fideiussor.
- 17 Debitor alicuius obligationis des-
cendens ex delicto non gaudet
cessionis beneficio.
- 18 L. 9. tit. 16. lib. 5. Copt. quomodo
intelligenda.
- 19 Commutatio pae na pecuniaria in
corporalem non procedit in nobi-
libus.
- 20 Olim debitor tradebatur credito-
ribus, ut eis inferret, doctore debi-
tū solutum esset arbitrio iudicis.
- 21 Debitor in carcere detinetur donec
cedens bonis catena renuntiet, &
tunc creditori tradendus, ut ei infer-
uiat collo torque ferreo appposito.
- 22 Qui per sex mensium spatium in
carcere remansit cessionem bono-
rum censetur ipso iure fecisse, ut
creditori tradi valeat cum tor-
que ferreo.
- 23 Circa cessionem bonorum unius-
cuiusque loci consuetudo seruanda.

Caput quintum, De cessione bo-
norum, quae vulgo dicitur,
cessión de bienes.

L Ege Petilia, sublata fuit lex duo decim tabularum, qua fuit cap-
tum, ne quis ob pecuniam cre-
ditam in vinculis detineretur,
sed eius bona non corpus essent obnoxia
debito, & creditori, vt refert Titus Lilius,
Decad. 1. lib. 2. & inde Imperatores de-
creuerunt ne debitoribus liberi darentur in
seruitium, aut in pignus creditoribus, vt
in l. obz, & in Authentica, Immo, C.
de actionibus, & obli. & in Authentica.
vt nulli iudicium, § quia vero, colla. 9. & in
l. 2. C. quæ res pignori obligari possunt,
& in capit. 1. de pignoribus, tradit Baeza
in tractat. de inopie debitorum, cap. 1. num.
6. in quo tractat. plura de hac materia con-
gerit. Sed circa solutionem debitorum faci-
endam auctoritate iudicis obseruatur,
quod si debitor bona possiderit, nunquam
ad carcerem ducatur, iuxta text. in l. 1. à
Dino Pio, § in venditione, ff. de re iudica-
ta, & in capit. peruenit, de fideiussoribus,
si tamen bonis caruerit, publicis vinculis
detinendus erit, iuxta gloss. in l. 3. § tuto-
res, ff. de suspectis tutoribus, quam testa-
tur communiter receptam Alexan. in di-
cto §. in venditione, & Aretin. in l. mar-
itim, § eleganter, num. 7. ff. solut. matrim.
& Ripa in l. in obligatione, ff. de pignor.
num. 20. & plures alij relati ac recepti à
Baeza, vbi supra, in dict. capit. 1. num. 26.
¶ Omen si debitum fuerit ratione reddituum
regalium, quumvis debitor bona habuerit
pro solutione mittendus erit in carcerem,
donec soluerit iuxta text. in l. nemo carce-
rem, C. de exactionibus tributorum, nec
poterit vti beneficio cessionis, vt in l. 5. ti-
tul. 19. lib. 9. recopilat. Et si plures habuerit
creditores, nec bona sibi supperant ad eis
satisfaciendum, & in carcere fuerit detentus,
tunc proditum est quoddam sibi re-
medium à l. 1. C. qui bonis cedere possint
Cui conuenit l. 4. titulo 15. part. 5. nempe
cessio bonorum: & quid sit cessio bono-
rum, & quæ requirantur ad eius validitatem,
& quid operetur, & quis possit bonis ce-
dere, tradit Matthæus Brunus in tractat.
de cessione bonorum, qui per sexaginta
& septem quæstiones hanc materiã cessione
nis copiosissime tradit ad quem recurren-
dum erit quando casus occurrerit, est tra-
ctat. ille inter tractatus de pignoribus, &
asseruationibus, in fine, & antequam il-
lum viderem decreueram latiori sermone
tradere hanc cessionis materiã, post
modum autem ab instituto recessit, & so-

lum aliqua eius principia attingere pro
iuueniunt instructione curatio, in primis
aduertes hanc cessionem facere non posse
nisi eum, qui carcere fuerit detentus ad in-
stantiam creditorum, vel factum ad petiti-
onem vnius ex pluribus quæ cessione omni-
bus præiudicabit, secundum Doctorem com-
muniter; præsertim Henricum in capit.
Odoardus, de solutionibus, & in l. 4. & ibi
Doctorem ff. de cessione bonorum, & in l. 3.
titul. 15. part. 5. Salicet in dict. l. 1. nume-
4. Guido Pap. consil. 124. numero 7. nec
tamen alij creditores necessarij ritandi
erunt, secundum Petrum Iacob, in prædi-
cat. rubrica de cessione bonorum, & Co-
uarr. lib. 2. variar. cap. 1. num. 7. quæ cessione
absque aliquo actu ignominioso fieri de-
bet, iuxta text. & ibi gloss. & Doctorem in l.
ante penult. C. qui bonis cedere possit, re-
quiritur tamen, quod prius quam debi-
tor bonis cedat, condemnatur, vel confi-
teatur debitum in iudicio, secundum com-
munem sensum, & venorem literam text.
in l. penultima, & final. ff. de cessione bo-
norum, & firmat glo. 1. in d. l. 2. text. in l. 1.
titul. 15. part. 5. & communiter omnes, ex
Ioanne Gutierrez de Iuramento confir-
matorio, 1. part. cap. 16. nu. 12. dimit-
tuntur etiam eidem instrumenta necessa-
ria suæ actis ad victum querendum, secun-
dum Med. in lib. de contractibus, quæst. 3.
causa 3. & 4. & Nauar. in Manuali, cap.
17. num. 86. quod dubium reputat Couar.
vbi supra, apud forensia tribunalia. Tene-
bitur etiam debitor præstare cautionem
iuratoriam de soluendo ære alieno, cum
ad pinguorem fortunam deuenierit, secun-
dum gloss. Hostien. Ioann. Andr. Henri-
cum, & alios in d. c. Odoardus, & Iacobum
Menochium lib. 2. de arbitrarijs, centuria
2. casu 183. numer. 20. Et quando ad pin-
guorem fortunam deuenierit, tenebitur
debitum soluere, deductis sibi alimentis
necessarijs, & ille est effectus huius cessionis
nis, vt probatur in l. 4. ff. de cessione bono-
rum, & in §. fin. Instituti de actionibus &
in l. 3. tit. 15. par. 5. tradit Couar. vbi supra
nu. 6. & Anton. Gom. in d. l. 79. Tauri, &
Menoch.

Menech vbi supra, num. 21. Isteque debitor per predictam cessionem non liberatur a naturali, & civilis obligatione, sed tantum acquirit exceptionem, secundum Cinnam, Bald. & alios in d. l. 1. & communiter omnes existimant in §. ultimo, col. 1. Iste tamen, de fideiussoribus, tamen glossa in l. vbi omneque, ff. de fideiussoribus, tenet debitoris per cessionem liberari a civilis obligatione. Vnde licet textus in l. 3. tit. 1. §. part. 5. dicat debitorem cedentem bonis conueniri postea non posse, & conueniri respondere non teneri: tamen illud debet intelligi pro eodem: cum effectus beneficii tamen tenebitur comparere ad allegandas suas exceptiones, & si ad pinguiorem fortunam deuenierit, non liberabitur a civilis, & naturali obligatione, opre exceptionis, ideoque in animae iudicio tenebitur, etiam si actibus ignominiosis cessione facta fuerit, secundum Sotum lib. 4. de iustis. de iur. quæst. 7. art. vltim. & Couarr. vbi supra, num. 6. quoniam Menech, vbi supra, num. 22. defendit tunc in totum debitorem liberari. Nec beneficio cessionis a debitore renuntiari poterit, immo renuntiatione facta, predicto beneficio poterit uti, secundum Bart. & Imol. in Lalia, §. eleganter, ff. solu. to matrim. Ad idem auctorem, Alex. in cōf. 16. §. 7. no. 6. in verbo, Banorum, vbi hanc opinionem dicit communem Panor. Henric. & alios in dist. 2. Ouardus, Matthæi Brunum in tract. de cessione bonorum in quæst. 20. principalium num. 1. §. 9. 12. & 15. & Couarr. vbi supra, num. 7. & Ioann. Guiterrez vbi supra, c. 18. in. 1. vbi num. 4. cum communi soluit beneficio cessionis cum iuramento renuntiare posse adducens probat opinionem, text. in l. 5. tit. 9. lib. 9. recop. vbi ponitur casus in quo bonis cedi non potest, & quod contrahentes iurarent, se renuntiatione cessionis non uti, cuius tamen contrarium tradit Bai. q. d. c. 1. num. 47. & 42.

16 cum Couarr. vbi supra, num. 7. fideiussor etiam non liberabitur per hanc cessionem factam a debitore principali, nec gindebit eius beneficio: cum sit paterfamilias, iuxta text. in l. heres a debitore, §. si quis si stipulator, in fin. ff. de fideiussoribus, & ibi tradunt Bart. & alii, & in l. 3. tit. 1. §. part. 5. & notat

17 Anto. Gom. in dist. 79. Taur. num. 2. Hoc tamen beneficio cessionis non poterit uti debitor aliquis obligationis descendens ex delicto, ut resoluit communiter omnes secundum l. u. in Clarum lib. 5. Sententiarum, §. fin. q. 95. nam. 5. & Couarr. vbi su-

pra. an. 8. & Didac. Perez in l. 3. tit. 1. lib. 1. Ord. in glossa 1. versic. quarto vtrum? & Martengo in l. 9. tit. 16. lib. 5. recop. glo. 2. num. 3. satisfaciens text. in l. 9. tit. 16. lib. 5. recop. vtdum illa lex diffinit, quod damnatus causa criminis ad pecunie solam nonem prodamno accusatori illato possit bonis cedere, intelligi debet in casu quo loquatur. Secus vero esse, si pater pecunia in hypotheca fuisset pro ipso crimine de eius vindictam: nam tunc in corpore debet legere, ut probatur in l. 1. in fin. ff. de pign. & in l. fin. ff. de ius vocando, & ibi glossa in cap. ad liberandum, de lusionibus. Tradit Deo in l. si quis id quod, n. 28. & 22. ff. de iuris omnia iud. & in hac nostra specie docet Bald. in §. sunt praterita, no. 5. In si de act. quo in loco plura de cessione bonorum congerit, idque obiter etiam si reus soluerit integram summam prater vnum denarium, adhuc enim licere debet in corpore, ut cum ploribus resoluit Tiracellus in tra. de retract. consuetudinal. §. 4. gloss. 6. num. 28. & ista opinio tanquam vera, & communis tenenda est, quamvis Panor. in cap. referente, no. 5. extra, de delict. puerorum teneat cessionem in delictis admittendam fore, quando reus non habeat unde solvere possit, per text. in l. 1. c. 1. & filij familias, C. qui bonis cedere poss. quia tamen text. de delictis nullam mentionem facit, nec text. in cap. 1. cap. referente, de delict. pueror. suffragatur Panor. cum ibi nulla mentio cessionis fiat.

19 Aduerte tamen, quod illa commutatio potest pecuniaria in corporalem non procedit in nobilibus secundum Couarr. lib. 2. variarum, cap. 9. num. 4. versic. 8. (* Intellige prater ea potestatem pecuniariam etiam pro delicto impositam a iudice ad viadictam ipsius delicti remitti, vel minus possit per iudicem, etiam si fisco esset talis potestas applicata, iuxta text. in l. 4. tit. 22. part. 3. & resolut. Auend. in cc. pratorum, 1. par. c. 7. hu. 7. At vero ex huius Regni legibus sanctum erat, debitorem tradendum esse creditoribus ipsis, ut eis seruiret, donec debiti solutum foret arbitrio iudicis, ut in l. 1. c. 7. tit. 20. lib. 3. fori, & in l. 2. tit. 8. lib. 3. Fori, quæ hodie habentur in l. 4. tit. 16. lib. 5. recop. Deinde pragmaticis constitutionibus statutum fuit, quod debitor in carcerem missus detineretur quousque bonis cederet, & catenæ renuntiaret, & tunc creditur traderetur in eius seruitiu, cuius estimatio loco solutionis habetur, & tunc debitor

bitor debet ferre torque ferreū, vt in l. 78.

- pragmaticarum, quæ habetur in l. 5. & 6.
 tit. 16. lib. 5. recopi. Quinimō si per spaciū
 sex mēsu debitor in carcere maneat, ipso
 iure cēsetur facta celsio bonorū, ac traden-
 dus est creditori cum torque ferreo, vt in
 l. 79. & 89. pragmaticarum, quæ habetur in
 l. 7. tit. 16. lib. 5. recopi. In hoc tamen cōsue-
 tudo vniuscuiusque loci obseruanda erit, se-
 rundum Conar. lib. 2. var. c. 1. o. 5. & an-
 tū vxor præferri debeat, & maritus eadē
 tradi, vide infra in capit. 8. huius 4. part. nu-
 me. 4. & qualiter tūc fulminandus sit pro-
 cessus, & petitio cessionis formanda, habes
 infra post processum executiuū sermone
 Hispano fulminatū, c. 8. Aliquando debi-
 tor in carceratus, vel absens pro debitis
 non vult uti remedio cessionis bonorum;
 sed alio remedio, nempe vt dilatio sibi de-
 tur à creditoribus. Vnde opportunē vide-
 dum erit de prædicta dilatione.

Ex Cap. Sexto.

SVMMARIA.

1. **D**ebitor bonis cedere nolle quin-
 quēnalem dilatiōē petere pō-
 test. & sibi danda cōcurrentibus,
 de quibus hic.
2. **A**d dādā debitori dilatiōē quin-
 annorū, creditorū mīnū cōuocatio
 in vñū locū fieri debet, vt inter
 se de negotio discutere valeant.
3. **S**i aliqui creditorū, à quibus dilatio
 solutiōnis petierat absuerint, vo-
 candi sunt, & si non venerint,
 absque eis danda dilatio.
4. **M**aior quinquennio dilatio dari pō-
 test.
5. **D**ebitor, cui datur dilatio ad solue-
 dū, nō tenet in præstare cautionem
 de soluēdo intra tēpus dilatiōis, si
 cet aliud Castrens. velit.
6. **P**ost terminū dilatiōis concessā
 debitor ad bonorū cessionem non
 admittendus.

Caput Sextum, De dilatiōe
 quinquennij debitoribus
 præstanda.

Beneficium aliud pro-
 ditum est debitoribus in-
 opia laborantibus in
 eorum fauorem, per
 text. in l. fin. & ibi Do-
 ctor. communiter, &
 qui bonis cedere possunt,
 & in l. 7. tit. 16. & 89.

- part. 5. vt patet quod si debitor nolit cedere
 re bonis, dilatio spatij quinquēnalis de-
 tur sibi absoluendum creditoribus. Quod
 beneficium obtinebit, quādo omnes cre-
 ditores simul consenserint in dāda sibi di-
 latione: vel quando maior pars eorum se-
 cundum debiti quantitatem consenserit,
 vel quando æquales fuerint in numero
 personarum, & in quantitatem debiti: vel
 quando in quantitate debiti fuerint æqua-
 les, in personis inæquales, si maior nume-
 rus personarum consenserint, vt probatur
 in dist. l. fin. versicul. Et si quidem, & in l.
 & si suum heredem, §. fin. cum l. sequenti
 ff. de pactis, & in l. 5. tit. 15. part. 5. Et ad
 hoc, vt competat hoc beneficium ultra suā
 prædictā requiritur, quod cōuocatio, &
 cōuocatio omnium creditorum prius
 fiat in vñū locum, vt de re ipsa discutere
 valeant, vt probat tex. in dist. l. fin. ibi, vñ
 omnibus in vñū cōuocatis, & notando
 ibi Bald in principi. & Alex. consil. 205.
 volumine 2. & probatur in dist. l. 7. tit. 15.
 part. 5. ibi: Los juntasse en vñō, et si aliqui
 eorum absentes fuerint vocari debeant: &
 si non venerint, absque eis fieri poterit,
 iuxta notata in l. re scriptum, ff. de pactis
 & tradit Greg. Lup. in dist. l. 5. p. glo. 2. in
 fine. Et licet dicta l. finalis loquatur de di-
 latione quinquennij debitori dāda: tamen
 dicta lex partitæ simpliciter loquitur de
 dilatiōe, quasi velit maiorem dilatiōem
 à creditoribus dari posse, vt optimē adue-
 tit Gregor. Lup. ibi, glo. verbo, vñ pla-
 zo assenalado. Nec tunc debitor tenetur
 præstare aliquam cautionem de soluēdo
 intra tempus dilatiōis, secundum Alberi-
 cum in dist. l. fin. quem sequitur Gregor.
 Lup. in dist. l. 7. in glo. fin. quāuis con-
 trarium velit Paul. Castrens. in dist. l. fin.
 Et aduerte, quod elapso termino dilatiō-
 nis præstite debitori ad soluendum, post
 modum debitor non poterit vti beneficio
 cessionis

cessionis bonorum, secundum gl'of. fia. id
dict. l. si receptam communiter, sed erit in
carcerandus, secundum Angelum, & no-
uiore in Laha, §. elegantes, ff. soluto ma-
trimonio. Et qualiter in isto casu proces-
sus fulminari debeat, habes infra post pro-
cessum executum, sermone Hispano
fulminatum. Et in hoc die non obstat
bus conventionibus, factis a debitori-
bus versuram facientibus fallendo suos
creditorum, contra factus possunt executio-
ni mandari, & quid sit faciendum, disponit
l. 6. titulo 19. libro 7. recopilacio. in noua
impressione.

Ex Cap. Septimo. libellus l. 1. tit. 1. lib. 1.

¶ **Forma libelli opposicionis rei exe-**
cutioni dati modo Hispano.

1. Forma sententia absolutoria in
bonis rei executiua.

2. Forma Hispana sententia ultima
in bonis rei executiua de rante y remate.

3. Forma Hispana sententia de rante y remate
in bonis rei executiua de rante y remate

4. Forma Hispana sententia publica audientia
in bonis rei executiua de rante y remate

5. Forma Hispana sententia publica audientia
in bonis rei executiua de rante y remate

6. Forma Hispana sententia publica audientia
in bonis rei executiua de rante y remate

7. Forma Hispana sententia publica audientia
in bonis rei executiua de rante y remate

8. Forma Hispana sententia publica audientia
in bonis rei executiua de rante y remate

9. Forma Hispana sententia publica audientia
in bonis rei executiua de rante y remate

29. Mandatum iudicis, ut debitor ci-
tiur para remate.

30. Forma libelli opposicionis rei exe-
cutioni dati modo Hispano.

1. Forma sententia absolutoria in
bonis rei executiua.

2. Forma Hispana sententia ultima
in bonis rei executiua de rante y remate.

3. Forma Hispana sententia de rante y remate
in bonis rei executiua de rante y remate

4. Forma Hispana sententia publica audientia
in bonis rei executiua de rante y remate

5. Forma Hispana sententia publica audientia
in bonis rei executiua de rante y remate

6. Forma Hispana sententia publica audientia
in bonis rei executiua de rante y remate

7. Forma Hispana sententia publica audientia
in bonis rei executiua de rante y remate

8. Forma Hispana sententia publica audientia
in bonis rei executiua de rante y remate

9. Forma Hispana sententia publica audientia
in bonis rei executiua de rante y remate

10. Forma Hispana sententia publica audientia
in bonis rei executiua de rante y remate

11. Forma Hispana sententia publica audientia
in bonis rei executiua de rante y remate

12. Forma Hispana sententia publica audientia
in bonis rei executiua de rante y remate

13. Forma Hispana sententia publica audientia
in bonis rei executiua de rante y remate

14. Forma Hispana sententia publica audientia
in bonis rei executiua de rante y remate

15. Forma Hispana sententia publica audientia
in bonis rei executiua de rante y remate

Capitulum Septimum.

PROCESO EXECUTIVO
en Romance fulminado.

Peticion de execucion por conocimiento.

EN Salamanca, à tantos dias de tal mes, y año, ante el Señor Alcalde mayor, y en presencia de mi el presente escriuano, pareció presente fulano, è dixo, que fulano le deuia tantos maravedis de plazo pasado, por vn conocimiento firmado de su nombre, de que hizo presentacion, con el juramento, y solemnidad necesaria, pidió à su merced mandasse dar su mandamiento contra el dicho fulano, para que le pagasse los dichos maravedis, ò pareciesse à reconocer el dicho conocimiento, y reconocido mandasse hazer execucion en la persona, y bienes del dicho fulano, por los maravedis en la dicha execucion contenidos, è por las costas; è pidió justicia, è juró à Dios en forma de derecho, que los dichos maravedis le eran devidos, y no pagados, y que lo susodicho no pedia de malicia. Testigos fulano, y fulano, &c.

Y luego el dicho señor Alcalde mayor, visto el dicho conocimiento, mandó dar su mandamiento contra el dicho fulano, para que pagasse los dichos maravedis al dicho fulano dentro de seys dias, ò al plazo pareciesse ante el à reconocer vn conocimiento contra el presentado. Testigos fulano, y fulano, &c.

Y si no pagare dentro del dicho termino, ni pareciere à reconocer el dicho conocimiento, dase mandamiento de prisión contra el. Y otras vezes se da mandamiento sin plazo, para que pague luego, ò venga à reconocer ante el juez, ò haga el reconocimiento ante el alguazil, y el escriuano; y entonces el alguazil no puede executar el dicho conocimiento, hasta que lo

trayga reconocido ante el juez, para que lo vea, y mande executar, per text. in l. 6. tit. 21 lib. 4. recopil. Pero si parece, y reconoce el dicho conocimiento, aunque alegue que no deve nada, el juez le mada hazer execucion en su persona, y bienes, segun, y de la manera que se haze por virtud de qualquier instrumento publico, la qual se haze en la forma siguiente.

Peticion de execucion por instrumento publico.

EN Salamanca, à tantos dias de tal mes, y año, ante el Señor Alcalde mayor, y en presencia de mi el presente escriuano, y testigos infraescriptos, pareció presente fulano, vezino desta dicha ciudad, è hizo presentacion de vna escriptura publica de obligacion, signada de

Aquí entra como el Alguazil haze la execucion conforme al mandamiento del juez, y cita, y aperecibe para los pregones, y remate afe executado.

6 EN Salamanca, a tantos dias de tal mes, y de tal año, ante mi el pre-
sente escriuano, y testigos de yuso escritos, estando en Audiencia
publica fulano pregonero, de pedimiento de fulano, dio el primer
pregon en los bienes muebles executados de fulano, diziendo: Si ay
alguno que espiera comprar tales, y tales bienes muebles, que son de
fulano, que se venden por execucion que en ellos fue hecha por cierta
quantia de maravedis, venga los a poner en precio, y rematarsele
han en lo que justo fuere. Este es el primer pregon. Testigos fulano
y fulano.

7 Y de ay a tres dias se da el segundo pregon en la forma, y orden del primero, y al
fin dize el pregonero: Este es el segundo
pregon. Y de ay a otros tres dias, se da el
tercero pregon de la manera, y fuerte del
primero, y al fin del dize el pregonero: Este
es el tercero pregon. Y luego parece un
tercero, el qual dize, q el pone los dichos
bienes en tantos maravedis, y el juez le recta
la pollura.

8 EN Salamanca, a tantos dias de tal mes, y año, ante el dicho Señor
Alcalde mayor, y en presencia de mi el dicho escriuano, y testigos
infraescritos, parecio presente el dicho fulano, e dixo: que el termino
de los pregones era pasado, que pedia a su merced mandasse citar, pa
ra trance y remate al dicho fulano.

9 Y luego el dicho señor juez mandó citar al dicho fulano, para q vi
nielle a ver hazer el trance, y remate de los dichos bienes executados,
que estaua puebllos en tantos maravedis, y que diesse ponedor de ma
yor quantia, y pareciesse dentro de tres dias a lo ver hazer, y se opo
ner si quisielle, con aperebimiento que se mandará hazer el dicho
trance, y remate. Testigos fulano, y fulano.

Y dentro de los dichos tres dias de la di
cha citacion, al vltimo dellos, por mand
tatar el negocio, el tray executado parece y
presenta su escrito de opposicion contra
la dicha execucion. Y aduertese, que des
de el dia que presenta la dicha opposicion,
le corren los diez dias para probar sus ex
cepciones, como arriba tenemos dicho: y
ansi si pareciesse antes de ser citado perlo

nalmente para remate, y se opposiessse, no
gozaria de los tres dias que se le dieron en la
citacion para remate: la qual dicha ci
tacion para remate se ha de hazer en su
persona, salvo si maliciosamente se escon
diessse: porque entonces bastaria hazer
se en su casa, como arriba queda dicho.
Y la opposicion se haze en la forma si
guiente.

Escrip-

Escripto de opposición del executado con

tra la execucion. El qual es el siguiente. Yo el dicho reo, Juan de Salamanca, en la causa executiva con fulano, con-
 10. En mi aya lugar de derecho parezco ante v. m. oponiendo-
 me como me opongo a la execucion contra mi persona y bienes,
 por v. m. mandada fazer a pedimiento del dicho aduerso: cuyo re-
 torrido aqui por mi inserto, y a el me refiriendo: Digo que de ju-
 sticia v. m. me deue absoluer, e dar por libre a mi e a mis bienes
 de la dicha execucion, declarando no auer lugar de derecho, y con-
 denando en costas a la parte aduersa: lo qual asi pido, y v. m. deue
 hazer por lo siguiente. Lo primero, por todo lo general que se suele
 dezir y alegar, que he aqui por expreso, y porque la dicha execucion
 no fue pedida, por parte, ni contra parte, en tiempo ni en forma: y el
 contrato y escriptura por virtud de que se pido, no traen aparejada
 execucion. Lo otro, porque en hazerfe la dicha execucion no se
 guardo el orden del derecho: porque auendose de hazer en bienes
 muebles, auendolos como los auia, se hizo en bienes rayzes. Lo
 otro, porque en el dar de los preçones no se guardo el orden del do-
 recho, y el estylo desta Audiencia. Lo otro, porque no fue citado per-
 sonalmente para remate, como por leyes destos Reynos se requiere.
 Lo otro, porque el dicho aduerso esta pagado de los dichos maraños
 dis porque pide la dicha execucion. Por las quales razones, y la que
 mas en mi fuor haga, a v. m. pido segun de suso pedido tengo, y so-
 bre ello pido serme fecho enterò cumplimiento de justicia, y las cos-
 tas protesto, y el oficio de v. m. imploro, y juro a Dios, y a esta f que
 esta oposicion no hago de malicia, &c.

Y en este dicho escripto, el reo alega las
 demas excepciones, q viene qual le compe-
 ten, segun y oela manera que va alegada,
 las del dicho escripto, luego el juez man-
 da dar traslado del dicho escripto a la par-
 te del actor, y encarga los diez dias de la
 ley al dicho reo para q prueue sus exce-
 piones y defensiones, y el dicho reo den-
 tro de los diez dias presenta su interrogato

rio y testigos, y haze su prouaç: y lo mis-
 mo haze el actor si tiene q prouar. Y pasa-
 dos los diez dias, si el actor parece ante el
 juez, y dice q los diez dias son passados, q
 su merced mude hazer el trance, y remate
 en los bienes executados, y dello hazerle
 pago: y el juez visto el processo da su sen-
 tencia, y si el reo prouo sus excepciones
 dale por libre en la manera siguiente.

Sentencia en que se da por libre el executado.

Visto este processo, &c.

Fallo

licet hoc de iure sit, tamen Salmanticæ con-
trarium seruatur.

- 14 Y si el reo executado apela de la dicha
sentencia de remate, el juez manda que
sin embargo de su apelacion se haga pago
al dicho actor, dando primero, y ante to-
das cosas la fiança de la ley de Toledo. Y
luego el dicho actor da la dicha fiança, en
que se obliga que si por el superior, ó otro
juez competente fuere dada por ninguna
la dicha execucion, y mandado boluer los
dichos bienes executados al dicho reo exe-
cutado, que luego sin dilacion alguna no
los boluendo el dicho actor, el los daría, y
pagaría llanamente, &c.

- 15 Y dada la dicha fiança se le haze pago
al actor de su deuda, y si los bienes execu-
tados no son bastantes para pagar la dicha
deuda y costas, y derechos de la execucion,
el actor pide mandamiento contra el fia-
dor de saneamiento, para que pague la res-
ta, y en defecto de no lo hazer, le prendá,
y el juez manda dar luego el dicho man-
damiento.

Sucedo, como arriba diximos en lo de
Latin, que el reo executado en su escripto
de oposicion despues de auer alegado sus

excepciones, dize, que los testigos es que
las ha de prouar estan fuera del Obispa-
do ó del Arçobispado, aquende los puer-
tos, ó allende de los puertos, ó fuera del
Reyno, y entonces ha los de nombrar,
quien son, y donde viuen, y jurar que no
lo dize de malicia: y el juez atento que no
proua sus excepciones dentro de los
diez dias, porque dixo el reo tener sus tes-
tigos ausentes, da sentencia de trance y re-
mate contra el dicho executado, y man-
da hazer pago al actor, dando fianças, que
si el reo prouare sus excepciones legiti-
mas, que impidan la execucion dentro del
termino que el juez le assenalar, que ha
de ser conforme à la l. 2. titulo 2. lib. 4. re-
compilationis, que en tal caso prouando las
dichas excepciones el dicho actor bolue-
ra al reo lo que así pagare con el doblo
por pena, en nombre de interese. Y así
mismo el reo ha de dar fianças, que sino
prouare sus excepciones dentro del dicho
termino, pagará en pena otro tanto co-
mo lo que pagó, aplicada conforme à la
dicha l. 2. Y en este caso el juez da la di-
cha sentencia de remate en la forma si-
guiente, &c.

Sentencia de remate, en que el juez recibe la prueua
en via ordinaria al reo, quando sus testigos
estan ausentes.

Visto este processo, &c.

- 16 F Allo auer auido lugar de derecho la execucion pedida por fulano
contra fulano, en cuya consecuencia mandó auisar la voz del
pregon, y que se vaya por la execucion adelante, y se haga trance, y
remate en los bienes executados, y de ellos pagó à fulano executan-
te, y condenó al dicho fulano executado en las costas, y derechos
desta execucion, aplicados conforme à la costumbre desta ciudad,
con que primero, y ante todas las cosas el dicho fulano executante,
de fianças conforme à la ley de Toledo, que si esta mi sentencia fue-
re reuocada por el superior, ó por otro que de la causa deua cono-
cer, boluerá lo que recibiere, y que si el dicho reo executado proua-
re sus excepciones dentro del termino que por mi en esta sentencia
le fuere señalado (ateto que dixo tener sus testigos fuera destos Rey-
nos) que el dicho fulano executante boluerá con el doblo en pena
por nombre de interese lo que recibiese: y para el dicho efecto re-
cibo à

eibo à prueva à ambas las dichas partes, con termino, y plazo de seys meses. Y mandò que sean citadas para ver presentar, conocer, y juzgar los testigos. Lo qual mandado primero, y ante todas cosas el dicho fulano executado dà fianças, que si dentro del dicho termino de los seys meses no prouare sus excepciones, pagará en pena otro tanto como pagò de la deuda principal, aplicada conforme à la ley. Así lo pronuncio y mando por esta mi sentencia definitiva, juzgando.

Y dentro del dicho termino de los seys meses se presenta interrogatorios, y testigos, y se examinan, y se haze publicacion dellos, y se ponen tachas si las huuiere, y se haze conclusion, y en efecto se substancia el processo, según y de la forma que diximos en la via ordinaria. Y si dentro del termino de los seys meses, ò de otro que fuere señalado el reo prouare sus excepciones, el juez da la sentencia, en que absuelve de la execucion al dicho reo, y condena al actor, y su fiador, à que bolueran y restituyan lo recibido, con mas el doble al dicho reo, y las costas. Y desta fuer

te se puede hazer vn pleyto executiuo, y ordinario ante vn mismo juez, y vn mismo tribunal: y este orden se guarda en el processo que se haze entre el executante, y el executado, &c.

Sucede empero, que hecha execucion contra vno, sale vn tercero opositor diziendo que los bienes executados le pertenecen à el, por ser su deuda anterior, ò por otra razon, así como es la muger del executado, que parece por su dote, ò otra persona alguna, que pretenda derecho à los dichos bienes: y presenta su escrito de oposicion en la manera siguiente.

Oposicion de tercero.

F Vlano, en nombre de fulana, con licencia expresa que para ello tiene de fulano su marido, como mas aya lugar de derecho, parezco ante V. m. y me opongo à vna execucion por V. m. mandada hazer à pedimiento de fulano, en la persona, y bienes de fulano, marido de la dicha mi parte, cuyo tenor auido aqui por repetido, digo, que la dicha execucion no ha lugar de derecho, y que en los dichos bienes executados, la dicha mi parte ha de ser preferida al dicho fulano, y à otro qualquier acreedor, por ser primera en tiempo: y mas privilegiada en derecho: arento que la dicha mi parte es casada, y velada, como lo manda la santa madre Iglesia con el dicho fulano su marido, y al tiempo que con el se casò, y velò, traxo à su poder en dote, y casamiento, y el con ella recibio mil ducados, como consta de la escritura de dote, y pago, de que hago presentacion, con el juramento necesario, &c. De los quales mil ducados no ay de que la dicha mi parte sea pagada, salvo de los bienes executados. Porque pido à V. m. pues que en ellos la dicha mi parte tiene tacita, y expresa hipoteca, y es primera en tiempo, y mas privilegiada en derecho, por razon de su dote, que V. m. la mande preferir, y prefiera, y entre en los dichos

dichos bienes executados, amparandola en ellos, para que los tenga iure pignoris, vel hypotheca, hasta que sea pagada, y enterada de su dote, declarando no auer auido lugar la dicha execucion: y caso no confesado que lo aya auido, que la dicha mi parte deue ser preferida en los dichos bienes a qualquier acreedores, sobre que pido cumplimiento de justicia, y las costas protesto, y el oficio de V. m. imploro, y juro a esta Cruz † en anima de mi parte, y la mia, que esta oposicion no hago de malicia, &c.

Y conforme a este tenor se ha de ordenar la oposicion de otro qualquier tercero mutatis mutandis. Y presentada la dicha oposicion el juez manda dar copia della a los demas acreedores, y el executado, y ha de recibir luego las partes a prueva con termino ordinario, sin mandar que den primero y ante todas cosas informacion sumaria de sus derechos, como arriba diximos, en lo del Latin, in cap. de tertio oppositore. Y asila via executiua se haze ordinaria, y se procede en ella, como diximos en la via ordinaria, hasta que el juez viene a dar su sententia disinitiuu, en que manda pagar a los acreedores por sus anterioridades, y hasta tanto la via executiua queda suspensa. Y dada la dicha sententia por el juez, en que declara el lugar en q cada vno de los acreedores ha de ser pagado, y ha de entrar a cobrar: El que tenia pedida la dicha execucion buelue a proseguirla desde aquel punto en que estava al tiempo que los terceros opoitores salieron. Y esto mismo se practica en el proceso y pleyto que se haze de acreedores, quando vn deudor los llama, y les quiere pagar por sus anterioridades: el qual en el entretanto no puede ser executado por ningun acreedor, porque la via executiua esta suspensa hasta tanto que se determina el pleyto de acreedores, y se sententia en que lugar y quando ha de ser pagado cada vno dellos. Y esta practica esta recibida por los tribunales supremos de las Chancillerias.

Ex Capit. Octauo.

SUMMARIA.

1. Modus petendi cessionem bono-

rum forma, & stylo Hispano.

2. Forma procedendi in cessione bonorum.

3. Modus pronuntiandi disinitiuam sententiam cessionis bonorum.

4. Vxorem cedentis bonis preferendam alijs creditoribus, verius apparet.

5. Si post sex dies primus creditor cedentis bonis ei non imposuerit eorum ferreum, ius suum perdit, & in sequentem creditorem transferitur.

Capit Octauum.

Del processo de cession de bienes.

Diximos arriba in capitulo de cessione bonorum, que quando vn deudor esta preso por deudas a instancia de sus acreedores, o de alguno dellos, y no tiene con que los pagar, y desea salir de la prision que en tal caso el derecho introduze en su fauor vn remedio, que es hazer cession de bienes, y traspasarlos en sus acreedores. Y presenta para ello vna petition en la forma siguiente.

Petition

petición de cesion de bienes: 227 d. 20 de

FVLANO preso en la carcel publica desta ciudad, como mas aya lugar de derecho: por persona de mi procurador parezco ante V. merced, y digo, que ha tantos dias que estoy preso à pedimiento de fulano por tantos marauedis que le deuo, y de fulano por tantos que le deuo, y tengo otros acreedores que son los contenidos en este memorial, de que hago presentacion, y en ninguna manera les puedo pagar, por no tener mas bienes de los contenidos en este memorial, de que asì mismo hago presentacion: y juro en forma de derecho que es bueno, y verdadero, y que en el no ay fraude, ni colusion. Y usando del remedio que la ley me dà, quiero hazer cesion de bienes, y para ello renuncio la cadena, y quiero salir de la prision en que estoy. Porende à V. merced pido mànde notificar este mi pedimiento à todos los dichos mis acreedores, para que dentro de vn breue termino aleguen lo que vieren que mas les conuenga: y desde luego les cedo, renuncio, y traspasso todos los dichos mis bienes, que al prente tengo, y de aqui adelante ruuiere, hasta que sean pagados, conforme à las leyes que en este caso hablan, y en lo necessario el officio de V. merced imploro, pido cumplimiento de justicia, y las costas protesto en caso de contradiccion. Y juro à Dios y à esta Cruz f que este pedimiento no hago de malicia, sino porque asì cumple à mi derecho, y justicia, &c.

* Presentada esta peticion, el juez la màda notificar à los acreedores, y para mayor abundamiento mandò q se pregone publicamente por tres pregones, y se pogan editos en las puertas de la zudiçia, cõ apremio q en su ausencia procederà en la causa, y determinará lo q hallare por justicia. Y el escriuano notifica lo susodicho, y haze dar el primero pregõ, y poner editos, diziendo, como fulano preso en la carcel publica por deudas, que sepã como haze cesion de bienes, y renuncia la cadena, y pide ser entregado à sus acreedores, q qualquiera que à el derecho tuuiere, lo vèga mostrando dentro de nueue dias, donde no, que pasado el dicho termino el señor Iuez procederà, y hará lo que por justicia hallare: y desde luego les señala los estrados de su audiencia, donde seran fechos, y notificados los autos hasta dar sentencia definitiva. Y pasado el dicho termino de los nueue dias, el preso acusa la rebeldia à sus acreedores, y el juez la ha por

acusada, y da segundo pregon conforme al primero: y pasado su termino se acusa la segunda rebeldia, y el juez la ha por acusada: y dafe tercero pregon conforme al primero, y le acusa la tercera rebeldia. Y si en alguno de estos terminos parecen los acreedores mostrando sus derechos, mandase dar copia dellos à los demas acreedores: y si ay necesidad de prauca, se recibe à ella con vn breue termino, y se haze publicacion y conclusion, y se da sentençia definitiva: pero si los acreedores no parecieron, el preso parece ante el juez, y dize, que el ha hecho todas sus diligencias, y que su peticion se ha notificado à los acreedores, y dados los pregones, y puesto editos: y les ha acusado las rebeldias, y que no han parecido à mostrar sus derechos, que pide al señor juez aya la causa por conclusa para definitiva. Y el juez dize, que vistas las diligencias, aya y huya la causa por conclusa, y mandò citar las partes para definitiva.

Senten-

Sentencia definitiva de cesion de bienes.

Visto este processo, &c.

FALLO atento los autos y meritos del, que fulano deue de gozar del beneficio de la cesion de bienes por el pedido, y que ha auido, y ha lugar de derecho, en cuya consecuencia digo, que deuo de mandar, y mando, que el dicho fulano sea entregado a sus acreedores con vna argolla de hierro al pescueço de grueso de vn dedo, y la trayga continuamente descubierta sobre el collar del jubon surcobertura alguna, de suerte que se vea. Y fino la traxere en la manera que dicho es, que cada y quando que fuere hallado sin ella, o la traxere cubierta sea preso, y puesto en esta carcel publica, y se haga la execucion en su persona, y bienes, y no goze de la dicha cesion, y renunciacion de cadena. Y mando que sea entregado en la forma siguiente: A fulano primero acreedor por deuda de tantos maravedis, y a fulano segundo acreedor por deuda de tantos maravedis, y a fulano tercero acreedor por deuda de tantos maravedis, y a fulano quarto acreedor por deuda de tantos maravedis, y asi vaya de vno en otro por su anterioridad, segun por mi van declarados, y le mando, que los sirua, y este con ellos hasta tanto que le sea descontado lo que asi les deuia. Y declaro, que por quanto fulana muger del dicho fulano se opuso a su dote, y prouo auer recibido con ella tantos maravedis en dote, y auer selos consumido, y gastado el dicho su marido, mando que a ella sea primero entregado como a primero acreedor en tiempo, y mejor en derecho; y mando que el tiempo que con ella estuviere hasta que sea enterada de su dote, no trayga argolla por ser su marido. Asi lo pronuncio y mando por esta mi sentencia definitiva juzgando.

Esto de la muger algunos jueces lo practican, y otros no, por dezir que no puede ser entregado a la muger, atento que es su cabeza, y ella no le puede tener en prision; y parece ser mas conforme a derecho, y lo que mas comunmente resueluen los Doctores, como dize Monterroso in sua practica in 2. tract. fol. 33. pag. 1. in margine. Pero la contraria opinion parece mas verdadera, y mas comun, de que la muger aya de ser presa, y entregarse el marido, como en la sentencia se dize: y asi lo resuelve Anto. Gomez tom. 2. variand. cap. 11. num. 53. & Becq. in tractat. de in opus debitore, capit. 3. & ita obseruari testatur

Villalobos in suo lib. comun. opin. in littera D. nu. 117. & Ioannes Gutierrez de iuramento confite. 1. part. cap. 18. num. 7. inquit se ita semel obtinuisse, & Ioann. Madienco in 1.6. tractat. 1.6. lib. 5. Recopil. gloss. 3. numer. 3. resoluens tunc maritum tradendum fore vxori suae sine torque ferreo contra Apuleium in cap. prator. c. 8. gloss. magna. numer. 7. Immo, si el deudor fuesse hijo familias, el padre aya de ser preferido, como resuelve Anton. Gomez tom. 1. cap. 15. numer. 11. & Ioan. Gutierrez vbi supra, dist. cap. 16. nu. 8. Y si el primero acreedor a quien fue entregado dentro de seis dias despues que fuere requerido,

P do, no

do, no le hiziere echar la argolla de hierro en la forma que diximos: pierde el derecho que tiene, y passa al segundo acreedor, y se le entrega, y así consecutivamente passa à los demas como lo dispone la ley 8. tit. 16. lib. 5. recopil.

Ex Caput. Nono.

SUMMARIA.

Dilatio solutionis duplici modo solet debitoribus concedi.

1. *Forma petendi dilationem quinquennalem solutionis.*

2. *Post presentationem petitionis quinquennalis solutionis, quid agendum sit.*

3. *Forma pronuntiandi sententiam dilationis.*

4. *Forma sententie, per quam dilatio solutionis denegatur.*

Caput Nonum.

Del processo de espera de acreedores.

Eximos arriba in capitulo de dilatione quinquennal debitoribus prestatam, que el derecho introduxo otro remedio en favor de los deudores que no quisiesen

hazer cesion de bienes: y es que se les da espera de cinco años, mas ò menos como

los acreedores se conviniere, para que los dichos deudores puedan pagar à sus acreedores: la qual espera se acostumbra à dar en vna de dos maneras. La primera es, que quando vn deudor està preso por deudas ò ausente, ò retraydo, no tiene bienes, suficientes para poder pagar todas sus deudas. En tal caso juntanse todos sus acreedores, y ponen el negocio y comprometenlo en manos de algunas personas, para que determinen como y de que fuerte, y por que orden han de ser pagados los acreedores, y que quita y espera se ha de hazer al tal deudor, y por lo que las tales personas determinaren, han de passar y passar los acreedores. La otra manera de espera se haze en esta forma, que quando todos los acreedores no vienen à quisien dar espera al deudor, ni hazerle quita, antes lo tienen preso, y algunos dellos movidos de compasion le quieren hazer alguna quita, ò espera, entonces si la mayor parte de ellos en numero de personas, ò siendo mayores en numero las deudas, ò siendo mayor la cantidad que à ellos se deve: que à los demas acreedores que no quiere venir en la espera, ò quando fueren yguales en numero de personas, y en cantidad de deudas, juntanfe los que aguaran, y siendo de vn acuerdo hazen vna escriptura de espera al deudor firmada de sus hombres, ò otorganla ante esferuano publico en quidizeo. que atento q fulano està preso, ò ausente por tantos maravedis q les deve, y que no tiene bienes suficientes con q les pagar monidos de piedad y compasion ledan espera para que dentro de tantos años les pague. Y esta espera comunmente suelto ser de cinco años: y pueden la dar de mas tiempo si quisieren, conforme la ley de la partida, que arriba alegamos en el dicho cap. Y esta escriptura de espera presentase ante el juez por el deudor con vna petición en la forma siguiente.

1. **F**ulano preso en esta carcel por deudas (ò ausente por ellas) digo que yo deuo muchas deudas, y tengo muchos acreedores, que son los contenidos en este memorial de que hago presentacion, y fulano y fulano, que son la mayor parte de mis acreedores, ò à quien se les deve la mayor parte de las dichas mis deudas, viendo que no tengo con que les pagar, movidos à compasion con zelo piadoso, me esperan è aguardan por espacio de cinco años, para que dentro de ellos les

llos les pague las dichas sus deudas, como consta por esta carta de es-
pera, firmada de sus nombres, o por esta escritura publica otorgada
ante su notario publico del numero desta Ciudad, de que ha-
go presentacion, con juramento, y solemnidad necesaria, &c. Y los
demas mis acreedores no quieren venir en la dicha espera siendo à
ello obligados. Por ende à V. merced pido mande notificaz esta dicha
carta de espera à todos los dichos mis acreedores, assi à los que me la
dan, como à los que no quieren venir en ella, mandandoles que den-
tro de un breue termino presenten ante V. merced los derechos, re-
caudos, y obligaciones que contra mi tienen: y constando à V. mer-
ced, que la dicha espera me es concedida por quien conforme à dere-
cho puede à V. m. pido condene, compela, y apremie à los demàs mis
acreedores, à que passen por la dicha espera, y à mi me mande soltar de
la prision en que estoy; sobre que pido justicia el offiço de V. implo-
ro, y las costas protesto en caso de contradiccion, y juro à Dios y esta t
que esta dicha espera nõ es fingida, ni simulada, y que deuo la dicha
quantia à los acreedores que la otorgaron. Lo qual suplico se cumpla,
y satisfaga, y para lo qual suplico se tome conocimiento, y se cumpla.

6. El juez manda notificar a todos los acreedores la dicha efepera, y q[u]e los que la hazen dentro de tantos dias presenten ante el Jefe de dicho expediente los obligaciones con trasdicho prepo[u]sito, y ante el juez, y que juren que las dichas deudas les son devidas, y p[er]o pagadas, ni fingidas, ni simuladas, y que de todo ello se dé traslado a los demás acreedores que no hazen la dicha efepera. Lo qual fe notifica por el efcriuano a los acreedores que hazen la efepera, y juran ante el que las dichas deudas les son devidas, y no pagadas, y q[u]e son ciertas, y

verdad, ni fingida, ni simulada, y que
la dicha espera hazien quoydos de com-
pulsio[n] por hazer buena obra al deudor,
y p[er]te[n]cia[n] los recaudos, y obligacione[s]
de las d[ic]has deudas contra el dicho de-
udor tien[n]guen. Y de todo ello se da[r]dado
por las demas partes que no hazen la di-
cha espera, ni quales alegan contra d[ic]ho
de la dicha espera, y los contratos, y ju-
ramentos de los que la hazen, y recibe
la causa a prueba sumariamente, y haz[e] p[er]
ligacion, y d[ic]se f[ic]ticia disonitua en la
forma siguiente.

Sentencia porque se concede espera al deudo.

Visto este processo,&c.

• **F**ALLO atento los autos y meritos del, que la espera concedida à fulano, que huuo è ha lugar de derecho, segun y como en ella se cõ tiene, y que fulano, è fulano que la contradiezian, no prouaron lo que prouar les conuenia; en cuya consequencia digo, quede uo de mandar y mando, que los dichos, y fulano, y fulano que la contradiezian, esten y passen por ella, pues los que la hizieron son mayores en numero de personas, ò en cantidad de deudas, ò yguales en deudas, ò personas: y les mando, que aguarden otro tanto tiempo al dicho fulano deudor,

P 2

como

Quarta pars Primi Tomi.

como le aguarden los demas que le hazen la espera, è assi mismo les condeno à que de sus deudas pro rata remitan, y quiten al dicho fulano otro tanto como le quiran de sus deudas los acreedores que le hazen la dicha espera, y remission: y mando que el dicho fulano sea suelto de la prision en que està. Assi lo pronuncio y mando en esta mi sententia, juzgando difinitivamente, sin costas.

Acaéce à las vezes, que consta al juez ser la dicha espera fingida, y simulada, ò tal que conforme à derecho no deua gozar

della el deudor, de manera que el juez da sententia en que la deniega, en la forma siguiente.

Sententia por la qual se deniega espera al deudor.

Visto este processo, &c.

F Allo, que el dicho fulano preso no prouò lo que prouar le conuenia, para gozar de la escritura de espera, que ante mi presentò, y q fulano, y fulano sus acreedores prouaron sus excepciones, y contradicciones: en conseqüencia de lo qual digo, que deuo declarar, y declaro no auer auido lugar la dicha espera, y que fulano, y fulano que la contradizeian, puedan vlar, y vsen de sus obligaciones, y recaudos que tienen contra la persona, y bienes del dicho fulano preso: y no hago con denacion de costas por causas que à ello me mueuen. Assi lo pronuncio, y mando por esta mi sententia.

Finis Quartæ Partis.

QVINTA

licitorum contra incertas personas & T. 16. Plures differentie inter genera-
 respectu delicti specialis, & res- lem, & specialem inquisitionem,
 pectum persone generalis, dicitur: T. 17. qui late pertrahant, remissa
 quam iudex in territorio facere me ponuntur.

6 Precedente infamia de quocunque
 genere delicti, de iure Regio iu-
 dex inquirere valet.

7 Nulla etiam precedente infamia
 poterit iudex de delinquentibus
 inquirere, facta inquisitione de
 certo, & notorio genere delicti,
 contra eorum.

8 Si aliqua inditia contra personam
 certam inde resultent, procedat
 specialis inquisitio, & puniatur con-
 tra eam.

9 Iudex inquirere generaliter, de no-
 torijs, manifestis criminibus, &
 non occultis inquirere debet, &
 iurati testes detegere debent.

10 Testes de occultis interrogatis, ubi
 refugio verborum utitur, iudi-
 cem eludere possunt absque periur-
 rio, & intelligitur cap. quacunq;
 art. 22. quest. 5.

11 Si testes occultos delinquentes de-
 tegant ex eorum depositione non
 puniuntur.

12 Quando crimina occulta dicantur.

13 Si occulta crimina probata sint in
 generali inquisitione, bene poterit
 iudex specialem formare inquisi-
 tionem contra sic infamatum, &
 eum condemnare.

14 In generali inquisitione generali-
 ter omnes testes etiam minus ido-
 nei admittuntur, & quare.

15 Specialis inquisitio regulariter pro-
 hibita, & quando permittitur.

Caput Primum.

De modo procedendi per viam inquisi- tionis.

PER modum inquisitionis
 iudex procedere dicitur,
 quando ex mero eius officio,
 & non ad instantiam par-
 tis procedit, secundum Bart.
 in l. 2. §. si publico, ff. ad l. Iulianam, de adul-
 terijs, Panormitan. num. 2. & Marian.
 Socin. in cap. qualiter & quando, el. 2. de
 accusat. &gidium Bosium in practica cri-
 iminali, tit. de inquisitione, au. 1. Folium
 in practica criminali, in l. 2. par. 3. part. 1. Aretin.
 in d. cap. qualiter & quando, el. 2. Ma-
 rant. de ordine iudiciorum, §. par. tit. de in-
 quisi-tione, & Gregor. Lupin. l. 1. tit. 17.
 parte 3. in glossa fin. & Didacum Perez
 in l. 24. tit. 1. l. 1. tit. 4. Ordinamenti. Cum
 in inquisitione plures sunt species, que
 prosequitur Socinus vniuscuiusque defini-
 tionem constituens in dicto cap. qualiter
 & quando, & Gregor. Lup. in summa, tit.
 17. par. 3. verb. Perquisitio. Quoad nostrum
 tamen attinet institutum, inquisitio disti-
 nitur in generalem, & in specialem, rur-
 sus generalis inquisitio plures habet spe-
 cies, ut tradit Socinus ubi supra, num. 56.
 Que generalis inquisitio fit, quando ex
 iudicis officio fit, ad inuestiganda, & inue-
 nienda delicta, & delinquentes, nulla no-
 minata persona, nec delicto, inquit, de ofi-
 cio per statum totius provincie, civitatis, vel
 loci inquirentis, ut deinde ad specialem in-
 quisi-tionem deveniantur. De qua genera-
 li inquisitione loquitur text. in capitulo
 olim, de accusationibus, & in l. congruum,
 ff. de officio Praefidis, & in l. 1. de officiis
 ordinarij, & in c. Romanorum decernibus, ibi
 6. & Ioannes Maria Monticelli in practica
 criminali, regula 1. nu. 24. ubi dicitur, quod
 Specialis vero inquisitio est, que fit ad
 condemnandum, & puniendum aliquem,
 quando

quando inquiritur contra certam personam
precedente aliqua infamia, præsumptione,
vel inditio, secundum Bart. Marianum
& Bosum ubi supra, & de hac speciali in-
quisitione loquitur text. in capit. post
qua. m. c. cum dilecti, c. nihil, de electione,
& capit. fin. de clandestina desponsatione.
Vnde quando inuestigantur delicta & de-
linquentes, inquisitio appellatur genera-
lis inuento aliquo delicto, dicitur specialis
respectu delicti, & generalis respectu de-
linquentium. Habitis vero indicij con-
tra certam personam, inquisitio specialis
aduersus eam formatur secundum Bosum
ubi supra in tit. de delinquente, numer. 3.
& Gregor. Lup. in dicta Summa tituli. 17.
parte 3. verbo, Pessquis. Adverte tamen
quod inquisitio generalis de iure canonico
in omni casu permittitur, ut probatur
in capit. 1. de officio ordinarij, & in capit.
qualiter & quando, el. 2. de accusationi-
bus de iure uxoris, cuius prohibita est, nisi
ubi infamia, præsumptio, vel aliquod indi-
cium præcedit, secundum Salicetum in l.
ea quidem, C. de accusationibus. Foleri-
um in praxi criminali 1. part. 3. partis prin-
cipalis: & in 3. parte, numer. 9. & ita ex con-
suetudine, in praxi observari firmat Bo-
sim in praxi criminali, tituli. de inquisitio-
ne, numer. 8. & hanc differentiam, inter ius
canonicum & civile agnoscit etiam Ioan-
nes Maria Monticelli in praxi criminali,
in regula 1. numer. 1. & 2. quo in loco late
prosequitur quæ requirantur ad hoc: ut
inquisitio procedat, & ibidem in 8. requi-
sito congruit plures casus in quibus in-
dex ex officio inquirere potest. Sed nul-
lam differentiam construendam esse in-
ter viromque ius testantur, Aretin. num.
67. & Socinus num. 396. & 399. in dicto
capit. qualiter & quando, el. 2. & Alciatus
in capit. 1. numer. 12. de officio ordinarij, as-
serentes utroque iure necessum esse, quod
infamia, præsumptio, vel indicium præce-
dat ad inquisitionem generalem faciendam.
Cæterum de iure regio inquisitio
generalis, quæ vulgo dicitur, Pessquis cer-
rada, prohibita est, nec fieri potest, nisi de
mandato principis, iuxta text. in l. 1. tituli.
17. part. 3. & in l. 3. & 4. tituli. 1. libr. 8. reco-
pilat. Quando vero inquisitio fit de certo
genere delictorum, & men contra incertas
personas dicitur specialis respectu delicti,
& generalis respectu personarum: eamque
iudex in suo territorio ex officio sibi in-
iuncto facere tenetur, etiam de iure regio

in delictis congestis l. 36. tituli. 6. libr. 3. reco-
pilat. nullo mandato Principis precedente,
ut tenet Gregor. Lup. in l. 1. tituli. 17.
part. 3. in glossa 1. quinimo de quocun-
que genere delicti præter delicta com-
munerata in dict. l. 3. & de iure regio index in-
quirere poterit, dummodo infamia præce-
dat, iuxta text. in dict. l. 2. tituli. 17. part. 3.
& ibi Gregor. Lupus in glossa 2. & pari-
modo quando inquiritur de certo genere
delicti, si illud notorium sit poterit index
generaliter inquirere de delinquentibus,
etiam si infamia non præcedat contra ali-
quem, secundum Bartol. in dicto §. si pu-
blico, numer. 17. quam opinionem tenet In-
nocent. asserens totum mundum eam ob-
servare in capit. bonæ, el. 1. numer. 5. de
electione, & sequitur Nauarrus in capit. in-
ter verba, 1. 1. questio. 3. coroll. 16. num. 50.
quidquid contrarium tenet Sotus in li-
bro de tegendo, vel detegendo secreto,
membr. 2. questione 6. Et si aliqua inditia
contra certam personam ex illa generali
inquisitione resultent, index procedere
poterit ad specialem inquisitionem, & ad
punitionem delinquentis, secundum Bar-
tol. in praxi communiter receptam, in dict.
§. si publico, numer. 9.
Adverte insuper, quod index proceden-
do in inquisitione generali interrogare
debet testes solummodo de delictis noto-
rijs, & manifestis, non tamen de occultis:
nec testes irati debent detegere occulta,
sed tantum notoria, iuxta text. in cap. qua-
liter & quando, el. 2. in fine, de accusationi-
bus, alioquin si de occultis interrogentur
poterunt uti subterfugio, & amphibologia
verborum, iudicemque eludere, respoden-
do, se illud nescire, consensu intra se re-
tentis, ut alijs delegant, ut probat text. in
dict. c. qualiter & quando, el. 1. in fine, in
dicto text. in cap. erubescant. 32. distinc-
tione, & firmant Adrian. in 4. de Sacramento
Confessionis, §. ad argumenta, dub. 9. Syl-
vest. in Summa, verbo, Accusatio. q. 13. &
Nauarr. ubi supra, coroll. 66. pag. 222. Ne-
que obstat, quod in propolita specie tes-
tis interrogatus mentiri videtur, vitendo
subterfugio verborum cum iuramentum
intelligi debeat ad mentem eius, cui iura-
tur, iuxta text. in cap. quæcunque arte. 22.
questio. 5. quod mendacium non permittit-
ur, etiam pro redimenda, via, ut probat
text. in cap. super eo, extra, de vrsuris, ergo
testes iurati, & de occultis interrogati non
poterunt uti subterfugio verborum. Nam
P 4 respon-

respondeo prædictam argumentationem procedere, quando quis iussit, & debito in suo ordine seruato, interrogaretur, tunc enim subrefugio verborum uti non posset: atterum si iniussit & tyrannice interrogaretur, tunc sufficeret, responsum verum esse ex verbis æquiuocis ad sensum interrogati, quantum ad sensum interrogantis falsa esset. Quinimo si testes interrogati de occultis, ea detegerent, ex eorum depositione delinquentes non deberent puniri, in text. in cap. inquisitionis, §. tertius dubitationibus, extra de accusationibus, & ibi gloss. verbo, Solummodo, & Nauarr. vbi supra, coroll. 26. num. 6. & 8. Dicunturque crimina occulta, etiam si deobus vel tribus testibus probati possint, dummodo infamia de eis non esset: ut probatur in dict. cap. inquisitionis, §. tertius, & resoluti Nauarr. vbi supra, coroll. 49. Et licet ex depositione testium facta: super generali inquisitione, delinquentes non possint de occultis puniri, tamen si ocula probata sint in generali inquisitione aduersus aliquem, bene poterit index inquisitionem specialem formare contra illum sic infamatum, & eum condemnare, secundum Bartol. in dicto §. si publicus, numer. 9. & alios communiter ex Aretino in dict. cap. qualiter & quando, el. 2. num. 56. & ita in praxi obseruari firmat Nauarr. vbi supra: Rursus aduerte, quod in generali inquisitione omnes testes etiam minus idonei recipiuntur, quia index in ea procedit solummodo quo ad instruendum & inquirendum de facto non tamen ad inquirendum, ut suspectus puniatur: nam tunc fama deberet esse oritur de beneuolus, & non de maleuolus, ut probat text. in dict. cap. qualiter & quando, el. 2. & ibi Socinus column. 3. versicul. Aduerte, & tradit Bosius vbi supra in titulo inquisitionis, numer. 4. & 47. Specialis vero inquisitio regulariter prohibita est, nisi in aliquibus casibus, secundum Salicet. in l. ea quidem, C. de accusationibus, Nauarr. vbi supra, coroll. 62. & Anton. Gotti. in 3. tomo variarum, cap. l. num. 49. & ratio est quia regulariter non procedit absque legitimo accusatore, ut probat text. in l. rescripto, §. si quis accusatorem, ff. de mulieribus & honoribus, & ita est tenendum in omni Pudent. in dict. cap. qualiter & quando, el. 2. num. 3. communiter receptus ex Nauarr. in dict. coroll. 62. tenet de iure canonico specialem inquisitionem per-

missam esse. Et nonnulli casus in quibus inquisitio specialis procedat congeriunt Navarrus in dicto corollario 62. Soto in libro de ratione tegendi, vel detegendi secretum, membro 2. quæstio, 4. quousque primus, est quando index ex generali inquisitione inuenit aliquem culpabilem, tunc enim contra eum potest descendere ad specialem inquisitionem: Secundus est, quando in aliqua causa civili, vel criminali, quis coram iudice delinquit, ut puta si talis testis falsum dicat, vel pars falso testes producat, aut aduocatus fraudem perpetret: tunc enim ob grauem offensam iudici illatam formari poterit specialis inquisitio contra delinquentem: Tertius est, quando præcessit denunciatio publici fidei ad hoc deputati contra aliquem. Quartus est, quando delictum est notorium, ut puta si aliquis hominem occidat, vel aliud delictum publice committat coram populo, vel maiori parte populi, ita quod facti euidentiam contineat. Quintus est, quando delictum fuit in Ecclesia commissum, vel contra personas ecclesiasticas. Sextus est, quando delictum fuit proditorie commissum. Septimus est, quando delictum peruenit ad noticiam iudicis per accusationem a parte propositam, à qua postea delictum ostenditur, quando præcessit alia qua infamia, præsumptio, vel indicium contra aliquem. Nonus est, quando delictum est enorme, & gravissimum, ut puta heresis, læsæ Maiestatis falsæ monete, & contra naturam. Et ultra prædictos casus erit alius, scilicet, quando propter incidendam cognitionem index nouit aliquod delictum, de illo tunc inquirere poterit, secundum Bartol. in dicto §. si publico, num. 8. & in Extravagante, ad reprimendum, verbo, Per inquisitionem: Et plures differentias inter inquisitionem generalem, & specialem ponit Marianus Socinus in dicto capitulo qualiter & quando, el. 2. articulo 1. column. 3. Et hæc principia de inquisitione generali & speciali pro instructione iuuenum sufficere annotasse, nam de inquisitionibus longam tractatum scribit Socinus in dicto capitulo qualiter & quando, el. 2. quem videre poteris.

& Iulium Clarum, bbr. 7. Recept. §. si quis ff. §. 6. & Bosium vbi supra.

Ex

Mo 2. Ex §. vnico.

SUMMARIA.

1 *Stylus fulminandi processum per modum inquisitionis.*

2 *Eadem forma obseruatur in fulminando inquisitionis processum, quando in accusationis: & unde hic stylus oriatur & differentia inter modum accusationis & inquisitionis remissive.*

3 *De stylo fulminandi processum per viam inquisitionis.*

STYLVS, qui obseruatur in fulminando processum, quando per viam inquisitionis proceditur talis est, quod iudex mandat tabellioni, vt caput processus scribat in eo, asserendo in eius notitiam peruenisse diuersa crimina commissa fuisse, committique in illa ciuitate vel loco, & quod ad ea inuestiganda & inquirenda vult inquisitionem facere, & de eis informationem sumere, debetque statim incipere a receptione testium, interrogando eos sub iuramento de notorijs criminibus, & precipiendo quod illa detegant. Et si ex dicta inquisitione constiterit fuisse aliquod crimen commissum, & inditia contra certam personam resulerint, iudex inquisitionem faciet aduersus illam personam: & si ex summaria informatione persona illa culpabilis apparuerit, personaliter erit capienda, & in carcerem detrudenda, assignando ei carcerem, & vincula iocijciendo, secundum qualitatem delicti, & personae, & deinde iudex faciet confessionem bonorum delinquentis per inuentarium depouendo illa penes aliquem. Postmodum iudex suscipere debet confessionem delinquentis, & ex officio imponit delinquenti capitulum de delicto resultante ex

processu, vt se compungat per suis exceptiones: danturque ei nomina testium, vt aduersus eos obijcere possit repulsas, si quas habuerit. Quod omnes sub breui termino fieri debet, intra quem iudex etiam querit aliquas probationes contra reum, & publicatio testium fit, & publicatis accusationibus allegatur & conclusus in causa, vel ad diffinitiuam sententiam, vel ad torturam, vt dicemus in modo procedendi per accusationem: nam fere eadem forma & stylus obseruatur in fulminando istum processum, qui obseruatur in fulminando processum accusationis, qui stylus oritur ex dict. cap. qualiter & quando, el. 2. versicul. Debet, & notat ibi Socinus a num. 721. & Speculator in titul. de inquisitione, §. nunc tractemus, numer. 4. & 7. & Socinus vbi supra a num. 701. ponit stylum & processum, quae obseruatur in diuersis inquisitionibus, & plares differentias inter modum inquisitionis, & modum accusationis, tradit idem Socinus vbi supra, in artic. 1. principali, nume. 67. & 68. & Bosius in praxi criminali, tit. de inquisitione num. 21.

• Ex Capitulo Secundo.

SUMMARIA.

1 *Modus procedendi per viam denunciationis ordinarius est.*

2 *Variae denunciations in iure reperiuntur, & ea de qua hic diffinitur.*

3 *Denunciatio ex duplici causa fit, & ibi exempla.*

4 *Iudex, vel qualibet ciuius meorum imperium habens officialibus publicis ad denuncianda crimina creare poterit.*

5 *Si non sic fiscalis publicus iudex in aliqua causa circa delicto, creare poterit.*

6 *Fiscalis creatur, qui accusare non prohibetur.*

P. 2. 1 Fiscalis.

Fiscales quasunque personas, & quacunque delicta denuntiant de iure canonico, & quid de iure regio, quod hodie de iure canonico observandum est.

Fiscalis non probans crimina, quæ denuntiant in expensis cõdemnatus est.

Caput Secundum.

De modo procedendi per viam denuntiationis.

MODVS procedendi in causis criminalibus per viam denuntiationis ordinarius est, vt probat text. in capit. licet Heli, de Symonia, & q. extraneaganti ad reprimendum, & in Lea quidem, vbi late Salicet. C. de accusationibus, text. in l. 2. tit. 1. part. 7. Et licet in iure variz species denuntiationis reperiantur, vt constat ex Henrico, Panormitan. & Nauarr. notabili §. in capit. nouit de iudicijs, & ex Præposito in Summa 2. quæst. 8. tamen quo ad nostrum attinet institutum, denuntiatio nihil aliud est, quam delatio alicuius criminis apud iudicem competentem ad poenam vel correctionem inferendam delinquenti, secundum Præpositum vbi supra & Bernard. Diaz in practica criminali, capit. 6. & Bosium in practica criminali, tit. de denuntiatione: & Si naneas de instit. ca. hol. tit. 19. numer. 1. Vel potest dict. quod denuntiatio est delatio criminis ad iudicem, sine legitima inscriptione ad poenitentiam, vel restitutionem officij, quo illa exigit, vel ad remotionem officij, quo crimina cessant, vel ad huc: omnia, vel alij quot ex his. Quoniam definitionem omnium apostissimam reparat Nauarr. in dict. cap. nouit, notabili §. nou. 2. singula eius verba explicat. Quæ denuntiatio dupliciter fit, aut ratione publici delicti (quo casu quilibet de populo denuntiare poterit, si oportet & accusare, si prohibitus non inueniatur)

aut ratione alicuius muneris, & officij peculiaris, vt puta quando custos agrorum denuntiat de criminibus in agro commisis, vel quando Adilis denuntiat de his, qui transgrediuntur ordinationes ciuitatis, vel quando fiscalis publicus denuntiat de aliquo crimine: quos officiales publicos ad maleficia denuntianda creare poterit iudex, vel quælibet ciuitas merum imperium habens, iuxta text. in l. 1. §. fin. ff. de officio præfecti vrbis. & text. in l. ea quidem, C. de accusationibus, tradunt Bartol. & alij in l. Diuus Adrianus, ff. de custodia reorum. Similiter iudex fiscalem creare poterit in certa causa & delicto, quando non esset generalis fiscalis constitutus, vt probat text. & ibi notant Bart. & Platen in l. 2. C. de delatoribus, libro 10. Et hinc oritur praxis, quæ est iuez dize: quæ por esset causa non quæ indefensa paræ quæ meiorse figa, crana y erio por fiscal ãfulano, &c. Et quilibet creare poterit fiscalis, qui prohibitus non reperitur accusare, secundum Bartol. in dicta l. Diuus

Adrianus, numer. 7. & Salicetum in dict. l. ea quidem numer. 11. Quo fit infamem creare non posse fiscalem, secundum Bernard. Diaz in practica criminali, capit. 6. numer. 2. in hoc tamen distinguit Socinus in dict. capit. qualiter & quando, el. 2. num. 244. referens & sequens Angelum. Qui fiscales denuntiare poterit quascunque personas & quascunque delicta, vt hinc mat Salicet. vbi supra, num. 14. & Præpositus in Summa 2. quæstio. 8. numer. 170. & 174. & ita in foro ecclesiastico praxis obseruat, secundum Bernard. Diaz in dict. cap. 5. numer. 3. de iure tamen ratio in foro seculari fiscalis non admittitur ad denuntiandum, nisi de notorijs criminibus, vel nisi delatorem assignauerit, vt probat text. in l. 6. tit. 13. libr. 2. recopilat. quod etiam in foro ecclesiastico obseruandum erit: ideoque in Concilio Compostelano, actione 3. decreto 23. & in Toletano, actione 2. decreto 12. statutum est, fiscalem admittendum non esse ad denuntiandum, nisi præcedente infamia & informatione: qui fiscalis probare debet crimina, quæ denuntiat secundum Bart. in dicta l. Diuus, & Salicetum dict. l. ea quidem, numero 23. alioquin in expensis cõdemnandus erit, si reus venerit absolvendus, secundum Salicet. vbi supra num. 12.

Ex §.

Ex §. unico.

deinde proceditur sicuti quando per viam accusationis.

SUMMARIA.

§. De stylo fulminandi processum per viam denuntiationis.

Denunciatio coram iudice cooperetur, & rebellionem per viam actus in scriptis suam denuntiationem redigit.

1. An libellus in denuntiatione offeratur.

2. Solemnitates in accusatione requiruntur, in denuntiatione necessariae non sunt.

3. Qui calumniam in denuntiatione commiserit puniendus erit.

4. Libellus denuntiationis.

5. Denuntiationis modus per viam actus inscribitur.

6. Oblata denuntiatione, data & recepta summaria informatione, & denuntiationi culpabili inuenio, vel indicij in eum emergentibus iudex denuntiarum personaliter capiat.

7. Confessionem ab eo recipitur.

8. Denuntiationis copiam denuntiato datur, qui litem contestari tenetur.

9. Partes ad probationem recipiuntur, & testium sit publicatio.

10. Publicatis attestacionibus, adhuc possunt testes examinaride nouo.

11. Libellus denuntiationis.

12. Libellus denuntiationis.

QUANDO aliquod peccatum publicum, vel aliud crimen venerit denuntiandum per fiscalem, & dilem, custodem, aut per aliquem de populo, denuntians comparet coram iudice competente, & coram tabellione, & per viam actus inscriptis redigit suam denuntiationem, & aliquando de ea libellum porrigit, qui in denuntiatione necessarius est, secundum Speculatorem in titulo de inquisitione, §. viso igitur, numero 6. Sed plures Doctores relati a Socino in dicto capitulo, qualiter & quando, el. 3. numer. 731. firmant libellum in denuntiatione non esse necessarium: & ideo in praxi obseruatur, denuntiationem aliquando per libellum deferri, aliquando verò, per viam actus. Et quomodo cumque proponitur, solemnitates in accusatione requiritur, necessarias non erunt in denuntiatione, nec denuntians debet se inscribere, secundum Salicetum in l. ea quidem, num. 17. C. de accusat. & Socinum in cap. super his, num. 1. de accusat. Et si calumniam in denuntiatione commiserit puniendus erit penis, de quibus per Doctores in cap. 1. de calumniatoribus, & per Bernard. Diaz in practica criminali, cap. 6. quæ denuntiatio per libellum, vel per viam actus proponitur forma sequenti.

F Vltimo Fiscal desta Audiencia, o fiel, o guarda, o como vno del pueblo, en mejor forma que aya lugar de derecho parezco ante V. m. denunciando como denunciacion de fulano vezino deste lugar, y contando el caso, digo, que es asy, que el sobredicho Reo denunciado, con poco temor de Dios, y menorprecio de su consciencia, y en desacato de la justicia tiene consigo en su casa a fulana por manceba, durmiendo juntos en vna cama, y comiendo, y beuiendo a vna mesa, como si fueran marido, y muger, y ha mucho tiempo que esta en este mal estado, y peca.

y pecado publico, viuiendo deshonestamente, y dando mal exemplo de su vida, y escandalizando al pueblo, de lo qual se sigue gran desseruiçio de Dios nuestro Señor. En lo qual ha perpetrado y cometido graue y enorme delicto digno de punicion y castigo, y incurrido en muchas y graues penas, establecidas por fuero, y derecho, leyes, y pragmaticas destos Reynos. Por ende à V. merced pido, que auida mi relacion por verdadera en la parte que baste del sobredicho denunciaçdo, hago entero cumplimiento de justicia, condenandole en las mas graues penas puestas contra los tales amancebados, por fuero, derecho, leyes, è pragmaticas destos Reynos, è executandolas en su persona, è bienes, para que à el sea castigo, è à otros exemplo: è en lo necessario el oficio de V. m. imploro, pido justicia, è costas, è juro en forma de derecho, que esta denunciaçion no hago de malicia, &c.

Denunciaçion por via de auto.

EN Salamanca, à tantos dias de tal mes, y año, ante el señor Licenciado fulano, Teniente de Corregidor en la dicha ciudad, en presencia y por ante mi el presente escriuano, y testigos de yuso escriptos, parecio fulano Fiscal desta Audiencia, ò alguazil desta ciudad, ò fiel desta ciudad, ò guarda del campo, y caça, ò como vno del pueblo, y dixo: que estando prohibido por leyes, y pragmaticas destos Reynos, è por ordenanças desta ciudad, que no se hiziesse tal cosa, ò se vendiesse tal mercaduria, fulano vezino desta ciudad auia hecho, ò mandado hazer tal cosa, y asì que denunciaua del, por auer cometido el dicho delicto, y por ello ha incurrido en graues penas. Por ende que pedia y pidio à su merced del sobredicho, hiziesse entero cumplimiento de justicia, condenandole en las penas mas graues, puestas contra los tales delinquentes, y executandolas en la persona, y bienes, y pido justicia: y el oficio de su merced imploro, y juro en forma de derecho, que la dicha denunciaçion no hazia de malicia, &c. Testigos fulano, y fulano.

Et tunc oblat libello denuntiationis, vel per viam astus facta prædicta denuntiatione iudex inquit, quod detur sibi informatio, & statim producit vnus testis vel plures, & recepta summaria informatione, si iudex inuenierit denuntiatum culpabilem, vel aliquo indicio aduersus eum emerferint, præcipit eum citari, aliquando verbaliter, aliquando verò personaliter capi, secundum qualitatem negotij, & de-

linquentis: nam citatio denuntiati, vel inquisiti necessaria est, argumento text. in dist. cap. qualiter & quando, el. 2. & probatur in authentic. vt nulli iudicem, §. si vero quis, collat. 9. & tradit Soemus dict. capit. qualiter, nume. 735. & deinde confessionem ab eo sub iuramento recipit, & ita praxi obseruat, quando Speculator in tit. de inquisitione, §. viso igitur, super. 19. & 24. & Socinus dict. cap. qualiter & quando, el.

do el 2. dicant iudicem non posse hanc confessionem a denuntiato sumere, nisi præcedentibus sufficientibus inditijs ad torturam. Post modam copia denunciationis datur denuntiatio, qui debet litem contestari, secundum Speculatorem in d. §. viso igitur, nu. 6. & Socinum in dict. cap. qualiter, el 2. nume. 966. & deinde partes recipiuntur ad probationem, & fit publicatio testium, & publicatis attestationibus, index si voluerit, poterit de nouo alios testes examinare, secundum Doctores in cap. cum clamor, de testibus, & Bart. in l. 2. §. si publico, nume. 15. ff. de adulterijs, & postea concluditur ad diffinitiuam, vel ad torturam, & demique proceditur, sicuti quando per viam accusationis, vt infra dicemus, & sententia diffinitiva profertur.

Ex Cap. Tertio.

SUMMARIA.

- 1 Q Vando procedatur per viam accusationis, & quid sit accusare.
- 2 Quid sit accusatio?
- 3 Accusatio est res licita, & aliquando de precepto necessaria.
- 4 Tunc conscientia quis accusat omnes his de quibus hic.
- 5 Quo sensu accipiendi sint Matth. c. 6. & Paul. ad Rom. c. 12.
- 6 Accusatio in priuatis delictis non est necessaria de precepto: in publicis autem sic, vt hic.
- 7 Accusatio nec per viam actionis, nec per officium iudicis, sed per quoddam ius de per se competens pro exigenda vindicta expeditur.
- 8 Accusatio qui cooperat in priuatis, & cui in delictis publicis.
- 9 Intelligitur rex in cap. 1. de accus.
- 10 Quare aliqui prohibentur accusare.
- 11 Accusare prohibiti, suam vel suo

rum iniuriam, prosequentes admittuntur.

- 12 Consanguineus vsq; ad 4. gradum suorum iniuriam persequi dicitur de iure Regio.
- 13 Consanguineus vsque ad 6. gradum admittitur pro consanguineo de iure communi iuxta receptiorem sententiam.
- 14 Maritus inter suos connumeratur: & in accusando, seu remittendo præfertur filijs, & alijs coniunctis eius vxor.
- 15 Ille in accusatione præfertur, qui maiori dolore iudicium exacturus est: quod in muliere presumitur.
- 16 Inter dispares gradu proximior, ad accusandum admittitur.
- 17 Consanguineis pluribus concurrentibus in eodem gradu, omnes simul ad accusandum admittuntur.
- 18 Consanguineorum aliquo accusante qui post litem contestatam superuenerit non admittitur.
- 19 Accusatoribus pluribus extraneis ad accusandum concurrentibus, iudex maxis idoneum eligit.
- 20 Quod de accusandis criminibus dicitur etiam de illis remittendis dicendum est.
- 21 Clericus alijs prohibitis laicum accusare suam, vel sue Ecclesie iniuriam prosequendo eum accusare poterit, si pena sanguinis, non tamen infligenda.
- 22 Clericus ubi pena sanguinis infligenda venit laicum accusare potest eum protestatione, quod ad eam non deueniatur.
- 23 Protestatione prædicta non obstat, iur.

Quintæ partis Primi Tomi.

- se, iude: ad sanguinis pænâ procedit, nec ob id clericus irregularis efficitur.
- 24 Clericus propter prædictâ protestationem irregularitatis effugit, si etiâ certo sciat, iudicem mortem illaturum, & eam desideret.
- 25 Inquisitores iradescentes curiæ seculari hereticos, irregularitatem non incurrunt, in fidei favorem.
- 26 Accusatio duplex oritur ex quoque crimine.
- 27 Accusatio etiam duplex ex quolibet crimine, & iniuria priuata oritur.
- 28 Accusatio criminalis quid: & quid civilis.
- 29 Offensus quocunq; agat modo ad damna, & interesse agere poterit.
- 30 Offensus labore, & industria sua victum querebat, poterit agere ad operas quibus caruit, & cariturus suæ toto tempore curæ sue.
- 31 Offensus quomodo criminaliter, & civiliter eodem libello agere valeat.
- 32 Intellectus ad l. 1. C. quando actio civilis præiudicat criminali.
- 33 Crimina publica, aut priuata.
- 34 Crimina publica que dicantur.
- 35 Publicorum criminum accusatio cuiuslibet de populo competit.
- 36 Crimen in Deo, aut Principis offensam commissum publicum est.
- 37 Accusatio falsi cuiuscunq; instrumenti etiam non testamenti, publici iudicij est.
- 38 Crimina priuata que dicantur.
- 39 Crimina priuata ea sunt, que inter publica non connumerantur.
- 40 Accusatio priuati delicti illi cuius interest, competit.
- 41 Consequentia hæc non procedit semper, quilibet potest de tali crimine accusare, ergo crimen publicum est.
- 42 Accusare potest quilibet de populo pro illa pænâ, que sisco applicanda venit ex crimine priuato.
- 43 Accusatio suspecti tutoris cuiuslibet de populo competit.
- 44 Accusatio de suspecto tutore publici iudicij non est.
- 45 Crimen publicum tripliciter dicitur, & quando latissime.
- 46 Crimen quando late publicum dicitur.
- 47 Crimen quando stricte publicum sit.
- 48 Danatus de crimine publico stricte sumpto efficitur infamis.
- 49 Crimina que puniuntur ex aliqua Rebre incipienti, ad l. 1. & dicitur descendere, ex lege publicorum iudiciorum.
- 50 Crimen publicum esse vel priuatum magni effectus est, & cuius effectus sit.
- 51 Crimina omnia de iure canonico, publica sunt.
- 52 Per Inquisitionem iudicis saltem ad imponendam pænâ extraordinariam iam hodie pro quolibet crimine priuato procedi potest.
- 53 Delictorum materia iam statuta, & consuetudinibus immutata est: ut vix publica a priuatis discernantur.
- 54 Delicta leuia, grauiora, grauiora, & grauiissima esse.

- 54 Delicta leuia que dicantur.
 55 Delicta ex paruitate cause, & qualitate pene leuia indicantur.
 56 Delicta grauiora que dicantur.
 57 Delicta grauiora que.
 58 Delicta grauiissima que.
 59 Delicta vndeunque clauerint puniendā.
 60 Pena delictorum quare requiritur.
 61 Praxis preconiuntium, parā que à el ſea castigo, & à otros exemplo, &c. vnde orta.
 62 Delictorū publicatio, penaque eorum executio publice, & non ſolu factienda.
 63 Cauſa iuſta facit licitum recedere à iure communi.
 64 Iudex qui abſque iuſta cauſa ſecreto executionem iuſtitia facit in ſyndicatu tenetur.
 65 Delicta qualiter cognoſcantur eſſe leuia grauiora, &c. quod arbitrio iudicis relinquicur.
 66 Delicta qualia ſint, ex qualitate pene iudicanda.
 67 Philippum II. interrogaffe à ſuo Senatu quare delicta atrocia eſſe referre Iulius Clarus, & quid reſponſum.
 68 Delicta que grauiora, & que grauiſſima, aut atrociora ſecundum Iulium Clarum.
 69 Delicta quedam ordinaria, quedam extraordinaria, & que illa ſint.
 70 Delicta quedā nominata, & quedā innominata, & que illa ſint.
 71 Delicta quare innominata appellentur.

- 72 Delicta quedam capitalia, quedam non capitalia.
 73 Himo triplex caput habet.
 74 Crimen capitale quando dicatur.
 75 Crimen propter quod quis ciuitatem amittit, capitale dicitur.
 76 Crimen capitale dicitur tribus modis.
 77 Delicta quedā Eccleſiaſtica, quedam ſecularia, quedam miſta.
 78 Delicta merē Eccleſiaſtica, qua ſint.
 79 De crimine heretiſ Eccleſiaſticus iudex ſolus cognoſcit.
 80 De ſymonia ſolus Eccleſiaſticus iudex cognoſcit.
 81 Delicta merē ſecularia, qua dicantur.
 82 Crimina miſta, qua dicantur.
 83 Accuſatio cuiuslibet delicti triginta annis preſcribitur.
 84 Accuſatio adulteriij quinquennio preſcribitur.

Caput Tertium.

De modo procedendi per viam accuſationis.

- P**ER viam accuſationis proceditur in cauſis criminalibus, quando iudex ad inſtantiam alicuius accuſatoris procedit, eſt enim accuſare aliquē reum criminis in libello deſerre, vt in libellorū, 3. ff. de accuſat. & in de accuſatio eſt delatio criminis ad vindictam publicam in iudicio, legitima interueniente ſuſcriptione, & hanc diſtinctionem dicit receptionem Felin. in Rubrica, extra, de accuſationibus. Ex qua definitione inferitur, quod accuſatio eſt res litigiosa, & aliquando neceſſaria de precepto nam ſi delatio criminis ad publicam vindictam, quæ in cognitione criminum verſatur, licita eſt, ergo & accuſatio, quia ſi ſingulis prodeſſe bonum eſt, à fortiori bonum.

4 bonum tunc prodesse iniquis. Vnde tu-
ta conscientia poterit quis aliquem accusa-
re prosequendo famam, vel suorum iniu-
riam, dum tamen id faciat motus zeli in-
stitutis, omisso odio, rancore, & ira; & ani-
mo vilescenti remoto, iuxta text. & ibi
gloss. in capit. 6. h. qui per alios & p. quæ-
sitione 4. & gloss. capit. si quis constitutus,
p. distinctione, text. & ibi gloss. in capit. 2.
de homic. in 6. vbi dicitur, quod offensus
tenetur remittere rancorem, non vero sa-
tisfactionem, & ad amicum iniuriæ, & no-
tat Panor. in capit. 1. de iniurijs, l. non
tent. Ant. Aretin. & alij, in capit. accusasti,
& accusat. & in hunc sensum est accipien-
dum illud Matth. in capit. 6. & Pauli ad
Romanos capit. 12. non vos defendentes,
id est, non vos vindicantes fratres charissi-
mi sed dare locum ire. In priuatis vero de
lectis accusatio non est necessaria de præ-
cepto, & in eis intelligi potest, text. in l.
vnde, C. ut nemo inuicem agere, vel accu-
sare compellatur. Caterum in publicis cri-
minibus tendentibus in perniciem Rei-
pub. cuius proximum obiectum est bo-
num commune, quando probari possunt,
nec per aliam viam, quam per accusatio-
nem bono communi consuli potest, tunc
accusatio necessaria erit de præcepto, se-
cundum D. Thom. 2. 2. quæstione 68. ar-
ticulo 1. quem expliat Caiet. ibi & So-
to libr. 5. de iustitia & iure, quæstione 5.
articul. 1. Secundo infertur ex dicta defi-
nitione accusationem non expediri, nec
per viam actionis, nec per officium iudi-
cis, cum ad vindictam publicam intendat-
ur: sed iudicia publica, nec per actionem
ordinantur, nec quicquam simile habent
cum ceteris iudicijs, vt probatur in prin-
cip. Instit. de pub. iud. ergo nec per viam
actionis, nec per officium iudicis accusatio
expediatur. Vnde dicendum erit, quod ac-
cusatio est quoddam ius de per se, compe-
tens parti pro exigenda vindicta, secundum
Bald. in l. imperium, sectura 1. numer. 2. &
ibi las. nu. 17. ff. de iurisdic. omnium iu-
dic. & hanc sententiam defendit Anton.
Gom. in 3. tom. variarum, cap. 1. num. 30.
contra Bart. Alexand. & Aret. asserentes,
accusationem esse officium iudicis nobile
relidens in parte.

8 Accusatio vero in priuatis delictis com-
petit ei, cuius interest: in delictis autem
publicis competit cuiuslibet de populo, &
forensi dummodo aliqua lege prohibitus
non sit, vt probat text. in l. qui accusare,

& ibi Doctor ff. de accusat. & in cap. pro-
hibentur, 2. quæstione 1. & in l. 2. titulo 1.
part. 7. & in l. 1. titulo 2. o. libr. 4. fort. & pro-
batur in princip. Instit. de public. indic. &
in l. 1. 4. titulo 8. part. 7. tradunt Speculator
in titulo de accusatore, & item resellitur.
Gandinus in tractat. maleficiorum, 2. quæ-
sitione princip. & Anton. Gom. dicto cap. 1.
num. 28. & 31. Et hinc inquit text. in capi-
tulo 1. de accusat. quod accusator debet esse le-
gitimus, id est, qui aliqua lege non sit pro-
hibitus accusare, legitimus enim dicitur,
qui secundum leges est, vt in l. actus legi-
timi, 78. ff. de regul. iuris. & ratio est, quia
licet non est salutare Reipub. omnia ordi-
na accusando prosequi, vt in capit. om-
nia, 6. quæstio 1. ita non erit salutare ab om-
nibus accusis offem proponi, alioquin co-
tingere aliquando priuato odio, & calum-
nia innocentes iniqua accusatione fatiga-
ri: & aliquando nocentes poenam euade-
re prauiuatione, vel tergiversatione ac-
cusatoris, iuxta text. in cap. si quem poeni-
tuerit, 2. quæstio 4. Contingere etiam cri-
minis reum accusare criminis ofusum, contra
illud Lucae capit. 6. qui trabem gestat in
oculo, festucam de oculo fratris euenire non
potest, vt in capit. qui crimen, 6. quæstio 1.
1. ob idque in supradictis iuribus variz
personæ accensur ad accusando. Persona
tamen prohibetur legibus accusare, bene
admittitur ad accusandum prosequen-
do suam, vel suorum iniuriam, iuxta text.
in l. hitamen omnes, ff. de accusat. & in l.
non prohibetur, & in l. non ignorat. &
l. si crimen, & l. de crimine, C. qui accusare
non possunt, & in l. 2. titulo 1. part. 7. Et
suorum iniuriam prosequi dicitur de iure
Regio consanguineus vsque ad quartum
gradum, vt probatur in l. 2. & in l. 2. 6. titu-
lo 1. part. 7. De iure vero communi sunt
variz opiniones in isto articulo: nam
gloss. 1. in l. si scemio, C. ad Senatus con-
sult. Turpil. recepta ibi à Bartol. Angel.
Fulgos. & Saliceto, tenet quod consangui-
neus vsque ad septimum gradum admittit-
tur ad accusandum pro consanguineo
tamen vera, & magis recepta opinio de
iure communi est, quod consanguineus ad-
mittatur pro consanguineo vsque ad sex-
tum gradum, vt probatur in l. 4. ff. de tes-
tament. iuncta l. Turpiconstitut. §. quin-
to gradu, & §. sexto gradu, ff. de gradibus,
vbi dicitur quod nemo cogitur testifica-
ri contra consanguineum vsque ad sex-
tum gradum, sed suorum iniuriam dicitur pro-

tur prosequi qui inuitos non cogitur dicere testimonium in causa criminali, iuxta tex. in l. 2. ff. de accusat. ergo de iure communi suorum iniuriam dicitur prosequi consanguineus, usque ad sextum gradum. Et hanc opinionem cum pluribus defendit Boerius in decisionibus, l. 1. part. de cisione 220. Aymon Craueta consil. 230. 2. part. consil. & Folerius in pract. criminali 2. part. 2. partis, pag. 150. & Ant. Gomez 3. tomo Variarum cap. 10. numer. 34. Placita vero in epitomede delict. cap. 39. numer. 11. resoluit, de iure communi frequentiore opinionem esse, usque ad decimum gradum consanguineis competere ius accusandi, & remittendi necem defuncti. Quibus adde maritum connumerari inter suos, de cuius morte vxor poterit accusare, quinimo in accusando & remittendo delictum praefenda est filijs & reliquis consanguineis mariti: nam cum sit vna caro reputatur magis coniuncta persona, vt probatur in capit. gaudemus, §. quia vero, de diuoritijs, & in l. 14. tit. 8. part. 7. & tradit Anton. Gom. in dict. 3. tomo. cap. 1. numer. 32. & in cap. 3. numer. 66. & Dominus Antonius à Padilla, l. transigere, numer. 57. C. de transactio. & Placita in epitomede delict. capit. 40. numer. 2. & Iulius Clarus lib. 5. seften. §. si. q. 14. n. 8. Praesertim quia in accusatione praefertur ille, quem scimus maiorem dolore iudicium exadurum, argumento tex. in l. 2. ff. ad l. Iuliam, de adulterio quod in muliere praesumitur à communiter accidentibus, licet Albericus in l. penult. §. si. n. 7. ff. si. naut. caut. firmet contrarium esse praesumendum.

Sed si plures consanguinei dispares in gradu concurrerint ad accusandum aliquem prosequendo iniuriam sui consanguinei, tunc proximior consanguineus admittendus & praefendus erit, argumento tex. in l. si plures, ff. de accusationibus, & probat expressè tex. in l. 2. §. simul, ff. ad l. Iuliam, de adulterijs, & ibi notat Bart. & alij: si vero consanguinei sunt in eodem gradu, & simul concurrerint omnes, simul erunt admittendi, iuxta tex. in l. 3. §. si ad plures, ff. de fidei pulcho violato, vbi firmant glos. Bartol. & Ang. & communiter omnes. Si tamen vnus ex eis prius accusauit, & post litem contestatam alius superuenerit, etiam in eodem gradu, admitti non debet, secundum Salicetum in l. qui de crimine

C. de accusat. oppositione §. 7. At vero si plures extranei concurrant ad accusandum delictum publicum, non erunt omnes admittendi, sed index eligit magis idoneum, iuxta tex. in dict. l. si plures, & in l. si vero, §. haec autem, ff. de his qui deiecerunt, vel effudit. Et idem us observandum erit circa remissionem delicti faciendam: nam proximior erit praefendus, & si omnes in eodem gradu fuerint ab omnibus remissio erit facienda, secundum Anton. Gom. 3. tomo. capit. 1. n. ff. in fi. Ex supradictis etiam inferitur quod licet clericus prohibitus sit accusare laicum coram iudici seculari de delicto publico, vt probatur in capit. sacerdotum, 2. quæst. 7. tamen si prosequatur propriam iniuriam, vel ecclesie suæ, bene poterit laicum coram iudice seculari accusare si ex tali delicto poena sanguinis imponenda non veniat, vt probatur in c. cum sit generale de foro comp. si vero poena sanguinis ex tali delicto infligenda venerit: bene poterit clericus laicum accusare coram seculari cum protestatione, quod index ob suam accusationem ad poenam mortis mutilationis membri, vel sanguinis non procedat: & praedicta protestatione non obstante, index iussuere poterit poenam mortis, mutilationis membri vel sanguinis. Nec ob id clericus irregularis efficietur, vt probatur in cap. 2. de homicid. in 6. notat Panorm. in capitulum cum P. Miconela, nu. 8. de accusat. quam irregularitatem clericus ex praedicta protestatione effugit, etiam si animo deideret, vel certo sciat, indicem illaturum esse mortem accusato etiam iniussu secundum glos. verbo, Iussit, in dict. cap. 2. & edmuniter omnes ex Covarr. in Clement. furiosus, 2. p. §. 5. numer. 1. cum duobus sequentibus, quia text. in dict. capit. 2. tantum igitur de protestatione expressa, de animo vero nihil dicit, & hinc dicitur, quod ob praedictam protestationem inquisitores haereticæ prauitatis tradentes curiae seculari haereticos, effugiunt irregularitatem, quia rogant iudices seculares, vt non afficiant damnatos morte, vel mutilatione, iuxta tex. capit. nouimus, de verborum significatione, & in l. 60. tit. 6. part. 1. & affirmat Covarr. ubi supra numer. 6. Verum enim vero exigimus, inquisitores non euadere irregularitatem ob dictam protestationem: nam si hoc esset verum, sequeretur

tur, quod non effugerent irregularitatem, quando pro hæreticis damnatis non rogarent, vt puta quando tradunt hæreticos relapsos, pro quibus non rogant, vt probatur in cap. ad abolendam, capit. excommunicamus, §. damnati, extra, de hæreticis, & in capitul. super eod. de hæret. in sexto, & tradit Simancas in lib. de Institut. catholic. capitul. de iudicibus secularibus: sed tunc non incurrunt irregularitatem, ergo non illam euadunt ob dictam potestatem. Quam obrem verius erit dicere, inquisitores tradentes ruzia seculari hæreticos irregularitatem non incurrere, quia hoc specialiter fuit indultum in fidei fauorem, secundum Archidia. in summa 23. quæst. 8. in fine, & summam Alesaniam 2. part. lib. 6. tit. 14. artic. 3. in fin.

26. Aduerte, quod ex quocunque crimine duplex accusatio oritur, vna criminalis ad vindictam Reipub. & altera civilis in factum ad interesse, vel damnum parti applicandum, vt probat text. in l. qui nomine, ff. ad l. Cornel. de fals. & ibi Bartol. & omnes, & notat glossa l. defuncto, ff. de public. iudic. & ibi Bartol. & resoluit Anton. Gom. 3. tomo cap. 3. num. 37. Et pari modo ex quolibet crimine & iniuria priuata oritur duplex accusatio, criminalis, & civilis, vt probatur in l. prætor dixit, §. posse, ff. de iniurijs; & in §. in summa, Instit. de iniurijs, & in l. 2. titulo 9. part. 7. Criminalis accusatio dicitur, quod passus iniuriam accusat delinquentem ad poenam criminalem: civilis verò est, quando agit ad poenam pecuniariam sibi applicandam, in qua æstimat offensam & iniuriam illatam sibi. Et hinc constat, offensum agere posse criminaliter vel civiliter, & quorunque modo intendit agere poterit ad damna expensas, & interesse pro iniuria eidem illata, & ad omnes sumptus, quos in causa fecit, & ad omne lucrum quod lucrari poterat, si talis iniuria non fuisset sibi illata; vt probatur in dicta l. qui nomine, & in litem apud Labeonem, §. si quis seruo, ff. de iniurijs, & in l. qui seruum, ff. de actio. & obligatio. & ibi glossa firmat etiam gloss. & Doctores communiter in cap. 1. de iniurijs. Vnde si offensus erat officialis & persona quæ suo labore, & industria acquirerebatur victum; & reliqua necessaria poterit agere ad opera, quibus caruit dum esset infirmus, & ad eas quibus cariturus esset toto tempore vite suæ;

si remansit claudus vel debilitatus; ita quod laborare non posset, vt probat text. in l. fin. ff. de his, qui deieci. vel effund. & in Lex hac lege, ff. si quadrupes pauperiem fecisse dicatur, & in §. ob hominem. Instit. de obligatio. quæ ex quasi delict. nasc.

31. Quo fit, offensum posse simul in eodem libello agere criminaliter & civiliter, si civilem intendet incidenter, implorando officium iudicis pro interesse & damnis, argumento text. in l. interdum, 2. §. qui suum, ff. de furtis, quem text. notat ibi Bartol. & omnes, & ad hanc conclusionem not. Angel. in dicta l. apud Labeonem, §. si quis seruo, ff. de iniurijs, & Bald. in l. Dominum, C. de iniurijs, & Meranta de ordine iudiciorum, 4. par. distinctione 1. numero 10. & ita in praxi quotidie obseruatur. Nec obstat text. in l. 1. C. quando actio civilis præiudicat criminali, ubi dicitur quod vtraque actio civilis & criminalis, non potest simul intentari, quia vna est præiudicialis ad aliam, per quem text. ita firmant Bartol. in l. 2. §. hoc edito, ff. de vi bonorum rapti: & Aggidius Bosius in practica criminali, titulo de confessione, numero 11. Nam respondeo quod dicta l. loquitur & intelligitur quando vtraque accusatio principaliter simul in eodem libello intentaretur, quod fieri non potest, iuxta text. in l. interdum, ff. de publicis iudic. qui semper ad hoc allegatur, secundum Iulium Clarum, lib. 5. receptarum, §. final. quæstione 1. numero 1. tamen incidenter implorando officium iudicis, civilis potest intentari in libello accusationis criminalis, vt supra diximus, & resoluit cum communi Iulius Clarus in dicto lib. 5. §. final. quæstione 2. numero 2. quem ad istum articulum omnino vide. Ex quibus constat libellum accusationis tripliciter concipi posse; vel criminaliter tantum, vel civiliter, vel criminaliter & civiliter simul.

33. Aduerte insuper, quod crimina quædam sunt publica, quædam verò priuata, vt constat ex tit. ff. de publicis iudicijs in dicto titulo, ff. de priuatis delictis. Publica enim sunt, quæ ex lege publicorum iudiciorum descendunt, vt puta crimen læsæ maiestatis, adulterij, homicidij, parricidij, peculatorij, falsi testamenti, vis publicæ, vel priuæ, ambitus repetendarum;annonæ; quorum momentum l. 1. & ibi gloss. ff. de publicis iudicijs

& dicitur publica, quia cuilibet de populo eorum accusatio competit, ut in
 35 principio Institut. de publicis. ind. & firman-
 tur Doctores communiter, ex Socino in
 capit. v. c. i. n. 40. de accusat. Anto.
 Gom. 3. tomo Variarum, cap. 1. post nu-
 merum primum, & Iulio Claro libr. 5. re-
 ceptarum sententiarum, §. 1. n. 1. qui
 numero 2. cum duobus sequentibus re-
 soluit eum communi Doctorum, crimen
 36 commissum in offensam Dei, & in offen-
 sam Principis publicum esse, eiusque
 accusationem permissam esse cuilibet de
 37 populo, & similiter accusationem falsi
 alterius instrumenti, quam testamenti,
 etiam esse publici iudicii, cuilibet de po-
 pulo competere, ex gloss. & Bartol. nu-
 mero 2. in dicta l. 1. de publicis iudicijs,
 & Angel. in §. item lex Cornelia, ante
 numerum primum. Institut. de publicis
 iudicijs, & Rubr. consilio 12. numero 7.
 Et hanc resolutionem deductam ex prin-
 cipio Institut. de publicis iudicijs, defendit
 Ioannes Robertus libr. sententiarum,
 capit. 10. ab impugnatione Duareni libr.
 2. disputat. capit. 36. Odorani de ver-
 bis iuris, verbo, Iudicia, & Brissonij, ver-
 bo, Publica, de verborum significatione,
 & aliorum. Cui resolutioni obstat vide-
 bantur ea, quae infra in isto capit. adijcimus
 à numero 41. sed eis erit satisfaciendum
 per ea, quae in eodem capit. diximus nu-
 38 mero 44. Priuata verò delicta dicuntur si-
 cuti crimen furti, iniuriam, arborum fur-
 tim cessum, abigatus, bonorum rapto-
 rum, & alia huiusmodi, de quibus in libro
 47. digestorum à titulo de priuatis delictis
 Et denique priuata dici possunt illa om-
 39 nia, quae non connumerantur inter pu-
 blica delicta, & ideo priuata dicuntur;
 quia eorum accusatio regulariter non
 competit nisi illi, cuius interest, pro sua
 iniuria, non pro aliena, ut in l. 3. ff. de
 40 priuatis delictis, & in l. 3. §. si is, ff. de sepulchro violato, & notant gloss. & Do-
 ctiores in l. fin. ff. de priuatis delictis, & re-
 soluit Doctores communiter, ex Socino
 no, vbi supra, numero 41. & Anton. Gom.
 in dicto capitulo 1. n. 1. & Iulio
 41 Claro, vbi supra, numer. 5. Cicca quam ta-
 men resolutionem oportet considerare;
 quod non semper est necessaria conse-
 quentia, quod quilibet potest accusare de
 tali crimine, ergo crimen publicum est
 nam de crimine priuato, propter quod va-

nit imponenda poena pecuniaria appli-
 canda fisco, quilibet de populo acculare
 42 potest pro illa poena, & tamen crimen
 publicum non dicitur, ut notat gloss.
 singularis in Rubrica, ff. de popularibus
 actionibus, & ibidem ibi tenet Bartol. ad
 hoc allegans text. in l. qui sepulchra, C.
 de sepulchro violato, & in l. 1. ibi: Vel
 ab accusatione recessum, ff. de iure fisci,
 iuncta l. secunda, §. fin. ff. de priuatis deli-
 ctis, & facit text. in dicta l. 1. ff. de iure
 fisci, ibi, dum dicit, rem litigiosam ven-
 undari, iuncta l. fin. C. de litigiosis, &
 ibi idem sentit gloss. & tenet Bartol. &
 Bald. Præterea accusatio suspecti tutoris
 cuilibet de populo competit, etiam si agatur
 ad purgationem, vel remotionem, ut in
 l. prima, §. consequens, & §. fin. ff. de
 suspectis tutoribus, & in §. consequens,
 Institut. eodem titulo, quae iura distincte
 loquuntur, & sic indistincte intelligi de-
 43 bent, ut in l. ut precio, ff. de public. ia-
 rem acto, & in cap. si Romanorum, 19. di-
 stinctione, & tamen indicium accusatio-
 nis de suspecto tutore publicum non est,
 ut tenet Bartol. in dicta l. 1. ff. de publicis
 iudic. cuius opinionem sequitur Socinus
 vbi supra, numero 43. dicens eam melio-
 rem esse, quamvis gloss. & Angel. in dict.
 l. 1. oppositam tenent. Quamobrem Bartol.
 44 in dicta l. 1. numer. 7. inquit, quod cri-
 men publicum tribus modis dici potest,
 primo modo latissime, & eo ipso, quod
 publica utilitas intenditur, ne delicta re-
 maneant impunita, ut in l. ita vulneratus,
 ff. ad legem Aquiliam, nempe, vt corpora-
 45 liter quis puniatur, vel poena fisco ap-
 plicetur, licet aliis accusatio de tali cri-
 mine cuilibet non competat, ut si talis
 crimen priuatum sit, & hoc modo su-
 mitur in l. quod Senator, & in l. prator,
 §. si dicantur, ff. de iniurijs, & in l. locato,
 §. quod illicitè, ff. de publicanis, vbi cri-
 46 men iniuriarum, quod priuatum est, di-
 citur publicum, intelligi debet in latissima
 significatione: nec obstat huic resolutioni
 text. in l. secunda, §. deinde Cornelius,
 ff. de orig. iur. vbi inter alia crimina publica
 connumeratur crimen iniuriarum: nam
 respondeo, quod illud, quod ibi dicitur
 de iniurijs, deest in pandectis. Florenti-
 47 nis secundum notulam positam super il-
 lo text. Et illo modo potest etiam intelli-
 gi gloss. fin. in cap. 1. de collusione deteg-
 48 da, quatenus tenet de iure canonico om-
 nia crimina publica dici. Secundo modo
 crimen

- 45 crimen publicum dicitur iuxta eo ipso, quod accusatio cuilibet competit civiliter tamen, ut in l. cum qui, §. in popularibus, ff. de iure iurandi l. 2. & 2. ff. de popularibus adio. & in l. h. ff. de termino moto, & hoc etiam modo sumitur in dicta l. 1. §. consequens, ff. de suspectis tutoribus, cum similibus, & in dicta l. quod senatus, in principio. Tertio modo crimen publicum strictè sumitur: & hoc modo sumitur in l. 2. & toto titulo, ff. de publicis iudic. ad effectum, ut damnatus de eo statim infamis efficiatur, ut in l. penultima, §. ad crimen, & in l. infamem, ff. de publicis iudic. & tunc illud solum dicitur crimen publicum, quod expresse de iure cantum est, quod publicum sit. Et hinc Angel. in dicta l. 1. inquit, quod omnia crimine, quæ ponuntur per ea, quæ habentur in aliqua rubrica incipienti, Ad legem, &c. ut putat ad l. Iuliam Maiestatis, ad l. Iuliam, de adulterijs, & ad l. Iuliam, de fiscijs, & de sic alijs, talia dicuntur descendere, ex l. publicorum iudiciorum: quod apparet dicit ex dicta l. 1. ff. de public. iudic. rectè intellecta, & in illis, inquit, quod non est necesse, quod sint publica. Et est magni effectus, an crimen sit publicum, vel priuatum: nam damnatus de crimine publico regulariter infamis efficiatur, non ita condemnatus de priuato, ut in dicta l. infamem: rursus in crimine priuato fortimodo admittitur ad accusandum alie, cuius interest. In publico verò quis libet de populo, ut supra diximus. Quæ omnia procedunt de iure ciuili, ceterum de iure canonico omnia crimina publica dicuntur, secundum glossam in cap. infames, verbo, Eures, §. quæstione 2. & ita canonista teneret firmat Bald. in rubrica, C. qui accusare non possunt, numero 10. in fine, & Anthaniam in cap. statuimus, post numerum 19. de maledictis. Et hinc practica Milci, folio 147. numero 32. inquit, quod hodie titulus de priuatis delictis non est in vsu. Ex quo inserit Iulius Clarus, ubi supra, numero sexto, pro quolibet crimine priuato posse procedi etiam ex iudicis officio, & sic per inquisitionem, saltem ad imponendam poenam extraordinariam: & tandem ibi resoluit, quod materia delictorum in tantum est hodie immutata à statutis, & consuetudinibus locorū, quod vix distinguui possit publica crimina à priuatis, & quod tutius esset adherere statuto, vel consuetudini illius loci, in quo fuit crimen commissum, & secundum illa declarare, quæ sint publica, & priuata delicta.
- 53 Aduerte rursus, quod delictorum quædam sunt leuia, quædam grania, quædam grauiora, & quædam grauissima, ut docet Bartolus in l. leuia, ff. de accusatiombus, & Bald. in consilio 412. lib. 4. Leuia enim dicuntur in quibus non interuenit dolus, aut damnum iniuria datum, secundum Bartolum in dicta l. leuia, quia ex prauitate causæ, & qualitate poenæ, leuia iudicantur, secundum Bald. in dicto consilio 412. numero 1. Ceterum in repetitione legis obseruare, C. quorum appellationes non recipiantur, numer. 104. & Paridem de Patro in tractatu syndicati, fol. 73. verbo, Iudex, numero 28. & facit text. in cap. Felicitis, §. ceterum, ibi, quia dignum est propter enormitatem culpæ, de poenis, libro 6. & text. in l. 20. tit. 9. part. 7. Grauius dicuntur crimina priuata, quæ dolum requirunt, & magnum afferunt nocumentum, ut in l. respiciendum, §. furta, ff. de poenis, & in l. auxilium, §. in delictis, ff. de minoribus, tradit Bald. in dicto consilio 412. & Florianus in l. liber homo, numero 7. ff. ad l. Aquiliam. Grauiora nuncupantur, quæ ex animo proueniunt, siue publica, siue priuata sint, ut in dicta l. auxilium, §. in delictis, & ibi gloss. verbo, Atrocioribus, & in l. 1. §. si quis, & ibi gloss. verbo, Atrociora, ff. de suspectis tutoribus, & in l. 20. titulo 9. part. 7. & tradit Ang. in §. atrocior, numero 1. Institut. de iniurijs. Grauiissima verò sunt crimina publica, pro quibus imponitur poena mortis, secundum Florianum, ubi supra, quia impunita remanere non debent, ut in l. ita vulneratus, §. si quis absurdus, ff. ad l. Aquiliam, & in l. longius, §. 2. ff. de iudicijs, & in l. per omnes, C. de defensoribus ciuitatum. Et ita vndeque claruerit, puniri debent, ut in cap. in Ecclesia, 13. quæstione 3. & hinc Cicero, lib. 1. officiorum, inquit, nescio an satis se eum poenitere iniuriæ, ut ceteri sint ad iniurias tardiores, & ut ipse non possit hæc tale crimen committat, & Vlpianus in l. si quis fugitiuus, & ibi gloss. ff. de delictis editio ob idque poena requiritur, ut sit in delinquentis supplicium, & in aliorum terrorem, & exemplum, ut metus poenæ à similibus delictis arceantur. Et

61. Est hinc facta orta praxis, quæ in istis Regnis obseruatur à præconizantibus, nempe. Para que à se caſſigo, y à otros ex-
62. plo, &c. Ideoque diu, & non noctu, & per publicas vias executio, & publicatio delicti fieri debet, causa iusta non existente, quæ impedire possit executionem iustitiz. Nam ob prædictam causam licitum est à iure communi recedere, secundum
63. Cagnolum in repetitione proemij, ff. numer. 98. & in repetitione l. 2. numer. 7. ff. de origine iuris, & in l. quæ propter necessitatem, numer. 197. ff. de regulis iuris, & Tiraquellum libro 1. de utroque retracto, §. 26. numer. 18. & cessante iuxta causam executionis iustitiz publicæ fieri debet, alioquin iudex in syndicato tenebitur, ut in laut facta, §. 6. nonnunquam, ff. de poen. nis, & in l. 7. tit. 17. part. 1. & in l. 1. tit. 31. part. 7. & ibi Gregor. Lup. verbo, El pregonero, & Didac. Perez in l. 1. tit. 2. lib. 1. Ordinament. in glos. 1. versicul. In-
64. fertur etiam. Sed in isto articulo qualiter cognoscere debeant delicta, an sint leuia, grania, grauiora, & grauissima, certa regula tradit non potest: & ita nonnulli Doct. dicunt, hoc relinquendum esse arbitrio iudicis: & hanc opinionem refert Bernardus Diaz in sua practica criminali canonica, capit. 11. & testatur communem Akrasium in capit. cum non ab homine, post numerum 18. de iudicijs, quem refert Villalobos in sua collecta communium opinionum in litera D. numer. 56. Alij verò dicunt, quòd ex qualitate poenæ, quæ pro delicto imponitur cognoscitur quantitas delicti, ita tanto grauius delictum iudicari debet, quanto grauior poena pro eo imposita reperitur, & hanc opinionem tenet Bartol. in dicta l. lenia, in principio, & dicit communem Socinum in consilio 157. numero 5. libro 2. de quo est videndum consilium Barbatæ 48. libro 2. & Decij consil. 65. In quo articulo refert Iulius Clarus, lib. 7. receptarum sententiarum, §. 1. numer. 9. lenissimum, & inuicissimum Regem nostrum Philippum
65. Secundum à supremo Senatu interrogasse, quæ essent delicta atrociora: cui Senatus respondit, sibi videri atrociora delicta esse frequentia, rebellionis, læse Maiestatis, homicidij ex proposito commissi, falsæ monetæ, tertij homicidij, scilicet, commissi ab eo, qui alia duo commiserat, etiam si pro eis condemnatus non fuisset, vulneris illati proditori cum sclopo rotato, etiam si

- mors sequuta non fuerit, tertij tonsationis, seu diminutionis monetarum, raptus virginis honestis parentibus ortæ, etiam si copula sequuta non fuerit, vsus venereus cum sacra Virgine in habitu intra monasterium degente, Sodomitæ famosorum latronum in vijs gressatio, & falsificatio sigilli Principi, aut Senatus. Quod responsum Senatus placuisse Regi uoluit, testatur Iulius Clarus: quamuis ipse opponatur aliter dictum esse, nempe quòd omnia delicta pro quibus à lege, vel statu to imponitur simpliciter poena mortis naturalis, vel ciuilis, nempe trirremium pet petuò, & talis poena in vsu est, ut à iudicibus imponatur, & exequatur, talia enim delicta dicuntur grauiora, & atrociora: atrociora autem, siue atrocissima existimat, esse pro quibus à lege, vel statuto imponitur poena grauior, quam simplicis mortis, in ipso genere mortis, ut puta quia lex, vel statutum uult pro talibus delictis reos in sui culeo, vel igne comburi, vel in frustra scindi, vel rotæ inferi, vel ad caudam æqui trahi, vel huiusmodi, ut in crimine hæresis, patricidij, assassinij, latrocinij ad viam publicam, sodomiz, incendarij, falsæ monetæ, vel quando lex addit alias qualitates, ultra poenam mortis, ut quando extendit poenam etiam in filios, ut in crimine læsæ Maiestatis, vel concedit aliqua specialia aduersus delinquentes, ut in crimine raptus virginum, & honestarum mulierum, quæ opinio Iulij Clari in effectu reincident in opinionem Bartol. superius relatum in dicta lege leuia, quam diximus communem esse, ex Socino in dicto consil. 157. cum Barbat. & Decio ubi supra.
66. Aduerte præterea, delictorum quorundam esse ordinaria, quibus lex statuit certam poenam, ut in crimine adulterij, & alijs, de quibus in l. 1. ff. de publicis iudic. quorundam verò extraordinaria, quibus certa poena à lege non est statuta, sed arbitrio iudicis puniuntur, ut crimen iniuriarum, stellionatus, & similia, ut in lege hodie ff. de poenis, tradit Bartol. in l. 1. §. 1. ff. de fractoribus, & expilatoribus. Iason in l. non dubium, nu. 6. C. de legibus, & Panor. in cap. ex literis, col. 4. de constitutionibus.
67. Aduerte etiam, quòd delictorum quorundam sunt nominata, quorundam innominata: nominata sunt, quæ à lege habent peculiare nomen iuris, ut furtum, adulterium, & similia: innominata vo-

ro dicuntur, quibus lex non imposuit spec-
tificum nomen iuris, sed tantum facti, ut
est verberare, percutere, ingredi domum
alienam, & similia: quæ quandoque sine
maleficio fieri possunt, quandoque cum
maleficio, ob idque innuminata dicuntur
secundum Bartolum in l. nunquam plura,
nom. 4. ff. de priuatis delictis, communi-
ter receptum, ex Blanco in practica crimi-
nali, fol. 72. nu. 111.

72 l. Aduerte deinde, quod delictorum, quæ-
dam sunt capitalia, quædam non capitalia:
hæc & ad cognoscendum, quæ sint capitalia:
hæc, & quæ non capitalia oportet attende-
re doctrinam Bal. in l. reos, numer. 2. C. de
accusatio. asserentis hominem habere tri-
plex caput, primum naturale, secundum
ciuile, nempe, quando quis amittit liberta-
tem, & tertium caput, est, quando amittit
ciuitatem, & quando committitur cri-
men propter quod caput naturale veniret
abscindendum, tale crimen capitale dicitur.

73 Similiter, quando quis committeret
crimen propter quod amitteret libertatem,
& seruus poenæ efficeretur, quia damna-
tus esset in metallum, tunc etiam tale cri-
men capitale dicitur, quia seruus reputatur
mortuus, ut in l. interdici, ff. de conditio-
nibus, & demonstrationibus, & in l. quod
atinet, & in l. seruitutem, ff. de regulis iu-
ris.

74 Itæ, quando quis committeret crimen
propter quod amitteret tertium caput, scilicet
ciuitatem, tale crimen etiam capitale
dicitur, ita eleganter docet Anania in cap.
qualiter, §. ad corrigendos, num. 17. de ac-
cusationibus, & quod crimen capitale præ-
dictis tribus modis datur, probat tex. in l.
a. ff. de poen. & in l. 2. ff. de public. iudic.
& in §. cum autem, instit. quib. modis ius
patris potestatis soluitur, & tradit l. as. in l.
Titia, num. 3. ff. de verb.

75 Aduerte denique, quod delictorum, quæ-
dam sunt merè Ecclesiastica, quædam me-
re secularia, & quædam mixta. Mere Ec-
clesiastica sunt, quorum cognitio ad so-
los iudices Ecclesiæ spectat, nec ius
dix hæc de eis potest se intromittere,
etiam si commissi sint à laicis, ut est crimen
hæresis, de quo solus Ecclesiasticus cognos-
cere potest, ut cum communi resoluit Af-
ciat. in cap. 1. num. 65. de officio ordinarij,
& Iulius Clarus lib. 3. receptarum, §. hæ-
resis, num. 4. Similiter crimen simoniacæ, de
quo solus Ecclesiasticus cognoscit, ut tenet
gloss. fin. in cap. cum sit generale, de fo-
ro competenti, & communiter Docto-

res, ex Annania in cap. 1. num. 9. de simo-
niæ, & Iulio Claro in dicto lib. 3. §. simo-
niæ, numero 7. & similiter reliquis criminibus
à personis Ecclesiasticis commissis, mere
secularia dicuntur, de quibus, si à laicis co-
mittantur, soli seculares iudices cognos-
cunt, ut est homicidium, furum, & similia.
Crimina mixta sunt, de quibus, si à laicis
committantur, uterque iudex Ecclesiasticus,
& secularis cognoscit, prout crimen
adulterij, concubinatus, sodomitæ, vsura-
rum, sacrilegij, ut resoluit Iulius Clarus ubi
sup. §. fin. quæst. 37. & Doctores in cap. cum
sit generale, de foro competent. & nos late in
2. tomo, secundo præfudio infra.

83 Aduerte ultimo, quod accusatio cuius-
libet delicti regulariter præscribitur spa-
tio viginti annorum, nisi contrarium ali-
qua lege dispositum reperiat, iuxta tex-
tum in l. quærela, C. ad l. Cornelium, de falsi-
fis, & in l. 1. tit. 7. par. 7. tradunt Doctores
communiter, ex Iulio Claro, lib. 5. recepta-
rarum, §. fin. quæst. 1. num. 1. qui omnino in
istio art.ulo erit videndus, in aliquibus ta-
men casibus accusatio criminalis minori
tempore præscribitur, ut puta accu-
satio adulterij, quæ quinquennium præscri-
bitur, iuxta tex. in l. quinquennium, ff. ad l.
Iuliam, de adulterij, & in l. 4. tit. 17. par. 7.
& ibi Greg. Lup. in gloss. magnatios plu-
res etiam casus congerit g. o. in d. l. quærela,
& glo. in l. fin. ff. ad legem Pompeiam, de
parricidijs, & est videndus Decius in cap.
licet causam, nu. 3. de probationibus.

Ex §. Primo.

SVM MARIA.

1 Iudex, ut cunque super delicto
procedat, prius sibi constare de-
bet delictum commissum esse.

2 Praxis, & stylus procedendi ex
mero iudicis officio, quando dicitur
aliquod delictum commissum
esse.

3 Delictum si commissum esse, ut
verificetur, sufficiunt fama, vel
testes minus idonei.

4 Delictum si cõstet commissum, pro-
ceditur.

et dicitur ad inquisitionem delinquentis
summarie confessione prius ad
offensum sumpta. ubi non est

3º Ordo quem iudex & tabellio obser-
uabunt in examinatione testium

ni super aliquo delicto. huiusmodi

8º Verba testificantis non immutanda

7º Testis interrogari debet, ut ut facit
le intelligi possit quod fuerit aggressor

8º Testis interrogetur coram quibus de
licto commissum fuerit, & alia
de quibus infra.

9º Iudex non debet testem extra coram

10º Accusari innocentes periclitari so-
lent, & testis in summaria male exa-

minatus.

omni huiusmodi

6º Primus. De stylo fulminandi

processum per viam accusat

et huiusmodi

VOTIES Index in
aliquo delicto procedere
voluerit, siue per viam
inquisitionis, siue denū-
tiationis, siue accusatio-
nis, in primis & ante
omnia curare debet, ut

de delicto constet: nunquā enim iudex ad
absque actum procedere debet, nisi prius
illi constet, delictum fuisse commissum
per famam, aut alias coniecturas, ut pro-
bat in l. 1. §. item illud, ff. ad Sillaniamum,
& in l. necessarius, §. 1. eo dem titulo, & in
l. de Negatus, §. si, ff. ad A. quid, & in
l. 6. §. si quis vitio, ff. de quaestionibus, &
in l. 1. C. ubi causa fiscalis. Docet Bart. in
dico. §. item illud, & huiusmodi in practica
criminali in principio, Cassianus in con-
suetudinibus Burgundie, rubrica 1. ver-
bo, Archidiaconi §. 1. num. 4. Bosius in
practica criminali, tit. de delicto, numer. 1.
& 2. & in ut de tortura accusatoris, num-
5. & Silius Christus lib. 5. receptarum, §. 5.
9. 4. præcedens præxim observandam,
quod quæritur de delicto facti

transmisi, & de delicto facti permanent 3

2º Item Apud nos tamen per quædam magis ap-
quæritur est, quod quando index a prin-
cipio procedat ex merito eius officio, quod
quod non dicitur eius nuntium peruenit aliquod
fuisse delictum commissum, nempe hoc
delictum fuisse commissum, statim addat
tabellioni, quod in capite processus scribat
per viam actus, in eius nuntiū impetuisse ita
le delictum fuisse commissum, statim loco
omittat, & quod ad eundem veniat, et de
testificationem administrandam vult inquirere
& informationem fūmere de prædicto
delicto, & tunc personaliter cum tabellione
aliter. debet ad videndum, & verifican-
dum hominem fuisse mortuum, vel fuisse
commissum: & si offensus solimodo vulne-
ratus fuerit, ad videndum vulnera, in qua par-
te corporis sint, quæ omnia in actis redi-
giscere debet. Et si index impeditus
fuerit multitudine negotiorum, vel alia
causa mittere debet officialem, cum ta-
bellione, ad prædicta verificanda, & hinc
præxim observari testatur Anton. Goma-
zono. Variarum, cap. 9. numero 1. ad
quam verificationem L. cicodam sufficiunt
fama, vel alia coniectura, & testes minus
idonei, secundum Bosium in practica cri-
minali, tit. de delicto, num. 1. & Fokrium
in practica criminali 2. parit. capiet informa-
tionem, num. 3. Et postquam de delicto
commissum constet, iudex diligenter debe-
bit procedere ad inquisitionem delinque-
tis, per summarum informationem, & tes-
tium depositionem, recipiendo prius
confessionem ipsius offensi vulnerati, ad
se instruendum; in qua informatione ca-
pienda, iudex & tabellio sequentem or-
dinem observabunt, nempe, quod genera-
liter & simpliciter interrogat testem,
qualiter rixa illa, vel illud delictum fue-
rit commissum, & quod de eo sciat. &
quicquid testis deposuerit, in actis redi-
gi debet, eisdem verbis grossis, vel ale-
gantibus turpibus, vel honestis, quibus tes-
tis ipse usus fuerit in suo responso, &
depositione, absque eo, quod verba il-
la immutetur, vel emendentur à iu-
dice, vel tabellione. Deinde testis inter-
rogandus erit, quomodo illa rixa fuerit
capta, & inchoata, & ut ita facile intelligi
possit, quis fuerit aggressor, & an reus
accusatus provocatus fuerit, re, vel ver-
bis, ut sit necesse, habuerit se defendere.
Postmodum iudex & tabellio interro-
gant testem, coram quo, & quibus per-

Q. 4 sonis.

8 Sonis delictum fuerit commissum, & on
qui ibi adfuerit praesentent opem reo, vel
cui eorum: & ubi erat testis, quando deli-
ctum fuit commissum, & qua diora
contigit, & an delinquens venerit: & ter-
go, vel facie ad faciem armatus, vel sine ar-
mis ex deliberato animo, vel casu, & an of-
fensus obtulit iuramentum, ita quod opus fue-
rit sibi vim vi repellere: & an reus ipse per-
cussit offensum, vel alius ex intere senti-
bus casualium percussit, pro pace, & con-
cordia constituenda inter rixantes, neque
in ijs interrogationibus iudex, vel tabel-
lio terminos questelae excedere, neque ex-
tra casum interrogare testem debebunt.

9 Quia omnia supra dicta oportet interroga-
re ad erudendam & inuestigandam verita-
tem: & praesentissime enim contingit accusa-
tos innocentes periclitari, & maximam no-
cumentia pati, ex eo quod testes in summa-
ria informatione male examinati fuerint, &
non inquirendo quis fuerit aggressor, & a
quo concertatio inclinata fuerit, & in
offensor ad sui defensionem fecerit, nam
postmodum praedicti testes in iudicio sum-
mario examinati, quamvis de innocentia
accepti sciant, & in iudicio pleniori inter-
rogentur tempore ratificationis non a-
bident veritatem detegere, sed solummodo so-
ratificanc in sua summaria depositione.

Quare summam diligentiam in hac sum-
maria informatione recipienda iudicem
adhibere debere, cum fere semper sit totus
causae fundamentum, multum com-
mendat Bernardus Diaz in practis. crimi-
cano. c. 112. Et in hac summaria informa-
tione ipsemet iudex testes examinare de-
bet, nec eorum examinationem committere
potest, ut probatur in l. 2. tit. 7. lib. 2.
recopilat. & resoluit Covarruvias libro 2.
Variarum, cap. 3. num. 10. & Julius Clap-
pbr. y. sententiarum, §. finali, questione
6. & Rojas in singul. 309. asserens: comp-
suetudinem in contrarium inducam non
valere, ut resoluit Felin. cap. cum casum,
1. cum. 21. de testibus, quia probatio iudi-
cis, & non notorio fit, L. qui gentes, ff. de
probatio 1. quando, C. de testibus, nullius
enim magis scire potest quam iudex quab-
ta fides sit adhibenda testibus, ut inquit
l. 3. §. 1. ff. de testibus, Iudex enim confide-
rare debet, an testes ad interrogata respon-
deant, vel ex tempore, vel praemeditato
serbent, vel qui verisimiliter deponunt,
vel quae sponte, quo vultu, quo rubore, &
qua trepidatione, cautus iudex omnia re-

mani & inspicere debet, & alia signa vol-
tus testium, an sint tristes, ridentes, lacri-
mantes, aut pallentes, quia difficile est cri-
men non prodere vultu. Et quia in hac in-
formatione summaria iudex attendere de-
bet, vide apud Iulium Clar. lib. 7. recepta-
rum, §. fin. ad quod. usque ad quod. 27. Et
postquam iudex summariam corperit in-
formationem, si ex ea aliquis culpabilis re-
sultaverit, ad capturam eius procedat.

Ex y. Secundo.

1. *Indice in iudicio interrogari debet*
2. *Summaria*

3. *Delinquens circumquiritur in iudicio*
4. *Interrogatur iudex in car-*
5. *ceret de iudicio, etiam si per*
6. *testem minus idoneum de culpa*
7. *constet.*

8. *Absque informatione, vel iudicio*
9. *interrogatur non perit in iudicio*

10. *Iudex absque iudicio, vel informa-*
11. *tione aliquem capiens in iudica-*
12. *to reperitur si cupius operetur fuerit*

13. *Incarceratus absque culpa, absque*
14. *impensa relaxandus.*

15. *Incarceratum absque iudicio prius*
16. *interrogatum posset a carcere exi-*
17. *mere, sed ipse incarceratus fugerit*
18. *pro confesso non habebitur*

19. *Quando papa criminis est corporis*
20. *afflictus, si contra quem per sum-*
21. *maria, vel iudicium ex summaria*
22. *informatione resultavit, verba*

23. *seruandus non est aequa pro-*
24. *ceditur.*

25. *Delinquens capiendus non est abs-*
26. *que mandato iudicis.*

27. *Delinquens capi potest absque iu-*
28. *dicis mandato in fragant delicto.*

29. *Capiens*

§ Capiti a carcere fugiens fractis carceribus pena capris puniatur, & pro confesso habeatur.

§ Delinquentibus carcere assignatur arbitrio iudicis.

§ Carcer ad custodiam, non ad penam constitutus est.

§ Mulier delinquens in duxo, & separato carcere a carcere virorum includenda est.

§ Mulier nobilis, & honesta delinquens, in aliquo monasterio, aut honesta domo deponenda, inhonesto vero seu ignobilis, in publico carcere ab alio virorum separato.

§ Custos carceris carcerem mulierem carnaliter cognoscens, acriter puniendus, & de consuetudine Francie pena mortis, etiam si publicam reitrix fuerit.

§ Custos carceris meretricem publicam carnaliter cognoscens sponte suo eius puniendus, quam si per vim.

§ Pena custodis carceris coeueniens in incarceratione arbitrio iudicis imponenda.

§ Custos carceris curet, ne necessaria captis desint, ut ne molestia, aut iniuria irrogetur eis.

§ De captis delinquentibus vel absentibus, eius bona confiscet, & penes tertium custodienda deponat: maxime si confiscationis bonorum plena pro delicto imponenda venit.

§ Pena confiscationis bonorum in regione solum in casibus ab eo expressis imponenda.

§ Clerici, an confiscationis bonorum penam patiantur, remissive.

§ Secundo De captura delinquentis.

SUMMARIA recepte informatione, si ex ea aliquis culpabilis apparuerit, vel contra eum resultauerit aliquid indicium, vel presumptio

iudex debitum illum personaliter capere, & in carcerem detrudere, ad quam capturam sufficiens erit qualislibet probatio, vel presumptio, etiam per unum testem minus idoneum, secundum communiter Doctores in capitulo si clericus, de sententia excommunicationis, in 6. & Anton. Goni 3. tomo variarum, capitulo 9. numeri 1. in fine. & Iohann. Clar. in d. §. si q. 10. numeri 2. & q. 28. numeri 2.

Abque aliqua tamen informatione vel indicio ad capturam non peruenitur, ut probat text. in l. 1. C. de exhibendis rebus, & tradit Angel. in tractatu de maleficiis, verbo, fama publica, columna 1. & Iohann. Clar. in d. §. 28. numeri 2.

Alioquin, si abque informatione vel indicio iudex aliquem personaliter ceperit in sindicatum tenebitur, si captus postmodum reperitur fuerit innocens secundum Baldum in l. 1. n. 3. C. de his qui latrones deculauerunt, & Hippolytum in practica criminali, §. constanter, numeri 3. relaxatusque absque impensa erit, secundum Baldum, & Ias. in l. si pactis, quo poenam, C. de pactis, per text. in l. fin. §. nullo tempore, si de libero homine exhibendo, & Angel. ubi sup. versu sexto quæritur.

Quinimo tunc quilibet priuatus impune poterit illum a carceribus eximere, ut probatur in l. 1. §. Offitius, cum duabus sequentibus, §. ne quis eum qui, & communiter Doctores, & Ias. in l. 3. §. quod prætor, colu. 3. §. ne quis eum qui, & Iul. Clar. in d. §. 28. numeri 4. nec tunc captus fuerit a carcere pro confesso habebitur, ve docet Bart. in l. vix eius, C. de probationibus, & Felix. in capitulo 1. §. 4. de constitutionibus sic limitantes, text. in l. ad contentantem, C. de custodia reorum, & est communis opinio secundum Rollandum à Valle, consilio 7. numeri 47. libro 1. & Codarruiss lib. 1. variarum, capitulo 1. numeri 1. & Ducas in regula 393. limitatione 4. & Iohann. Clarus in d. §. finali, quæst. 2. numeri 16 & 17. & aduerte, quod quando contra aliquem presumptio, vel indicium

ex summaria informatione resultat, quod non debet præcedere verbalis citatio propter timorem fugæ, sed statim realiter erit capiendus, alioquin nec capta sequeretur nec delicta punirentur, ut probat text. in l. nullus, C. de exhibendis reis, & probatur ex l. 1. & toto tit. ff. & Cad. custodiam reorum, & in l. 1. tit. 29. part. 7. quam ita intelligit Gregor. ibi in gl. 1. & tradit Roderic. Suar. in allegatione de fideiussore, in causa criminali, num. 5. super l. 4. titulo 3. lib. 2. fori, versic. practica iuridica, & Ant. Gomez in dicto cap. 9. num. 1. Quod tamen intelligit verum Greg. Lup. in l. 18. tit. 2. part. 1. in gl. 2. quando poæa criminis esset corporis afflictiva, alioquin verbaliter citari delinquens poterit, ut ex illa l. colligitur, & ex text. in authentic. ut nulli iudicium, si quis vero comprehensorum, & idem resoluat Bernardus Diaz in practica criminali, cap. 13. per text. in cap. 1. de iudicib. lib. 6. Aduerte in super, quod prædicta captura absque mandato iudicis fieri non potest, etiam si officialis publicus illam facere voluerit, iuxta text. in l. final, C. de exhibendis reis, & ibi notat gl. recepta communiter à Bart. & ab alijs, & probatur in l. 2. tit. 29. part. 7. Quod intelligi debet, nisi delinquens repertus fuerit infraganti delicto: nam tunc absque mandato iudicis capi potest, argum. text. in authentic. de defensoribus ciuitatum, §. audiens, collatione 3. & firmat Parisus de Puteo in tractatu, sindicatus, fol. 188. num. 15. & Iulius Clar. in dicta quæst. 28. num. 7. & idem dicendum erit in alijs casibus exceptis per text. in l. 2. tit. 17. part. 7. & in l. 2. tit. 29. part. 7. Atque ideo postquam ex summaria informatione consulerit aliquem culpabilem esse, iudex concedit mandatum alguaceli, ut load capiendum delinquentem, vel ipse, iudex illum capit, & in carcerem detrudat, qui carceratus a carcere fugere non debet, alioquin fugiens stratis carceribus poena capitis punitor, ut probat text. in l. 1. in princip. ff. de distractoribus, & in l. milites agrum, §. eum tamen, ff. de re militari, & tenet Bart. in tractatu de carceribus, commentum 3. & hanc conclusionem pro regula ponit cum tribus amphiacionibus, & nouem limitationibus, Petrus Duenas in regul. 393. & Iul. Clar. in d. §. fin. q. 68. nu. 6. & quæst. 2. nu. 27. & talis fugiens pro cõfesso habetur, ut resoluat Duenas in regul. 389. limitatione 2. & Iul. Clar. in dict. quæst. 21. num. 25. Qui carcer delinquenti,

bus assignandus erit arbitrio iudicis, secundum qualitatem delicti & personæ ipsius delinquentis, ut probat text. in l. 1. C. de custodia reorum, & in l. fin. C. de accusationibus, quia carcer non ad poenam, sed ad custodiam constitutus est, ut probatur in l. aut damnus, §. solent, ff. de penis, & in l. 4. & 6. tit. 29. part. 7. & in l. 16. tit. 3. p. 7. & tradit Roderic. Suar. in d. allegatione de fideiussoribus in causa criminali, nu. 8. & Ant. Gomez in 3. tomo variarum, cap. 9. numer. 6. Et hinc est, quod si delinquens fuerit mulier includi debet in carceribus separatis à carceribus virorum, iuxta text. in l. quoniam, & in authentic. hodie, C. de custodiis reorum, quibus conuenit lex. 5. tit. 29. part. 7. & l. 2. tit. 4. lib. 4. recop. quæ iura intelliguntur, quod mulier pro delicto custodienda erit in carceribus separatis à carceribus hominum, non tamen in carceribus publicis, sed potius erit mittenda in aliquo monasterio, vel tradenda honestis mulieribus, ut ex arg. colligantur sub idonea fideiussione, ut prædicta iura præbent, quæ procedunt quando talis mulier nobilis esset, vel honestæ conditionis: ceterum si inhonestæ esset, in carcere publico, separato tamen à carcere hominum detrudenda erit, ut probatur in l. 62. Tauri, quæ habetur in l. 10. tit. 3. lib. 5. recop. & notat Greg. Lup. in l. 2. tit. 29. part. 7. verbo, Con los varones, & Menoch. libro 1. de arbit. q. 88. à num. 1. Et cauere debet custos carceris, ne carnaliter mulierem carceratam cognoscat: nam si eam cognouerit, acriter erit puniendus: imo de consuetudine regni Franciæ poena mortis puniretur, ut firmat Faber. in §. item lex Iulia. Instit. de adulterijs, quod progre dit etiam si talis mulier inhonestæ & publicæ meretrices esset, ut expresse tenet Hæp. polyt. in l. 1. ff. ad l. Cornel. de scarijs, cum modo inuita, & per vim cognosceretur, secus verò, si sponte, nam tunc mitius puniri deberet, secundum Cistuentes in l. 62. Tauri. Sed cum illo casu certa poena non sit expressa in iure dicendum erit, custodem carceris puniendum esse arbitrio iudicis, secundum qualitatem personarum, ita tenet Anton. Gom. in l. 80. Taur. num. 25. & notat Iul. Clar. lib. 5. receptarum, §. fornicatio, nu. 24. (* & Menoch. lib. 2. de arbit. centu. 2. casu 293. num. 3.) Curare etiam debet custos carceris, ne alimenta, & reliqua necessaria deficient in carceratis, nec permittere debet, quod aliqua molestia

18. Iestia, vel iniorie eis irrogetur, vt probatur in l. 3. & 6. tit. 24. lib. 4. recopul. Delinquentes verò capto, & in carcere detruso, vel absente bona eius à iudice eorum tabellione erunt confiscanda, & deponenda penes aliquem tertium ne pereant, vel occultentur, iuxta tex. in l. fi. C. de requirendis reib, vbi Bart. & alij, & idem probat tex. in l. r. & ibi Salicet. n. 5. C. de requirendis reib, & text. in l. fi. quis intra, C. de bonis præscrip. vbi notant Bald. Salicet & alij, & plura de confiscatione bonorū tradit Anton. Gom. tomo 3. variat. c. 14 & Iulius Clar. lib. 5. receptarum, §. fin. q. 78. & 79. quod maxime procedit quido pro delicto veniret imponenda poena confiscationis bonorum, quæ de iure Regio locum non habet, nisi in casibus à iure expressis, vt probat l. 5. tit. 31. part. 7. Et an talis poena clerici puniri valeant, late examinat omnino videndus Bernardus Diaz in practica criminali, c. 124. Sed quia aliquando delinquens personaliter capi non potest, & ad Ecclesiam confugit, ideo videndum erit de delinquentibus ad Ecclesiam confugientibus.

Ex §. Tertio.

SYMMARIA.

1. Immunitas locis sacris in eorum honorem concessa.
2. Immunitate Ecclesia, si notorie cōstiterit aliquem non gaudere, ab ea extrahi poterit per laicum iudicem absque Episcopi, aut rectoris licentia.
3. Immunitate anquis gaudet, si dubiū sit, nō extrahēdū est, antequā cognitū sit de dubio ab viroque iudice Ecclesiastico, & seculari: & interim de cōsuetudine ab viroq; vincula delinquenti inijcienda.
4. Confugiens ad Ecclesiam non debet de iure carenis ligari.
5. Delinquentibus ad Ecclesiam cōfugientibus in aliquibus locis custodes circumponuntur, & obfideatur Ecclesia

- dū causa immunitatis decernitur.
6. Ecclesia de iure nō debet obfideri, si constet delinquentes immunitate gaudere debere, sed si dubietur, custodes poni poterunt.
7. Victus, & requies nō deneganda illi qui est in Ecclesia obfessus, donec causa immunitatis terminetur.
8. Verū iudex secularis, & Ecclesiasticus simul cognoscunt super dubio immunitatis, & hic probatur.
9. Iudex causa præparantis etiā causa præporata debet esse iudex.
10. Iudicibus ambobus decernētib, immunitate delinquentē nō gaudere extrahendus est.
11. Iudex Ecclesiasticus caueat ne seculari delinquentem tradat, sed eā sum tolet et, quod extrahatur.
12. Iudicibus discordibus in dubio immunitatis terminando tertius eligendus.
13. Iudicibus nolentibus tertium eligere superior ad eundem, qui eos compellat, vel ipse tertium præstet.
14. Iudicib' vno ordinario, & altero delegato Principis existētib, ad Principē recurrēdū erit, qui tertium præstet. Delegatus Principis dignior, & potior est ordinario. Magis dignum trahit ad se minus dignum.
Iudices discordes, si ambo ordinarij existant, ad Principem, vel eius consilium recurrēdum.
Iudex Regius ordinarius potentior est ordinario Ecclesiastico.
Iudicium, si alius ordinarius Ecclesiasticus sit, & alius ordinarius alius particularis domini temporalis, ad su-

ad superiorem Ecclesiasticum est
recurrendum.

Iudex ordinarius Ecclesiasticus ma-
ior est ordinario alicuius domini
temporalis.

Iudex ordinarius secularis, si dūm-
taxat fuerit in aliquo loco, vel si
nullus iudex fuerit, quid agendū
cum delinquentē confugiente ad
Ecclesiam.

Si iudices de facto eulerunt contra-
rias sentēcias super immunitate,
quid agendum.

Si duæ sentēcia cōtrarie proferantur,
nec apparet quis sit actor, vel re?
sentēcia utraque à confirmatio-
ne superioris pendet.

15 Immunitatis dubio pendente, si iu-
dex delinquentem extraxerit ab
Ecclesia, eum iudex Ecclesiasti-
cus censuris repetet.

Immunitatis dubio pendente, extra
Eliū delinquentis ex subsequēti cog-
nitione non testifiatur.

16 Ecclesia spoliata ante omnia re-
stituenda.

Clerici nō possunt armis defendere de-
linquentē, ne de facto extrahatur.

Iudex de facto aliquē extrahens ab
Ecclesia puniendus, & qua pœna
tam de iure ciuili, quā canonico.

Pœnas iure impositas extrahentibus
de facto delinquentes ab Ecclesijs
Concilio Trident. innouat.

Pœnam triginta librarū qua iudices
non seruantes immunitates coer-
cebantur, Ecclesia per desuetudi-
nem perdidit.

17 Immunitas duplex cōfugientibus
ad Ecclesias concessa, & qua sit.

Delinquentes qui voluntarie exeunt
ab Ecclesia, vel à Prelatis eius
traduntur, amplius pœnam corpo-
ralem non patientur, sed pecunia-
riam.

Immunitate Ecclesia qui gaudere de-
bet, si voluntarie extrahitur, non
morte puniendus, nec pœna corpo-
rali, & de hoc cautionem presta-
bit iudex.

Immunitate qui gaudere debet, si
sponte sua extrahatur pœna mor-
tis, & alia corporis afflictiva pu-
niri valet.

18 Tex. in c. inter alia de imm. eccle.
expēditur, & difficultas, quā cō-
tra eum opponi potest soluitur.

19 Pœna constituenda iuxta propor-
tionem delicti.

20 Immunitas conueniens et à iure
concessa ratione de qua hic.

21 Immunitas secunda, licet de iure
procedat iam ab usu recessis in
Hispania.

22 Immunitas prima hodie solum
maret.

23 Immunitas qua ratione tēplis, &
locis sacris concessa.

24 Immunitate gaudens Ecclesia, in
quibus cōtinue seruatur Eucharis-
tie sacramētum, & etiam Eccle-
sia nondū cōsecrata, & in quibus
nondum diuina officia sint cele-
brata, dum auctoritate superioris
fuerint fundate.

Tex. in c. Ecclesie, de immunitate Ec-
cles. exponitur.

25 Cōsuetudines plurimū attēdendæ in
materia immunitatis Ecclesiarū

26 Audatiā eorū qui immunitate fre-
quenti

- auctoritate Episcopi constructa.
 23 Hospitale Episcopi auctoritate cō-
 structū, religiosum efficitur, & ad
 24 vñ iusthumanos redire non potest.
 29 Immunitate gaudet hāemite,
 & oratoria auctoritate Episcopi
 constructa.
 30 Immunitate non gaudent, priua-
 ta oratoria, licet ibi diuina officia
 celebrentur.
 31 Immunitate gaudet monasteria.
 32 Immunitate gaudet omnia cōcen-
 ta intra septa monasterij, & quae
 vna clausura clauduntur quae ap-
 pellatione monasterij veniunt.
 33 Immunitate etiā gaudet cemen-
 terium Ecclesiae.
 34 Immunitas cōcessa Ecclesijs extē-
 ditur ad circuitum quadraginta
 35 passuum in Ecclesia matrice, &
 triginta passuum in reliquis Ec-
 clesijs inferioribus.
 36 Immunitate etiā gaudet palatium,
 seu domus Episcopi intra quadra-
 ginta passus ab Ecclesia matrice
 existens, secundū foresem vsū.
 37 Immunitate etiā gaudet cōfugijs
 ad sacerdotem Eucharistiā ma-
 nibus portantem.
 38 Immunitate nō gaudet, qui dum
 est in carcere cōfugit ad Eucharis-
 tiā, quae ad ipsum ducitur, vel
 39 quando Corpus Christi suscipit.
 40 Immunitate gaudet Ecclesia, si-
 ne auctoritate superioris destru-
 cta si aliqua, sit spes ei reparatio-
 nis: secus si cuius auctoritate abs-
 que reparationis spe.
 41 Immunitate gaudet Ecclesia etiā
 interdicto supposita.
 40 Immunitate gaudet ille, quem iu-
 dex ad oculū, & cursu prosequen-
 batur, & Ecclesiā ingressus fuit,
 nec inde eelli potest.
 41 Immunitate gaudet qui capessit à
 42 familia iudicis ab eis manibus se
 exemere, et ad ecclesiā cōfugere.
 43 Immunitate etiā gaudet qui car-
 cere fracto ad Ecclesiā cōfugit.
 44 Immunitate gaudet qui decentus
 in carcere praestito iure iurādo de
 45 redeūdo exire de libertate custodis,
 & cōfugit postea ad Ecclesiā.
 46 Immunitate gaudet qui paratus
 est ad mortem, vel aliam penā
 corporālē euaserit à carcere, vel
 à manibus facellium, & locum
 sacrum ingressus est.
 47 Immunitate gaudet delinquēs du-
 ctus ad supplicium per Ecclesiā,
 vel locum sacrum à quo inuicis ex-
 48 trahendus non est.
 49 Immunitate gaudet, qui dum cō-
 fugit ad locum sacrum clausum,
 manu portans, ansam, vel vestes
 apprehendit,
 50 Immunitate gaudet qui intra Ec-
 clesiā existens per extensam ve-
 stem extractus est ab ea, quia ad
 eam restitutus est.
 51 Immunitate similiter gaudet, qui
 ductus ad supplicium habet obuā
 52 cardinalem cuius pileus purpu-
 reus super imponitur capite delin-
 quentis.
 53 Sērentia particularis Iulij Clari.
 54 Immunitate gaudet cōfugiens ad
 personam Principis, vel Regis.
 55 Immunitate gaudet, qui ad stā-
 tuā Principis cōfugit, nisi mali-
 ciose

- 61 ciosè confugiat, vel aliud velit
 consuetudo.
 62 Immunitate gaudet delinquens
 ad domũ Regiã confugiens a qua
 nisi de expresse Regis mandato,
 vel quia commissit prodicionem
 extrahendus non est.
 63 Immunitas non conceditur nobi-
 lium, seu dominorum palatijs: ni-
 si de consuetudine, vel statuto
 eis sit concessa.
 64 Immunitas palatijs infanzorum
 in Regno Nauarra concessa est.
 65 Delinquens ad Ecclesiam confu-
 giens non debet regulariter inde
 extrahi quantumcunque delictũ
 atro sit.
 66 Regula præcedens duas exceptio-
 nes patitur.
 67 Casus exceptus regulam in con-
 trarium firmat.
 68 Tex. in authen. de mand. princ. §.
 sed neque, vers. neque opponitur
 contra prædicta.
 69 Tex. in d. auth. de mand. Princi-
 pum, & similes sunt correcti de
 iure canonico.
 70 Ius canonicũ, & eius dispositiõẽ,
 circa immunitatis consuetudine
 probari, testatur Faber.
 71 Tex. in c. inter alia exponitur cir-
 ca quædam verba.
 72 Descrimen nullum versari inter
 ius canonicũ, & ius Codicis circa
 immunitates Ecclesiarum.
 73 Ius canonicũ quare correctionem
 iuris civilis circa immunitatem
 inducere potuit.
 74 Immunitate non gaudet publicus
 latro.
 75 Latro publicus quis dicatur.
 76 Immunitate etiã non gaudet no-
 cturnus de populator agrorum.
 77 De populator nocturnus agrorum
 quis.
 78 Immunitate nõ gaudent publicus
 latro, & nocturnus de populator
 agrorum si delinquant insidiosè.
 79 Immunitate quare non gaudeat
 publicus latro, & nocturnus agro-
 rum de populator magis quam
 alij malefactores.
 80 Immunitate etiã simplex non
 gaudet sur attenta consuetudine.
 81 Simplex sur de iure immunitate
 gaudet.
 82 Simplex sur sitria, vel plura sur-
 ta commiserit, immunitate etiã
 de iure non gaudet.
 83 Immunitate etiã non gaudet
 delinquens intra Ecclesiam.
 84 Qui Ecclesiã delinquẽdo offendit,
 eius beneficio gaudere non debet.
 85 Qui ea spe delinquit, ut ab Eccle-
 sia defendatur, ei grauen iniuriã
 irrogat.
 86 Indistinctè seruatur, quod intra
 Ecclesiam delinquens ab ea extra-
 hatur.
 87 Necessũ est secundũ commune,
 quod quis intra Ecclesiam delin-
 quat, spe, & fiducia quod ab ea
 defendatur, ut immunitate gau-
 dere non valeat.
 88 Quãdo videatur delinquẽs intra
 Ecclesiam, fiducia quod ab ea de-
 fendatur deliquisse.
 89 Delinquens intra vnã Eccle-
 siam, & confugiens ad aliam ab
 ea extrahi poterit.

- 80 Consuetudo est apud aliquos, quod delinquens intra aliquam Ecclesiam si ad aliam confugerit ab ea non extrahatur, licet apud nos contrarium struetur.
- 81 Immunitate non gaudet delinquens grauius intra Ecclesiam secus sileuiter delinquit.
- 82 Committens delictum graue intra Ecclesiam non solum quoad illud priuatur immunitate, verum etiam quoad alia delicta prius, vel postea commissa, extra Ecclesiam, secundum communem opinionem.
- 83 Quando delictus intra Ecclesiam commissus non fuit punitus, priuatur delinquens immunitate etiam quoad omnia commissa extra Ecclesiam.
- 84 Verius est indistincte cum Couar. delincentem intra Ecclesiam gaudere immunitate, quo ad alia delicta extra eam commissa.
- 85 Immunitate non gaudet, committens adulterium intra Ecclesiam.
- 86 Immunitate etiam non gaudens raptores virginum intra ecclesias.
- 87 Immunitate non gaudet surripient monialem.
- 88 Committens furtum intra Ecclesiam, eius immunitate non gaudet.
- 89 Hodie committens furtum extra Ecclesiam non gaudet immunitate.
- 90 Immunitate non etiam gaudet, qui committens furtum extra Ecclesiam cum resurtina ad Ecclesiam confugit.
- 91 Mutatione iurisdictionis nouum furtum committitur.
- 92 Verius videtur, quod qui cum resurtina confugit ad Ecclesiam ab ea non extrahatur de iure.
- 93 Ecclesiam non habet territorium, qui ad eam confugit cum resurtina extrahitur de consuetudine.
- 94 Delinquens prope Ecclesiam vel cimiterium deliberate non gaudet eius immunitate.
- 95 Quispe absolutionis consequenda virtute indulgentiarum peccat, earum vi non potest absolui, si virtute et confidentia earum mouetur ad peccandum in quo alias non peccaret.
- 96 Apud Lusitanos ut cunque quis prope Ecclesiam delinquat ab ea extrahitur.
- 97 Qui existens intra Ecclesiam percussit existentem extra, non gaudet immunitate.
- 98 Existens intra Ecclesiam si mandauit delictum committi extra eam, et agatur de delicto commissio in mandando non gaudet immunitate.
- 99 Existens extra Ecclesiam percussit existentem intra eam aliquo iaculo vel alio modo, non gaudet immunitate.
- 100 Existens extra Ecclesiam qui mandauit percutere existentem in Ecclesia, si de mandato agatur immunitate non gaudet.
- 101 Qui per vim extrahit in Ecclesia existentem, et eum percussit non gaudet immunitate.
- 102 Qui mandauit alicui extrahere existentem in Ecclesia, et postea percussit, non gaudet immunitate quantum ad delictum commissum in mandato.

Quintæ partis Primi Tomi.

- 103 Sacrilegus non gaudet immunitate.
- 104 Sacrilegus quis dicatur.
- 105 Sacrilegium committens in Ecclesia nō gaudet immunitate, secus si extra eam.
- 106 In fidelis confugiens ad Ecclesiā propter delictum commissum non gaudet immunitate.
- 107 Duæ communes opiniones componuntur.
- 108 Hæreticus non gaudet immunitate.
- 109 Apostata hoc est renegado, immunitate non gaudet.
- 110 Blasphemus Dei & Virginis Maria non gaudet immunitate.
- 111 Maleficus percutiens imagines, & mala sacrificia faciens nō gaudet immunitate.
- 112 Excommunicatus interdictus & suspensus gaudent immunitate secundum communem sententiam.
- 113 Occidens aliquē proditorie & insidiosè non gaudet immunitate.
- 114 Verus sensus c. 1. de homi.
- 115 Homicida proditorius & aleuosus quis dicatur.
- 116 Text. in c. 1. de homi. optimus ad hoc quod proditor est, qui per insidiam industriā aliū occiderit.
- 117 Qui offendit inimicum suum à tergo, & aleuose non est proditorius homicida secundum Bart. & alios.
- 118 Qui inimicum suum à tergo & aleuose per industriam insidiosam occidit, proditorē esse, defendit Covar. contra Barcol. cuius opinio l. Regia improbat.
- 119 Prædicta Bart. & Covarr. & legis Regiæ opiniones qualiter componat Anton. Gom.
- 120 De iure regio etiam inimicus inimicum suum secure offendens proditor & aleuosus est.
- 121 Occidens veneno non gaudet Ecclesia immunitate.
- 122 Homicidium veneno commissum dicitur mors secuta.
- 123 Occidens patrem, vel patrem occidens filium nō gaudet immunitate.
- 124 Duccens aliquē insidiosè ad locū ubi occidatur non gaudet immunitate.
- 125 Socius consocii in itinere occidens non gaudet Ecclesia immunitate.
- 126 Vulnerans aliquē proditorie animo occidendi, etiam morte non secuta, non gaudet immunitate.
- 127 Vulnerans proditorie absque animo occidendi gaudet immunitate.
- 128 Animus occidendi, vel non occidendi ex instrumēto percussoris apprehenditur.
- 129 Apud Lusitanos Vulnerans proditorie siue animo occidendi, siue non immunitate non gaudet.
- 130 Qui ex deliberatione animi ex intervallo post repentinum iræ motū absque productionem aliquem occiderit non gaudet immunitate, secundum unam communē opinionem.
- 131 Homicida ex proposito & de liberatione absque prodicione gaudere immunitate Panormitanus tenuit, quamquam plurimi hic relati sequantur contra prædictā communem hanc etiam communem & veriorē credentes.

132 Homi-

132 Homicida simplex qui casu, culpa, vel dolo nulla animi deliberatione precedente aliquem occidit, immunitate gaudet.

133 Assassinus immunitate non gaudet.

134 Assassinus dicitur qui precio quo cumque, aliquem occidit, vel percussit.

135 Text. in c. 1. de homi. in 6. intelligitur, in his qui hominē Christianum, etiam si mādatury Christiani sint, mādare occidi per homines ad id pecunia conductos.

136 Crimen assassinatus dicitur tā quoad mandantem cōductoremque, quam quoad mandatarium, & locatorem.

137 Crimen assassinatus grauiissima est, ut patet ex eo, quod maior pena imponitur famina, quā ob pecuniam sumptu potui infantis nō animati ab ortum fecit, quam ei quā absque pecunia, & mandata cum fecit.

138 Assassinus secundum Cōnart. & alios dicitur, qui aliquē Christianus occidit opera quorundā, qui proprio nomine, ita appellantur, & in his intelligendus text. d. c. 1. de homi. in 6. ubi dicitur, qui

139 Assassinus sine quidā infidelis qui subsunt Principi, infidelis qui ab eo ira edocti sunt, ut facillime occidat quoslibet iusserit occidere, & si de his intelligatur, ex in d. c. 1. nō gaudent immunitate.

140 Qui secundū cōmunem dicuntur, assassini, si proditorie simul fecerint, nō gaudent immunitate,

neque mādās, fautor, & receptor.

141 Clerici, & religiosi de cōsuetudine non gaudent immunitate.

142 Raptor virginum secundum veriorē opinionem immunitate gaudet.

143 Concretator Ecclesie non gaudet immunitate.

144 Spoliator Ecclesie per vim non gaudet immunitate.

145 Destructor, vel frangens portas Ecclesie nō gaudet immunitate.

146 Transfuga non gaudet immunitate, secundum Bart. & Mantua. licet contrarium Bocci. & Nauar. sustineant.

147 Exul per iudicis sententiam, quā transiit in rem indicatam, non gaudet immunitate, sed contrarium verius.

148 Qui se iniuste in Ecclesia defendit non gaudet immunitate.

149 Qui arma prohibita in tra Ecclesia habuerit, quoad ea non gaudet immunitate, quibus a iudice laico priuari poterit.

150 Validum argumentum de tempore ad locum.

151 Expressio iure Regio extraterritorium quod debitor pecuniarius nō gaudeat immunitate.

152 Debitor pecuniarius de iure cōmuni gaudet immunitate.

153 Etia stante statuto, quod debito possit capi, & tradi creditoribus gaudebit immunitate, ut ab Ecclesia non extrahatur.

154 Non datur verum ius seruitutis creditori in debitorem.

155 Debitor obnoxius publicis tribacis

R

ngn

Quintæ partis Primi Tomi.

- non gaudet immunitate, sed contrarium verius resolvitur de iure communi.
- 156 Mercator, & capſor uſurâ facientes, & creditores ſuos fallētes immunitate non gaudent Eccleſie ad quam confugiunt.
- 157 Nauarr. credit capſores fallitos gaudere immunitate, licet procul dubio eorum bona in Eccleſiis abſcōdita extrahenda ſint, ut inde creditōribus fiat ſatis.
- 158 Obligatus ad ratiocinā non gaudet immunitate ſecundū Remigiuſ, ſed gaudet ſecundū Nauarr. auctor tamen, ut in præcedenti caſu reſolvit.
- 159 Seruus immunitate nō gaudet, cum diſtinctione, de qua hic.
- 160 Seruus conſugiens ad Eccleſiam, & ingrediatur religionem, iuxta triennium reperit. a domino ei reſtituendus eſt, cautione præſtitā de eo non offendendo.
- 161 Seruus conſugiens ad Eccleſiā, propter magnā ſeuiriā domini gaudet immunitate, ad hoc ut dominus compellatur eum vendere ſi vero propter leuēritē extrahendus ab Eccleſia, & dominare reſtituendus præſtitā cautione a domino, quod eum non puniet.
- 162 Seruus conſugiens ad Eccleſiam, propter delictū puniendū a iudice gaudet immunitate, ſicut quilibet liber homo.
- 163 Eſſractor carceris non gaudet immunitate ſed cæterarum proximis obſeruat.
- 164 Relaxatus a carcere præſtitio in ramento de redeundo non gaudet immunitate, ſecundum aliquos, ſed verius eſt quod gaudeat.
- 165 Qui exiſtens in loco ſacro uoluntarie exiit ab eo, capſus non erit reſtituendus.
- 166 Qui uerbis doſiſ inductus a iudice exiit ab Eccleſia, nō eſt eireſtituendus ſecundū plures, ſed contrarium uerius eſſe hic apparet.
- 167 Qui exiſtens in Eccleſia ab ea exiit propter errorem incoſſum a iudice, uel eius familia, ſi capſatur reſtituendus eſt, & ita uerius reſolvitur.
- 168 Qui mandato Papæ extrahitur ab Eccleſia per iudicē eccleſiaſticum non gaudet immunitate.
- 169 Laicus clericum occidenſ, & ad Eccleſiam conſugiens non gaudet immunitate.
- 170 Verius reſolvitur laicum occidenſ, clericū gaudere immunitate.
- 171 Immunitas locis ſacris conſeſſa eſt, & non perſonis.
- 172 Euellens limites non gaudet immunitate.
- 173 Exiuntem ab Eccleſia propter metum ſamis immunitate gaudere uerius eſt.
- 174 In caſibus in quibus conſugiens ad locū ſacrum immunitate gaudet, nec Eccleſia obſideri, nec alimenta denegari debent.
- 175 Immunitatem Eccleſia violat, qui alimenta denegat conſugiētibz ad Eccleſiam, nec conſuetudine excuſatur.
- 176 Eccleſia de bonis proprijs alimenta miniſtrat conſugiētibz ad eam,

eam, nec bona habentibus, nec vi
sum manibus proprijs querere
valentibus.

177 Confugientibus ad Ecclesiam nō
debent vincula ibi injici.

178 Vincula ab utroq; iudice eccle-
siastico, & seculari sunt injiciēda
confugientibus ad Ecclesiam, inte-
rim quod terminatur questio an
confugientes gaudent debeat im-
munitate Ecclesie.

179 Iudex à sindicatu recedens, &
ad Ecclesiam confugiens, propter
delicta, de quibus accusatur, vel
propter alienū immunitatem gau-
des, iuxta ceteram opinionem
auctoris contra Putem, & Au-
lesium.

180 Si constitucio loquens in materia
iuris communis, aliquos casus exci-
pit nō firmat per hoc regulam, in
contrarium in non exceptis, immo
in eis suppletur per ius commune.

181 Cognitio aliquem non gaudere
immunitate Ecclesie, ab ea extra
hi poterim pugnare per secularem
iudicem.

182 Iudex secularis poterit appella-
re à cēsuris illatis per ecclesiasticū
contra eum iuste extrahentem
aliquem ab Ecclesia.

183 Iudex secularis quādo appellat
à cēsuris cōtra se illatis, iuste ex-
trahentē aliquē ab Ecclesia, prote-
stetur auxiliū Regiū, quod vim
parietibus impartitur, si sibi dene-
gata fuerit appellatio modo, &
forma, de quā hic.

184 Causa incarcerationis est pia.

185 Delinquente capto, eius confessio

statim recipienda, & antequam
recipiat motiōdus est custos car-
ceris, ne aliquem cum aliquo allo-
qui patiatur.

§. 3. De delinquentibus ad Eccle- siam confugientibus.

¶ A P E contingit, quod
prius, quā delinquens
personaliter capiatur,
ad Ecclesiam confugiat,
quandoque postquam
à familia captus est, le-
ab ea eximit: quando-

que verò postquam in carceribus deten-
tus est, effractus carceribus ad Ecclesiam
confugit, pro immunitate, eius consequen-
da, & iudex secularis tunc vult eum ex-
trahere, & ex diverso Ecclesiasticus iudex
delinquentem defendit, censurisque eccle-
siasticis aduersus seculare procedit, ut im-
munitas in columis seruetur Ecclesie. Et
quia generaliter immunitas concessa est
templis ob reuerentiam, & honorem, locis
sacris diuino cultui dicatis debitum, ut ad
ea confugientes inuiti non extrahantur,
nisi in quibusdam casibus exceptis: ideo
opportune preferendum erit ordo à iudi-
cibus obseruandus in extrahendis delin-
quentibus ab Ecclesia: nempe quod quā-
do notoriè constitit delinquentem ad
Ecclesiam confugientem gaudere non de-
bere immunitate Ecclesie iudex secula-

ris tunc poterit illum extrahere nulla, si male post confu-
centia Episcopi, vel Reſoris Ecclesie per-
titam cum Ecclesia non tueatur illum, immunitate. 161. v.
nulla iniuria ei irrogatur, ita firmant cap. 1. de iur. iur.
pella Tolosana, 422. Boer. in de cefio. 110.
Remigius de Gonī in tractatu de immu-
nitate Ecclesiarum, quæst. 1. & ita in pra-
xi receptum esse testatur Couarrubias li-
bro 2. Variarum, cap. 10. numero 18 &
Auerd. de exequendis mandatis Regum
1. part. cap. 12. numero 5. & Iulius Clarus
lib. 5. receptarum, 6. fin. quæst. 30. num. 20.
tamen contrarium teneant plures DD.
relati à Couarr. vbi supra, & Anto. Gom.
3. tomo variarum, cap. 10. num. 2. in fine.
Quando vero dubitatur, an delinquens
ad Ecclesiam confugiens debere gaudere
eius immunitate, tunc prius quā se-
cularis iudex veli: eum extrahere, cogno-
R a secundum

post confu-
centia Episcopi, vel Reſoris Ecclesie per-
titam cum Ecclesia non tueatur illum, immunitate. 161. v.
nulla iniuria ei irrogatur, ita firmant cap. 1. de iur. iur.
pella Tolosana, 422. Boer. in de cefio. 110.
Remigius de Gonī in tractatu de immu-
nitate Ecclesiarum, quæst. 1. & ita in pra-
xi receptum esse testatur Couarrubias li-
bro 2. Variarum, cap. 10. numero 18 &
Auerd. de exequendis mandatis Regum
1. part. cap. 12. numero 5. & Iulius Clarus
lib. 5. receptarum, 6. fin. quæst. 30. num. 20.
tamen contrarium teneant plures DD.
relati à Couarr. vbi supra, & Anto. Gom.
3. tomo variarum, cap. 10. num. 2. in fine.
Quando vero dubitatur, an delinquens
ad Ecclesiam confugiens debere gaudere
eius immunitate, tunc prius quā se-
cularis iudex veli: eum extrahere, cogno-

secundum erit ab utroque iudice ecclesiasti-
co, & seculari, ad delinquentis gaudere de-
beat immunitate Ecclesiæ: & interim
quod articulus iste deciditur erunt vincu-
la iniicienda delinquenti intra Ecclesiam
ab utroque iudice, quod ita de consuetudi-
ne in aliquibus locis receptum esse testan-
tur Ioannes Igneus in repetitione l. 1. in
principio, colum. 3. ff. ad Syllaniam, Re-
migijs in d. tra. quæst. 5. Covar. in dicto
cap. 20. num. 17. versu. Tricesimo primò,
& communiter omnes, ex Iulio Claro
lib. 5. receptorum, §. fin. quæst. 30. num. 21.
4. Alioquin de iure cōfugijs ad Ecclesiam,
non debet ibi neruis, & compedibus, aut ca-
tenis ligari, nam esset contra Ecclesiæ li-
bertatem, ut probatur in lege præfenti, C.
de ijs, qui ad Ecclesiam confugiunt, & in
cap. diffiniuit, 17. quæst. 4. & in l. 2. tit. 12.
part. 1. In aliquibus tamen locis non ini-
ciuntur vincula delinquentibus intra Ec-
clesiam stantibus, sed Ecclesia positis custo-
dibus, obsideri, donec à iudicibus termi-
nietur, ad delinquentis gaudere debeat im-
munitate Ecclesiæ, & hoc magis frequen-
tatur. Quod etiam de consuetudine proce-
dit: nam de iure Ecclesia obsideri non de-
bet, ut probatur in d. l. præfenti, & in d. c.
diffiniuit, & in d. l. 2. tit. 1. part. 1. quæ in-
ra intelligi poterunt, quādo constaret, de-
linquentem debere gaudere immunitate
Ecclesiæ: tamen quando dubitaretur, inter-
im custodes poni poterunt: ne delinquens
inde exeat, donec causa decidatur, dum-
modo victus, aut requies ei non denegetur,
secundum Greg. Lup. in d. l. 2. verbo,
7. Cetero. Et quod utroque iudex simul cog-
noscere debeat, & terminare prædictum
articulum, firmant Igneus, Remigijs, Co-
var. Iulius Clarus, & reliqui DD. ubi su-
pra, & Rebuffi in tractatu immunitatis
ecclesiasticæ, art. 1. glo. 1. nu. 34. & proba-
tur ex eo quod si ab utroque ita decide-
re iniicienda sint vincula, & custodes ponendi,
interim quod causa decidatur sequitur in-
de, quod cum sint iudices causæ præpara-
ti, debeant etiam esse iudices causæ præpa-
ratæ, secundum glo. in cap. parochianos
de sententia excommunicationis, & ibi
Felin. & eundem Felin. in cap. cum sit ge-
nerale, colum. 5. de foro comp. Perusinum
in cap. fin. colum. 3. de foro comp. in 6. &
Decium in Rubrica, extra, de iudicijs, nu.
2. Et si iudices unanimiter determinent,
delinquentem non gaudere immunitate
Ecclesiæ, tunc extrahendus erit, & uebit

11. tamen iudex ecclesiasticus ne delinquentem
tradat iudice seculari, sed dissimulat,
vel tolleret, quod cum secularis extrahat,
12. Si verò iudices fuerint discordes in deter-
minatione huius articuli, tertius ab eis eli-
gendus erit, argumento textus in l. offe-
rendis, C. de appellationibus, & ibi notat
Bart. & Felin. post Panormitan. & alios in
capit. fin. de re iudicata, colum. 2. versicul.
13. Prima declaratione, & l. 1. in l. si duo iudi-
ces, & in l. inter pares, ff. de re iudicata. Si
tamen prædicti iudices noluerint tertium
eligere compellendi erunt per superiorem
ad illum eligendum, vel superior illum da-
bit argumento eorum, quæ notantur in
glossa, & DD. in capit. suspicionis, de offi-
cio delegati, & in capit. cum speciali, §. 1.
de appellationibus, text. in litem si vnus,
§. principaliter, ff. de arbitris. Et tunc ad-
eundus erit superior illius iudicis, qui dig-
nior fuerit, ut puta si vnus est ordinaris,
& alter delegatus Principis, erit recurren-
dum ad Principem, quia delegatus Princi-
pis potentior, & dignior est ordinario, ut
in capit. fin. de officio delegati, & in capi-
tulo pastoralis, §. 1. de officio ordinarij, &
ita docet Bartol. in dicta l. si duo. Nam ma-
gis dignum trahit ad se minus dignum, ut
capit. 1. de consecratione Ecclesiæ, lib. 6. &
notat glossa, & ibi Panormitan. in capit.
quod indubijs, de consecratione Eccle-
siæ, & facit text. in capit. per hoc, de hæ-
reticis, lib. 6. Felin. notat in capit. fin. de
re iudicata, colum. 2. versicul. quarta de-
claratio, & l. 1. in d. l. si duo, col. fin. versicul.
extra glossa. Sed si prædicti iudices fue-
rint ambo ordinarij, puta iudex regius, &
ordinarius, ecclesiasticus, tunc recurren-
dum erit ad Regem, vel eius consilium:
nam iudex Regius ordinarius potentior
est ordinario Ecclesiastico, ex rationibus
allegatis per Bartol. in dicta l. si duo. Ta-
mē si vnus esset ordinarius Ecclesiasticus,
& alter ordinarius alicuius domini tem-
poralis, qui ponit iudicem ordinarium in
sua villa, vel loco, tunc in hac discordia,
recurrendum erit ad superiorem iudicem
ecclesiasticum, quia ecclesiasticus est dig-
nior, & maior tali domino habenti iuris-
dictionem ordinariam, ut in capitulo so-
lite, de maioritate, & obedientia. Et si
in illo loco non fuerit iudex ordinarius ec-
clesiasticus, sed secularis tantum, tunc de-
linquens custodiendus erit à rectore, vel
vicarius illius Ecclesiæ, qui rector, vel vica-
rius statim consulere debebit suum supe-
riorem.

nozem. Etsi in illo loco nec ecclesiasticus nec secularis ordinarius fuerit, ut in locis ruralibus, ubi tantum sunt iurati, tunc ab illis iuratis, & à Rectore Ecclesie delinquentem custodiendum, & statim uterque debet cōsultare suum superiorem. At vero siambo iudices faciant discordes in sententia lata, quia de facto tulerunt, sententias contrarias, tunc videtur seruanda regula, textus in cap. fin. de re iudicata cum suis silentijs, scilicet, quod valeat sententia in fauorem rei lata. Sed quia in hoc casu una parte versatur fauor Reipublice & exaltat fauor Ecclesie, & non apparet quis sit actor vel reus, tunc utraque sententia pendet à confirmatione superioris, secundum Bartolin. dist. l. si duo, & Felinum in cap. fin. de re iudicata, versicul. Secunda declaratio. Et si interim iudex secularis de facto vel absque aliqua discussione, an delinquentem gaudere debeat immunitate, illam, extraxerit tunc ecclesiasticus iudex illum repetet, & suis censuris, aduersus facularem procedet, secundum Panorm. in cap. inter alia, nu. 26. de immunitate Ecclesiarum post Bartolin. d. l. presentis, per textum in cap. minor. 17. quæstio. 4. Clausulum in Summa, verbo, Immunitas, versicul. Quæro, column. 4. & Syluest. in Summa, verbo, Immunitas. 3. quæst. 7. Nec talis extractio iustificari poterit ex subsequenti cognitione: nam Ecclesia spoliata ante omni erit restituenda, iuxta textum in cap. conuenerit, & in cap. item cum quis de restitutione spoliatorum, & resoluit Remigius ubi supra in quæst. fin. Nec tunc clerici poterunt armis defendere delinquentem ad Ecclesiam confugientem, ne de facto extrahatur: sed tantum censuræ ecclesiasticis erit defendendus per textum in cap. 1. de officio delegati, & in c. fin. de rebus Ecclesie non alienandis & in c. de lectis de penis, & in cap. ex part. 2. de verborum significatione, tradit Collectarius in d. cap. inter alia. Et Remigius ubi supra quæst. 11. Et tunc iudex secularis tanquam violator immunitatis Ecclesie puniendus erit, si delinquentem absque prædicta discussione, vel ea pendente, delinquentem inuita ab Ecclesia extraxerit: de iure enim civilis erit puniendus tanquam committens crimen læsæ maiestatis, ut in d. l. presentis, de iure vero canonico, puniendus erit excommunicatione, & pena pecuniaria triginta librarum argenti purissimi, & imponenda erit sibi poenitentia publica, neque

absolueendus erit, donec extractum delinquentem Ecclesie restituit, iuxta textum in cap. minor. & in cap. si quis contumax, & in cap. quisquis 17. quæst. 4. & tradit Panormitan. in cap. penult. colum. fin. de immunitate Ecclesiarum, sequitur Mainenius in l. nemo de domo, ff. de regulis iuris. Ioann. Idoneus in repetitione dist. l. 1. fol. 14. ff. ad Sillaniam, & Remigius ubi supra quæst. 9. & probat l. 4. tit. 11. part. 1. & ibi notat & sequitur Gregor. Lupus in glof. fin. quas poenas in prædictis canonibus statutas, innouat Concilium Tridentinum, Sessio 25. de reformatione cap. 20. Verum tamen est, quod prædicta poena pecuniaria triginta librarum hodie ab Ecclesia non exigitur, quia per desuetudinem Ecclesia perdidit ius eam exigendi, ut firmat glof. in cap. cum multis, verbo, Connubio 15. quæst. vltima recepta ab Angelus de Castro inter consilia Pauli de Cast. consilio 438. circa fin. lib. 2. & Iulio Claro in d. q. 30. nu. 1. Vnde ut iudices faculares & ecclesiastici facilius intelligant, quædo immunitas Ecclesie sit seruanda ad eam confugientibus, & quando licitum sit reos extrahere ab Ecclesia, quandoque violatores ecclesiasticæ immunitatis dicantur: opere pretium duximus in præfati resolueret, quæ immunitas concessa sit delinquentibus, ad Ecclesiam confugientibus, & quæ loca prædicta immunitate gaudeant, & in quibus casibus ad eisdem extrahi inuita possint, delinquentes.

17 Quoad primum dicendum erit, quod duplex immunitas concessa est delinquentibus ad Ecclesiam confugientibus, una ut non possint delinquens inde extrahi: altera vero quod licet inde non fugriunt violententer extracti, sed voluntarie exierint, vel sponte à prælati Ecclesie faciant traditi iudicibus secularibus, non tamen ex illo delicto amplius erunt condemnandi ad mortem, vel ad aliam poenam corporalem, seu corporis afflictiuam, sed tantum erit poenitentia: puniendi, & cogendi, ad poenitentiam: & ad aliam satisfactionem faciendam. Quæ duplex immunitas delinquentibus conceditur per textum in c. inter alia de immunitate Ecclesiarum, in illis verbis, ibi. Non est violententer ab Ecclesia extrahendus, nec inde damnari debet ad mortem, vel ad poenam, &c. ex quo textum. Ita notant communiter omnes secundum Panormitan. ibi nu. 8. citantem ad hoc glossam, ibi: verbo, Punientis, & gloss. in cap. reu.

17. quæstion. 4. & eandem conclusionem
tenent communiter omnes ex Angel. in
Summa, verbo, immunitas, numer. 16. Syl
uest. in Summa, verbo, Immunitas 3. ver
siculo 4. Et ratio est, quia ex eo quod de
linquentes ad Ecclesiam confugerunt, sta
tim consequati fuerunt eius immunitatē,
vt probatur in capit. id constituimus 17.
quæstion. 4. Quam tamen conclusionem
intelligendam veram esse existimo in de
linquente ad Ecclesiam fugiente, qui
gaudere debebat eius immunitate, tunc
enim si voluntarie extrahatur, casu quo
inuitus non erat extrahendus, puniendus
pō ad mortem vel ad poenam corporalem
sed iudex secularis præstabit iuramentū
& cautionem de vita, & membris eius ser
uandis, vt inquit tex. in d. c. inter alia: Ce
terum si delinquentis confugiens ad Eccle
siam non deberet gaudere eius immunita
te, immo posset hinc ab ea extrahi, si ex
trahatur vel sponte tradatur, bene puniri
poterit poena mortis, & alia corporis affli
ctiua, ita prædictam conclusionem intelli
git Cassanens in consuetudinibus Burgun
diæ, tit. de iusticiis, §. 7. vers. Decimo sex
to casu 54. & sequitur Remigius vbi supra
18 quæstio. 3. in fin. pro qua interpretatione
expendo tex. in d. cap. inter alia quatenus
text. ille inquit, quod in illis duobus casib
us exceptis, delinquentis potest trahi ab
Ecclesia, immunitate non prestat: à iudice
seculari, ergo idem iuris erit in reliquis cas
ibus, in quibus delinquentis non gaudet
immunitate Ecclesiæ, sed aduersus hanc se
cundam immunitatem concessam delin
quentibus ad Ecclesiam confugientibus
obstat quod attento quai iure diuino na
turali, & humano poena commensurari
debet delicto. vt constat Deuteronomi
capit. 19. ubi. Pro mensura peccati erit de
plagatum modus. Et lege sciām Mosayca
quanta erat oculum pro oculo, dentem
pro dente poenam eruentum esse, vt
constat Exodus capitulo 21. & lege Duode
cimsyllabum, titulo, De iniurijs diceba
tur, si membrum ruperit, mensura spatia
tio esto, lege, etiam diuina constat etiam
hoc statutum esse, vt Genesis capitulo 35.
Leuitice, capitulo 24. Numerorum capit.
25. Mathæi, capit. 26. omnes enim qui ac
ceperint gladium gladio peribunt. Et habet
tur in cap. duod. 23. quæst. 4. Lege etiam
humana idem cautum esse, vt in l. 3. C. de
episcopali iudicentia, in l. vnica, C. de rap
ta virginum in l. 3. §. legis, ff. ad l. Corne

liam de sicarijs, & in l. 1. §. titulo 8. part. 30.
Ergo videtur quod prædicta immunitas
delinquentibus ad Ecclesiam confugientib
us, concessa (vt si exade violenter ex
trahantur, vel voluntarie exeant, seu spon
te à prælati tradantur, non debeant ad
mortem vel ad aliam poenam corporis aff
lictiuam condemnari) contraria sit omni
iuri. Quam obrem pro solutione huius
difficultatis dicendum erit cum Aristote
le, libr. 5. Ethicorum capitul. 7. quod licet
exacte proportione obseruata scelera de
linquentium puniendi sint, iuxta mensu
ram & qualitatem criminis, non tamen id
semper obseruari conuenit Reipublicæ.
Sed potius poena erit constituenda iux
ta proportionem delicti attenta qualita
te iniuriæ inferentis: & eius cui fue
rit illata, vt puta: si magistratum quis ge
rens iniurie percuesserit alterum, non erit
repercussus: & si quis percusserit ge
rentem magistratum, non tantum percus
sionem erit, sed etiam maiori poena affli
ciendus, sicut Aristotel. Cuius sententia D.
Thom. 2. quæstione 61. articulo 4. &
quæstione 68. articulo 4. late prosequi
tur Contrarius libro 2. variarum capit
ulo nono, numero 2. Ac proinde con
tinenter à iure fuit concessa: prædicta
immunitas propter honorem Templis sac
ris exhibendum, vt ad ea confugientes,
si voluntarie exierint, vel violenter ex
trahantur, aut sponte à prælati tradantur,
damnandi non sint ad mortem, nec ad
aliam poenam corporalem, vt probatur in
dict. capit. inter alia. Hæc tamen; secunda
immunitas, prout superius intelligimus; il
cet de iure procedat, in vsu & praxi hodie
non recipitur, nec in Hispania obseruatur,
immo si confugiens ad Ecclesiam volun
tarie exierit, vel sponte à prælati tradens
fuerit, aut per vim licite extractus fuerit,
damnati poterit ad mortem, vel ad aliam
corporalem poenam, prout testantur Boet
rius decisione 109. nu. 8. Remigius vbi su
pra, quæstio. 3. in fine & Iulius Clarus in
dicto §. final. quæstione 30. numero 1. ubi
final. Vnde hodie solum remanet prima
immunitas, nempe quod delinquentis ad
Ecclesiam, confugiens inuitus non sit ini
de abducendus: quantumunque graue
crimen perpetraverit, & vt probat textus
dicto capit. inter alia, & in capitulo reuip
& in capitulo minor, & in capitulo con
stituit, & in capitulo definit. 17. quæstio
ne 4. & in l. 1. titulo 8. part. 1. & in l.
2. & 3.

5 & 3. Deul. 1. lib. 1. recipit. & notant
omnes frequentissime ex Coararu. lib. 2.
variarum cap. 10. num. 6. verficul. Septi-
mo, & pro regula ponit Remigius in tra-
ctatu de immunitate Ecclesiarum, & Di-
dacus Perez in l. 6. tit. 2. gloss. 2. lib. 1. Or-
dinamenti, Anto. Gomez 2. tomo varia-
rum, cap. 10. num. 1. & est communis om-
nium doctrina secundum Iulium Clarum
lib. 7. receptarum, §. fin. quaestione 30. nu-
mer. 1. Et ratio quare hac immunitas fuit
concessa sacris templis est, propter hono-
rem, & reverentiam, quae locis sacris diui-
no cultui dicatis debetur, & propter chari-
tatem & pietatem proximi, ut refugium,
33 & tu tamen loca sacra praestare miseris,
qui fragilitate humana, aut casu in aliquod
crimen incurrerint, secundum Ioannem
Bichis in tractatu de immunitate ecclesia-
rum, column. final. verficul. Trigesimo se-
cundo quater, Remigium, Coararu. lib. 2.
41 & Iulium Clarum in locis supra proxime
citatis. A quo tamen regula plures casus
excipit, in quibus reus delinquens
gaudere non debet immunitate Ecclesiae,
de quibus dicemus infra in tertio mem-
bro. Nunc autem de secundo membro ge-
nerali erit.

34 Quoad secundum nec per quae loca sacra
praedicta immunitate gaudere debeant, ut
ad ea confugiens non sit inde abduci
di, dicendum erit, quod, nemum Ecclesia,
in quibus servatur continet sanctissimum
Boscharillae Sacramentum, & divina mi-
nisteria celebrantur, gaudere debent pra-
dicta immunitate, (ut patet dicto capitul. in-
ter alia, cum similibus probatur), verum
etiam Ecclesiae, nondum consecratae, & in
quibus divina officia non essent celebra-
re, gaudere debent praedicta immunitate,
diu tamen auctoritate superioris praedictae
Ecclesiae, siue iure fundatae, ut probat text.
sic intellectus in e Ecclesia de immunitate
Ecclesiarum, secundum Hostiensium,
Ioann. And. Panormitan. Card. & om-
nes, ibi 2. & consentiunt Remigius ubi su-
pra ampliatione 1. Coararu. lib. 2. varia-
rum cap. 20. nu. 4. & Iulius Clarus in dict.
quaestio. 10. num. 4. tametsi gloss. in dict.
cap. de Ecclesia, respicit diuini officii
celebrationem per textum illum
ibi in quo divina ministeria celebrantur,
& Relatus in tractatu de immunitate Ec-
clesiarum in gloss. in c. 1. in 1. 1. quae verba
sustinentur praedictam committerem intel-
ligentiam, sunt exponenda, id est, cele-

brari possunt secundum Panormitanum
ibi notum. 9. qui tandem concludit, hanc in-
restandum esse consuetudinem. Cuius opi-
nioni se subscribit Mainerus, in l. nemo
de domo, §. de regulis iuris, cum 1. & Re-
25 migius & Coararu. ubi supra. Nam in hac
materia immunitatis concessae sacris tem-
plis plurimum sunt obseruandae consuetu-
dines: oportet enim reprimere audaciam
eorum, qui hac immunitate freti crimina
26 possum committere, eloqui de facili cri-
mine committerentur, & esset contra me-
rem eorum, qui praedictam immunita-
tem sacris locis praestant, non ut essent
refugium, & specula latronum, sed ut pre-
starent timen miseris, qui fragilitate hu-
mana, aut casu, in aliquod crimen incurrer-
sent, secundum Coararu. in dict. cap. 10.
num. 4. & Iulium Clarum in dict. quaestio.
30. num. 1. & veris. Scias autem. Parimodo
eodem immunitate gaudet hospitale au-
thoritate Episcopi constructum, secundum
37 Archidiaconum in cap. definitum. 17. quaestio.
4. Felin. in cap. de quarta, de prescriptio-
nibus, Barbatum in cap. 1. de probatio-
nibus, column. 23. Lafone in l. plerique
column. 3. ff. de iniuriis vocando Rodericu
Suarez in l. 1. tit. de los goviernos, qua-
stione 5. & Remigium, ubi supra, ampli-
38 atione 17. Nam ex eo quod hospitale fuit
authoritate Episcopi constructum, religio-
sum fuit effectum, nec ad vsus humanos
reddere potest, ut probatur in cap. ad hanc
de religiosis domibus, praedicta quoque immu-
nitate gaudere debet, ut probat text. in
dict. cap. Ecclesiae, de immunitate Eccle-
siarum, & facit text. in l. omnia privile-
gia, C. de Episcopis & clericis. Similiter
Eremitae, & oratoria constructa authorita-
te Episcopi gaudent praedicta immunitate,
39 secundum Hostiensium & Panormitanum in
dict. cap. Ecclesiae, column. 2. & Remigiu,
ubi supra, ampliatione 1. numer. 2. & am-
pliatione 2. & 3. Qua in restandum est
consuetudini, secundum Panormitanum in
dict. cap. Ecclesiae, numer. 7. idque verissi-
mum esse censet Coararu. in dict. cap. 20.
numer. 4. in fine. Non tamen idem dicen-
dum erit de oratorijs priuatis, licet ibi di-
uina officia celebrentur: nam cum non
40 sint auctoritate Episcopi edificata, ad vo-
luntatem domini domus hodie erit orato-
rium & cras camera, secundum Panormi-
tanum in cap. final. numer. 4. de censibus, &
communiter omnes, secundum Iulium
Clarum in dict. quaestio. 30. num. 6. verfi-
R 4 Sed

- 31 sed quid dicendum. Similiter monasteriū eadem immunitate gaudet, nam cum constructui non possit sine auctoritate Episcopi, ut probat textus in Authentico, de Monachis in principio collatione prima, & in capit. quidem 18. quæstio. 2. consequitur locum religiosum esse, diuinoque cultui dicatum, & per consequens gaudere de bere prædicta immunitate, ut probatur in dict. cap. Ecclesiarum in sui ratione. Quinimo omnia contenta in septa & ambitus monasterij, & quæ vna clausura clauduntur, puta dormitorium, refectoryum, claustrum, hortus, atria, & arcæ prædicta immunitate gaudent: nam hæc omnia appellatione monasterij veniunt, secundum glossam in cap. 1. verbo, Exempto, de privilegijs lib. 6. & ita expressè resoluit Remigius ubi supra, ampliatione 3. num. 11. Similiter cimiterium Ecclesiarum prædicta immunitate gaudet, iuxta textum in cap. fin. de immunitate Ecclesiarum, & in cap. cum Ecclesia eodem titulo. ubi glossa verbo. Cimiterijs, inquit, cimiterium gaudere eodem privilegio, quo Ecclesia & idem probat textus in cap. quicquid 17. quæstio. 4. & facit textus in cap. ciuitas, & in cap. is cui de sententia excommunicationis, lib. 6. & ita cum pluribus Doctoribus ab eo relatis, resoluit Remigius ubi supra, ampliatione 4. num. 9. versic. His non obstantibus. Similiter prædicta immunitas nedum concessa est ipsi Ecclesie, veram quæ quadraginta passibus circum Ecclesiam matricem, ut probatur in cap. sicut antiquitas, 17. quæstio. 4. & triginta passibus circa ceteras Ecclesias inferiores, ut probatur in cap. definit, & in cap. quicquid 17. quæstio. 4. & firmat Panormit. Henricus, & omnes in cap. Ecclesiarum de immunitate Ecclesiarum in quod tamen vsu receptum, non est, secundum Iuanem Igneum in l. 1. numer. 58 ff. ad Sillaniam, cuius opinioni consentiunt Couar. in dict. cap. 20. nu. 5. & Iulius Clarus in dict. quæstio 30. num. 1.
- 35 Similiter prædicta immunitas concessa est palatio Episcopi, ut probat textus in cap. id constituimus 17. quæstio. 1. & firmant communiter omnes secundum Barbatia in consil. 13. num. 2. lib. 4. quod procedit etiam si palatium Episcopi sit extra quadraginta passus Ecclesie matricis, secundum glossam 1. in dict. cap. id constituimus, quam testatur communiter receptam Couar. in dict. cap. 20. num. 5. in fine. Nihilominus tamen opposita sententia, immo

quod palatium Episcopi debet esse intra quadraginta passus Ecclesie matricis, ad hoc ut gaudeat immunitate, recepta est in praxi forensi, secundum omnes testes Couarruias, in loco supra proximo citato, & Iulio Claro in dict. quæstio. 30. num. 3.

36 Similiter confugiens ad sacerdotem manibus portantem sacram Eucharistiam, prædicta immunitate gaudet, nam si illa concessa est templis propter honorem & reuerentiam debitam locis diuini cultui dictatis, à fortiori concessa erit sacratissimo Dei corpori, argumento textus in Authentico multo magis, C. de sacrosanctis Ecclesijs, & ita expressè firmat Archidia. in capitulo quæstio. 1. 3. quæstio. 2. & communiter omnes secundum Aoto. Gomez 3. tom. variarum cap. 10. num. 1. Placatum lib. 1. de lictorum, cap. 24. numer. 16. Menchacum lib. 3. de testamentis §. 22. num. 55. Remigium ubi supra, ampliatione 18. num. 3. & plures alios, quos refert Couarruias in dict. cap. 20. numer. 6. licet ipse de hac opinione dubitet, & sequitur Doctor Azevedo via tam doctas quam diligens in l. 2. tractat. 1. lib. 1. Recop. Quæ tamen opinio non procedit quando captus in carceribus ad Eucharistiam, quæ ad eum ducitur, confugierit, vel quando Corpus Christi susceperit, ut omnes supradicti DD. fatentur, approbantes glossam in cap. quæstio. 13. quæstio. 2.

38 Similiter Ecclesia totaliter absque auctoritate superioris destructa, quando esset spectans reedificationem eadē immunitate gaudeat, quia tunc omnia privilegia retinet, secundum glossam in cap. privilegium, de regulis iuris in sexto, & in cap. hoc diximus, verbo, destructa, 16. quæstio. 7. & gloss. in cap. statutum de electione lib. 6. quod tamen non procedit, quando destructa esset auctoritate superioris, vel per eorum naturam sue spe reparationis, nam tunc non retinet privilegium immunitatis, nec ecclesiastica privilegia, secundum communiter omnes Remigio, ubi supra, ampliatione 20. & subscribit Iulius Clarus in dict. quæstio. 30. nu. 6. Similiter Ecclesia interdicta gaudet prædicta immunitate: nam honor, qui Ecclesie debetur, eidem præstatur propter honorem Dei, ergo non debet eis auferri propter hominum culpam, secundum Gosfredum & communiter omnes, teste Ange. in Sum. verb. Immunitas, q. 27. & Iul. Clar. in d. q. 30. nu. 5. Similiter confugiens ad Ecclesiam, quando iudex secularis, vel eius familia ad oculum & conspectum

batur,

batur, ingressusque Ecclesiam fuit, prædi-
 cta immunitate gaudet, nec inde euelli po-
 test, nam eadem ratio militat in hac specie,
 vt firmant Bald. Romanus. Alexandr. &
 Laff. plerique ff. de in ius vocando. Cassa-
 nensis in consuetudinibus Burgundiar, Ru-
 brica 1. §. 5. verfic. Archidiaconus. n. 116.
 Rodericus Suarez in l. 2. tit. de los gonier-
 nos, quæst. 5. num. 3. & Palatius Rubius,
 in repetitione Rubricæ, de donationibus
 inter virom, & vxorem, §. 38. & Ioannes
 Igneus in l. 1. jo princip. column. 2. & 3. ff.
 ad Sillaniam, & nouissime Salazar tra-
 ctat. de vsu & consuetud. capit. 6. num. 19.
 quauis contrarium teneat Cinus in Au-
 thentica, si quis ei. C. de adulterijs, Alexan-
 in consi. 24. num. 26. lib. 2. & Hippolytus
 in l. vnica, num. 111. C. de rapto virginū.
 Quo fit, idem dicendum esse, si captus à
 iudicis familia ab ea se exemerit, & liber
 ad Ecclesiam confugerit, nam tunc non
 erit inde extrahendus, secundum Ioannes
 Igneum in dict. l. 1. column. 3. & Boerium
 in decisione 110. column. penult. & Salazar
 vbi supra, quinimodum captus in carceribus
 carceres confregit, & ad Ecclesiam con-
 fugerit, non poterit inde euelli, immò im-
 munitate gaudebit, secundum Boerium,
 in dicta decisione, n. 10. col. penult. & Cas-
 saneum, vbi supra, & Iulium Clarum in
 quæstio. 30. num. 19. Quorum opinio com-
 probatur ex eo quod si in carceribus detē-
 tu, præstato iuramento de redeundo exie-
 rit de licentia custodis, & deinde ad Eccle-
 siam confugerit, non poterit inuitus abdu-
 ci, secundum Albericum in l. fidei, C. de
 his, qui ad Ecclesiam confugiunt. Henric-
 com, in capit. Ecclesiar, de immunitate Ec-
 clesiarum. Pæpositum in cap. ius gentiū,
 num. 10. distinctio. 1. & Aufreger in ad-
 ditionibus Capellæ Tqlofanz, decisione
 422. a fortiori idem dicendum erit, quan-
 do quis effraçtis carceribus ad Ecclesiam
 confugerit. Idemque dicendum erit, quā-
 do delinquens iam paratus ad mortem,
 vel ad aliam penam corporis afflictam à
 carceribus se exemerit, vel è manibus satel-
 litum aufugerit ad Ecclesiam, vel ad sacer-
 dotem portantem sacramentum Eucharis-
 tiam, etiam si ad supplicium duceretur.
 Quinimo idem erit, quando si ad supplic-
 ium duceretur per Ecclesiam, vel exemen-
 terium transierit: nam non poterit inde vio-
 lenter extrahi, vt cum communi resolu-
 it Remigius vbi supra, fallentia 30. & plures
 alij, quos refert, & sequitur Iulius Clarus

in dict. lib. 5. receptarum, §. final. quæstio-
 ne 30. num. 22. & quæstio. 98. nu. 1. & 2.
 & Salazar vbi supra. Similiter si delin-
 quens ad Ecclesiam, confugiens ioueniat
 eam clausam, & manu portas, earumue an-
 sam, aut vestes apprehendat, immunitate
 eius gaudebit, neque poterit inde extrahi
 secundum Ioannem Igneum in dict. l. 1.
 num. 57. & Couarr. in dict. cap. 20. num.
 18. & iam in praxi vidi ita obseruari in cau-
 sa cuiusdam consanguinei mei. Idemque
 dicendum erit, quando delinquens intra
 Ecclesiam existens per vestem eius exten-
 sam extra Ecclesiam à familia, apprehen-
 sus fuerit, & ab Ecclesia extractus, resti-
 tuendus eidem Ecclesie erit, secundum
 Igneum, & Conn. in locis supra proxi-
 me citatis. Similiter prædicta immunita-
 te gaudebit ille, qui dum ad mortem &
 supplicij ducitur, obuuium sibi habet Car-
 dinalem, qui pileum suum siue galerum
 purpureum in capite condemnati poni fa-
 ciat, secundum Bald. in l. ad difficos, C. de ap-
 pellationibus, & Gomez Arias in l. 2. Tau-
 rianum. 85. & tota fere vtriusque schola
 in hoc consensit, secundum Plagiam lib. 2.
 delictorum, cap. 34. nu. 1. & hanc testatur
 eam communem opinionem Gomez in §. po-
 nales, num. 50. l. i. tit. de adionibus,
 & ita in practica obseruari testantur Pau-
 lo de Cast. & alij relati à Tiraquelo in tra-
 ctatu de poenis temperandis, causa 55. &
 ita de consuetudine esse fiamat Remigius
 vbi supra, ampliatione 19. & Dueñas in re-
 gula 81. Iulius Clarus tamen in dict. §. fin.
 quæst. 98. nu. 1. anquit, se nunquam vidif-
 se, hoc in practica contingere, tamen si cas-
 sus eueniret, esset in sententia vt posset
 pena mortis mitigari, & reus ad turres
 remitti. Similiter confugiens ad personā
 Principis, seu Regis immunitatem & se-
 curitatem habebit, secundum Cassaneum
 in consuetudinibus Burgundiar, folio 57.
 col. 3. verfic. 8. & Cassaldum Persumum,
 in tractatu de Imperatore, quæst. 96. fol.
 266. & Remigium ampliatione 24. vbi su-
 prædidemque dicendum erit de confugien-
 te ad statum Principis, per text. in l. 1. ff.
 de officio præfeti vrbis, in princip. & fa-
 cit text. in l. 2. §. ideoque, ibi: ad statum
 confugerunt, ff. de his, qui sunt sui vel
 alieni iuris, & text. in §. nam Antonius, &
 in §. fin. Instituti de his, qui sunt sui vel
 alieni iuris, vbi æquiparantur ædes sacra-
 & statua Principis, & probat text. in l. vñ-
 ca, C. de his, qui ad statum confugiunt, vbi
 ibidem

ibi notant Salicetus, Hostiensis, & Cardinal. in cap. penult. de immunitate Ecclesiarum, & Castaldus Perusinus vbi supra, & communiter omnes ex Remigio vbi supra ampliatione 23. quod tamen procedit nisi maleficio quis ad statum Principis confogeret, secundum Paulum Salicetum, & Remigium, vbi supra, vel nisi consuetudo in contrarium esset, quæ multum hæc in re attendi debet, secundum Guillelmum de Monte Lauduno, in Clement. 1. de potentibus & remissionibus, quem sequitur ibi, tenota & Remigium in dict. ampliatione 23. Adenque obliuiscendum erit, quando delinquens ad palatium Regis confugerit: nam non erit inde extrahendus, nisi de speciali mandato Regis, vel nisi commiserit productionem, vel aleam, secundum Montanum in l. 7. tit. 5. lib. 1. fori, in gloss. penult. & Remigium vbi supra ampliatione 25. num. 1. Non tamen eadem immunitas concessa est palatiis nobilium, seu domorum, secundum Bald. & Alexand. in l. perique, ff. de in ius vocando, nisi de consuetudine: vel statuto municipii prædicta immunitas concessa esset palatiis dominorum, secundum Bartholomæum Sicium in dict. l. perique. Et in Regno Navarra hæc immunitatem concessam esse palatiis de los infantones, per quamdam legem illius Regni testatur Remigius, vbi supra ampliatione 21.

Quoad tertium constituenda est regula generalis, quod omnis delinquens ad Ecclesiam confugiens non debet inde violenter extrahi, quantumcumque, graue & atrox crimen perpetraverit, quæ regula probatur in cap. inter alia, de immunitate Ecclesiarum, & in cap. penult. & cap. fin. eodem tit. cap. sicut antiquitus capit. reum cap. minor. cum alijs 17. quæ ff. 4. in l. 2. tit. 1. par. 1. l. 2. & 3. tit. 1. lib. 1. Recopil. & tam notant Panormitanus in dict. cap. inter alia, notabili 3. Remigius, vbi supra, Anto. Gom. 3. tom. variarum cap. 10. nu. 1. & communiter omnes, ex Covar. lib. 2. variarum, cap. 20. nu. 6. vers. Septimo, Didac. Perez, in l. 6. tit. 2. lib. 1. Ordinamen. in glo. 2. & Iulio Claro, lib. 5. receptarum, §. fin. quæ ff. 30. numer. 1. A quatenus regula deo tantum adus excipiuntur, in quibus ad Ecclesiam confugiens extrahi potest, nempe publicus latro: & nocturnus depopulator agrorum, per text. in d. c. inter alia, & ita in reliquis casibus regula remanet firma, quia casus exceptus firmat, & non abolet.

gulum in contrarium, iuxta text. in l. hæreditarium, §. sed neque, ff. de fundo in usufructo, & in cap. 11. de concessis. Neque obstat text. in Authentico de mandatis Principum, §. sed neque, vers. neque, collatio ne 3. vbi dicitur, quod adulteri, raptores virginum homicidæ, & reliqui delinquentes ad Ecclesiam confugiens possint inde extrahi: nam ibi fit mentio generaliter de delinquentibus. Cum quo text. conueniat text. in l. ultim. tit. 1. par. 1. ergo videtur quod omnis delinquens regulariter sit extrahendus. Nam omittis pluribus interpretationibus, relatis à Panormitano in dict. capitul. inter alia, numero 14. verius dicendum est, quod text. in dict. Authentico, de mandatis Principum, & iura similia sunt correctæ, de iure canonico per text. in dict. cap. inter alia, quam interpretationem satis veram esse dicit Panormitanus in dict. cap. inter alia, num. 16. & communem testantur Remigius, vbi supra, fulencia 28. Covar. in dict. cap. 20. numer. 7. in fine, Gregor. Lup. in d. l. ult. tit. 1. par. 1. & Iulius Clarus vbi supra, vers. Quæro nunquid. Et prædictam dispositionem iuris canonici consuetudine esse approbatam testatur Ioann. Faber. in §. sed hoc tempore. In illis de ijs, qui sunt sui vel alieni iuris, dicit communem Alexand. consil. 145. num. 5. lib. 7. practica Iodoci, cap. 106. nu. 12. Et ita seruari à iudicibus Deum timentibus ait Bosius tit. de captura post numerum 21. Neque huic versiculo, & communiter interpretatione refragantur verba, text. in dict. cap. inter alia in princip. ibi, iuxta sacrorum canonum, statuta, & traditiones legum, quibus verbis ostenditur Summum Pontificem non improbare ius civile, immo illud approbare: nam respondet quod Summus Pontifex in illo text. respicit ad traditiones legum Codicis, inter quas & ius canonicum nullum discrimen est, ut constat ex text. in l. fidelis, & in l. presentis, & in toto tit. C. de his, qui ad Ecclesiam confugiant, vbi idem quod iure canonico statutum erat in cap. sicut antiquitus, cap. minor, cap. definitio, cap. reum cum alijs 17. quæ ff. 4. statuitur etiam in prædictis legibus, & prædictam correctionem, iuris civilis ius canonicum inducere potuit, nam cum illa materia immunitatis concernat honorem & reuerentiam exhibendam sacris templis, quorum cura spectat ad Pontifices, & Prælatos Ecclesiarum, ideo standum erit dispositioni iuris canonici.

hinc, neque curandum erit de iure civili, etiam in foro seculari, secundum Panormit. in d. c. inter alia, num. 1. §. 24. & cum muoiter omnes, ex Contrariis lib. 2. variarum, cap. 20. num. 1. Ex quibus constat, standum esse prædictæ regulæ generali nempe quod omnis delinquent ad Ecclesiam confugiens, non debeat inde violentè extrahi à quatenus regula excipiantur casus sequentes.

64 Primo excipitur publicus latro, qui si ad Ecclesiam confugerit extrahi poterit, per tex. in d. cap. inter alia, & in d. c. Sicut antiquitus, 17. quæst. 4. & in l. 4. tit. 1. part. 1. in ordinatione L. huiusmodi, lib. 3. tit. 4. §. 1. & publicus latro dicitur, qui publice furatur, ut puta pises, & flans in stratis, & vijs publicis, vel habens arcem, aut castrum, ut vi & armis prædetor transeuntes, secundum Panormitanum in d. d. c. cap. inter alia, notabili ultimo; & facit text. in l. capitalium, §. famosi, ff. de poenis & ibi glos. & interpretatur d. l. 4. tit. 1. part. 1. & Contrariis lib. 2. variarum, cap. 91. num. 7.

65 Secundo excipitur nocturnus de populo aggrator, per tex. in d. c. inter alia, & in d. l. 4. tit. 1. part. 1. & nocturnus de populo aggrator dicitur qui segetes in nocte destruit, vel comburit, & in loco occulto latet, propter homicidia & rapinas, quas facit, secundum Innocent. in d. cap. inter alia, & ostendit in Summa tit. de immunitate Ecclesiarum, vers. In quantum, & Materiam in l. item, ff. de regulis iurum, num. 19. & ita expressè text. in l. 8. tit. 1. lib. 3. for. & l. 4. tit. 1. v. h. art. 1. & text. in ordinatione L. huiusmodi, lib. 2. tit. 4. §. 3.

66 Tercio intelligitur tamen quod ad hoc ut publicus latro & nocturnus de populo aggrator credatur indigni beneficii immunitate, necesse est quod prædicta delicta in dictis peccaverint, ut manifeste probatur in dicto cap. inter alia, & communiter ita intelligitur l. idem, ceteris Canonistis, secundum Ignem in l. 1. §. 6. subuenitur, non quod 07. ff. ad S. l. tit. 1. num. 1. & testatur, communem in expressis rationibus esse Remigium, ubi supra præsentis 2. h. art. 4.

67 Extratio, quod quanto magis illi doctores, à iure excipiuntur, quam alij malefactoris potius vel, quia istud non sunt deteriores, & ploniam in metris illis puniunt, quam aliorum, cum pluribus plura exim cogit, quæ malis argumentis text. in cap. ut est in dictis 1. quæst. 4. quam ratione

assignavit glos. fin. cap. de immunitate Ecclesiarum.

70 Tercio excipitur simplex fur, qui attendit consuetudine consensu clericorum & sacerdotum indulta non gaudet immunitate, & ita passim ab Ecclesijs abducitur, ut resoluunt Contrariis lib. 2. variarum cap. 20. n. 23. vers. Decimo nono, & sequitur Iulius Clarus ubi supra, vers. Quæro an forte, quæ consuetudo, cum sit legitima & præscripta obtinet cetera prædictam regulam, text. in d. cap. inter alia, ex text. in cap. fin. de consuetudine. Et in hac materia immunitatis consuetudines sunt observandæ, ut supra resoluimus in 2. membro in princip. De iure vero, simplex fur immunitate Ecclesie gaudet, neque inde extrahi poterit secundum communem omnem ex Anton. Gómez 3. tomio variarum, cap. 30. nu. 2. Contrariis & Iulio Claro in locis supra proxime citatis quod verum est, nisi talis fur tria vel plura facta committeret, quia per talem consuetudinem efficeretur famosus, iuxta text. in l. capitalium, in §. famosi, ff. de poenis, & in Authent. sed nonos iure, iuncta glos. lib. recepta committeret, C. de servis fugitiis, & ita in hoc casu nedum de consuetudine verum etiam de iure fur extrahi poterit secundum Anton. Gomb. ubi supra.

71 Quarto excipitur committens homicidium, mutilationem membrorum, vel alios quodcumque crimen intra ipsam Ecclesiam, nam talis extrahi poterit, per text. in cap. fin. de immunitate Ecclesiarum, & ibi l. 4. tit. 1. part. 1. & in ordinatione L. huiusmodi, lib. 2. tit. 4. §. 2. & expresse firmat Panormitanus in dicto cap. fin. num. 9. & Contrariis in dict. cap. fin. num. 1. & Natuerus in Manuali, cap. 5. num. 20. & Remigius ubi supra, fallens 3. & Iulius Clarus in dict. quæst. 30. vers.iculo. Item quæro, quando Cardinalis in dicto capitulo simul contrarium tenet, ad eum solommodo committens homicidium vel mutilationem membrorum intra Ecclesiam non gaudere eius immunitate; committent vero alia delicta gaudere. Contrariis opinio nem fati, quod rationes illius textus in capitulo sint generales sunt ab omnia delicta latim enotata. Prima enim ratio, quia indignum esset, quod aus Ecclesiam dehnquendo, offenderet, eius beneficio iuraretur, argumento text. in capitulo de viro, 1. quod si non 2. in cap. de de capitulationibus, & in